

**MINISTERSTVO ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA SLOVENSKEJ
REPUBLIKY**

SPRÁVA O HODNOTENÍ STRATEGICKÉHO DOKUMENTU

**„Operačný program Kvalita životného
prostredia (2014 – 2020) - návrh“**

**PODĽA ZÁKONA Č. 24/2006 Z. Z.
O POSUDZOVANÍ VPLYVOV NA ŽIVOTNÉ PROSTREDIE
A O ZMENE A DOPLNENÍ NIEKTORÝCH ZÁKONOV V ZNENÍ NESKORŠÍCH
PREDPISOV**

December 2013

I. Základné údaje o obstarávateľovi

I.1. Označenie

Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky
sekcia environmentálnych programov a projektov

I.2. Sídlo

Námestie Ľudovíta Štúra 1
812 35 Bratislava

I.3. Meno, priezvisko, adresa, telefónne číslo a iné kontaktné údaje oprávneného zástupcu obstarávateľa, od ktorého možno dostať relevantné informácie o strategickom dokumente, a miesto na konzultácie

oprávnený zástupca navrhovateľa:

Ing. Martin Húska, generálny riaditeľ sekcie environmentálnych programov a projektov
Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky
Námestie Ľudovíta Štúra 1
812 35 Bratislava
e-mail: martin.huska@enviro.gov.sk
tel.: 02/5956 2351

miesto na konzultácie:

odbor riadenia programov
Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky
PhDr. Miroslava Hrušková, CSc.
riaditeľka odboru
Námestie Ľudovíta Štúra 1
812 35 Bratislava
e-mail: mirka.hruskova@enviro.gov.sk
tel.: 02/59562617

II. Základné údaje o strategickom dokumente

II.1. Názov

Operačný program Kvalita životného prostredia (2014 – 2020) - návrh

II.2. Územie

Program je strategickým dokumentom národného charakteru a preto zahŕňa celé územie Slovenskej republiky.

II.3. Dotknuté obce

Dotknutými obcami sú jednotlivé obce združené do 8 samosprávnych krajov (Banská Bystrica, Bratislava, Košice, Nitra, Prešov, Trnava, Trenčín, Žilina)

II.4. Dotknuté orgány

Dotknutými orgánmi sú všetky orgány verejnej správy, ktorých záväzný posudok, súhlas, stanovisko alebo vyjadrenie vydávané podľa osobitných predpisov podmieňujú povolenie Programu alebo ktorých vyjadrenie sa vyžaduje pred jeho prijatím alebo schválením.

II.5. Schvaľujúci orgán

Vláda Slovenskej republiky
Európska komisia

II.6. Obsah a hlavné ciele strategického dokumentu a jeho vzťah k iným strategickým dokumentom

Operačný program Kvalita životného prostredia (ďalej len „OP KŽP“), ktorého návrh je predmetom posudzovania, je strednodobým strategickým dokumentom národného charakteru na roky 2014 – 2020, s obdobím implementácie do roku 2023.

Stratégia OP KŽP vychádza z priorít stanovených v koncepcných dokumentoch na úrovni Európskej únie (ďalej len EÚ) a Slovenskej republiky (ďalej len „SR“) v oblasti politiky súdržnosti, predovšetkým v dokumente Európa 2020 - Stratégia na zabezpečenie inteligentného, udržateľného a inkluzívneho rastu, ako aj v Národnom programe reforiem SR, zo záväzkov SR, platných právnych predpisov EÚ a medzinárodných dohovorov v oblasti životného prostredia, ako aj legislatívnych opatrení EÚ pripravovaných v súčasnosti (návrhy nových smerníc a nariadení v oblasti životného prostredia), ktorých prijatie sa očakáva v priebehu programového obdobia 2014 - 2020 a povedie k potrebe zabezpečenia ich finančne náročnej implementácie. Stratégia OP KŽP sa taktiež opiera o výsledky analýz v oblasti stavu životného prostredia a v oblasti energetiky (najmä energetickej efektívnosti a využívania obnoviteľných zdrojov energie) v SR a je postavená tak, aby rešpektovala potreby a výzvy na národnej, resp. regionálnej úrovni, na ktoré je nutné reagovať a zamerať sa na ich riešenie s cieľom zabezpečenia udržateľného a efektívneho využívania prírodných zdrojov, vrátane zdrojov energetických.

V rámci obsahu OP KŽP boli zároveň zohľadnené odporúčania Európskej komisie (ďalej len „EK“) uvedené v Pozičnom dokumente EK k vypracovaniu Partnerskej dohody a programov na Slovensku na roky 2014 – 2020, ako aj skúsenosti zo súčasného programového obdobia 2007

– 2013, vyplývajúce z implementácie Operačného programu Životné prostredie a Operačného programu Konkurencieschopnosť a hospodársky rast za oblasť energetiky.

Program je dokumentom národného charakteru, ktorý je postavený na princípe partnerstva a na princípe udržateľného rozvoja, čo sa prejavuje vo výbere prioritných oblastí a na výbere aktivít a projektov, ktoré k tomu najefektívnejšie prispievajú. Aktivita v oblasti životného prostredia a nízkouhlíkového hospodárstva sú v Pozičnom dokumente Európskej komisie zahrnuté do priority financovania „2.4 Udržateľné a efektívne využívanie prírodných zdrojov“.

Návrh OP KŽP bol vypracovaný v súlade s návrhom Partnerskej dohody Slovenskej republiky na roky 2014 – 2020 ako rámcovým strategickým dokumentom, ktorý stanovuje stratégiu, priority a podmienky na úrovni Slovenskej republiky na využívanie Európskych štrukturálnych a investičných fondov efektívnym a účinným spôsobom s cieľom dodržiavať stratégiu EÚ na zabezpečenie inteligentného, udržateľného a inkluzívneho rastu. Vypracovanie OP KŽP bolo vykonané na základe materiálu Návrh štruktúry operačných programov pre viacročný finančný rámec Európskych štrukturálnych a investičných fondov na programové obdobie 2014 – 2020, schváleného uznesením vlády SR č. 139 z 20. 3. 2013.

Globálnym cieľom Operačného programu Kvalita životného prostredia (2014 – 2020) (ďalej len OP KŽP) je podporiť trvalo udržateľné a efektívne využívanie prírodných zdrojov, zabezpečujúce ochranu životného prostredia, aktívnu adaptáciu na zmenu klímy a podporu energeticky efektívneho nízkouhlíkového hospodárstva.

S cieľom dosiahnutia uvedeného globálneho cieľa jej zabezpečenia boli do investičnej stratégie OP KŽP zahrnuté tri základné tematické ciele, a to:

- *Podpora prechodu na nízkouhlíkové hospodárstvo vo všetkých sektoroch (tematický cieľ 4);*
- *Podpora prispôbovania sa zmene klímy, predchádzanie a riadenie rizika (tematický cieľ 5);*
- *Zachovanie a ochrana životného prostredia a presadzovanie efektívneho využívania zdrojov (tematický cieľ 6).*

Z uvedeného vyplýva, že investičná stratégia OP KŽP je stanovená tak, aby smerovala k podpore udržateľného rastu, t.j. zabezpečeniu environmentálnej udržateľnosti hospodárskeho rozvoja a „zeleného“ ekonomického rastu, vyznačujúceho sa kvalitnou environmentálnou infraštruktúrou a umožňujúceho zachovanie vyhovujúceho stavu jednotlivých zložiek životného prostredia aj pre budúce generácie.

Globálny cieľ OP KŽP je vyjadrený v podobe špecifických cieľov jednotlivých prioritných osí, na ktorých dosiahnutie sú zamerané jednotlivé typy aktivít. Ich prostredníctvom bude možné podporiť udržateľný rast a to konkrétne:

- dosiahnuť environmentálne udržateľné využívanie jednotlivých zložiek životného prostredia, najmä podporou investičných priorít v rámci tematického cieľa 6;
- prispieť k efektívnejšiemu využívaniu prírodných zdrojov a udržateľnému hospodáreniu s nimi;
- prispieť k efektívnejšiemu využívaniu energetických zdrojov prostredníctvom investičných priorít zameraných na podporu energetickej efektívnosti v podnikoch, ako aj verejných infraštruktúrach v rámci tematického cieľa 4;
- podporiť udržateľné využívanie energetických zdrojov prostredníctvom investičných priorít zameraných na podporu využívania obnoviteľných zdrojov energie v rámci tematického cieľa 4;
- podporovať technológie priaznivé vo vzťahu k životnému prostrediu a tým zmiernovať zhoršovanie jeho kvality, a to prostredníctvom investičných priorít v rámci tematického cieľa 4 a tematického cieľa 6;

- zabezpečiť vhodné podmienky pre život obyvateľov a hospodárske aktivity predchádzaním rizík vyplývajúcich zo zmeny klímy, a to najmä prostredníctvom investičných priorít v rámci tematického cieľa 5.

Investičné priority v rámci tematických cieľov 4, 5 a 6, zahrnutých do investičnej stratégie OP KŽP, spájajú zlepšenie kvality životného prostredia a investície do čistých technológií, kladú dôraz na zvýšenie efektívnosti využívania prírodných zdrojov, vrátane energetických zdrojov a na zvýšenie podielu obnoviteľných zdrojov energie na energetickej spotrebe, ako aj na obmedzenie nárastu emisií skleníkových plynov, ktoré je základným preventívnym opatrením na znižovanie nepriaznivých vplyvov zmeny klímy a zároveň ho dopĺňajú podporou adaptačných opatrení zameraných na prispôsobovanie sa zmene klímy, ako aj na posilnenie intervenčných kapacít na zvládanie katastrof vznikajúcich v dôsledku zmeny klímy, najmä povodní, čím zároveň prispievajú k obmedzeniu hospodárskych škôd spôsobených povodňami. Všetky uvedené aspekty sú zároveň prejavom príspevku investičnej stratégie OP KŽP k hospodárskemu rastu, a to najmä tým, že:

- môžu zabezpečiť dlhodobú udržateľnosť hospodárskeho rastu prostredníctvom efektívnejšieho využívania prírodných zdrojov, vrátane energetických;
- prispievajú k znižovaniu energetickej náročnosti ekonomiky, a tým k podpore jej konkurencieschopnosti;
- prostredníctvom zvyšovania podielu nízkouhlíkovej a bezuhlíkovej výroby elektriny a podielu obnoviteľných zdrojov energie pri výrobe tepla prispievajú k dlhodobej udržateľnosti energetiky;
- vedú k úsporám na majetku vďaka prevencii environmentálnych rizík, zabezpečeniu ochrany pred katastrofami v dôsledku zmeny klímy, najmä pred povodňami alebo zosuvmi, a tým k obmedzeniu potenciálnych škôd;
- znižujú niektoré druhy hospodárskych nákladov (napr. zdravotné náklady, náklady spojené s odstránením znečistenia alebo náhradou škody);
- prispievajú k znižovaniu zdrojovej náročnosti ekonomiky, o. i. aj podporou opätovného využívania, recyklácie a zhodnocovania odpadov;
- podporujú využívanie zelených technológií v podnikoch, zlepšenie technického vybavenia podnikov zavádzaním BAT;
- stimulujú inovácie (ekoinovácie);
- vytvárajú možnosti pre obnovenie podnikateľskej činnosti v sanovaných lokalitách environmentálnych záťaží;
- napomáhajú vytváraniu podmienok pre investovanie a rozvoj podnikateľských aktivít s následným efektom na tvorbu pracovných miest.

Pre naplnenie globálneho cieľa je OP KŽP sústredený do prioritných osí tak, ako to uvádza nasledujúci prehľad prioritných osí a im prislúchajúcich tematických cieľov, investičných priorít, špecifických cieľov a hlavných typov aktivít.

Nižšie uvedené prioritné osi OP KŽP budú financované zo zdrojov Európskych štrukturálnych a investičných fondov a im prislúchajúceho spolufinancovania z národných zdrojov (vrátane zdrojov štátneho rozpočtu SR), a to zo:

- zdrojov Kohézneho fondu, ktorý bude využitý na financovanie aktivít viažucich sa k tematickému cieľu 6 a tematickému cieľu 5, investičnej priorite 5a) a
- zdrojov Európskeho fondu regionálneho rozvoja, ktorý bude využitý na financovanie aktivít viažucich sa k tematickému cieľu 5, investičnej priorite 5b) a k tematickému cieľu 4.

PRIORITNÁ OS 1: UDRŽATEĽNÉ VYUŽÍVANIE PRÍRODNÝCH ZDROJOV PROSTREDNÍCTVOM ROZVOJA ENVIRONMENTÁLNEJ INFRAŠTRUKTÚRY

Tematický cieľ 6 Zachovanie a ochrana životného prostredia a podpora efektívneho využívania zdrojov

Investičná priorita	Špecifický cieľ	Hlavné typy aktivít
a) Investovanie do sektora odpadového hospodárstva s cieľom splniť požiadavky environmentálneho acquis Únie a pokryť potreby, ktoré členské štáty špecifikovali v súvislosti s investíciami nad rámec týchto požiadaviek	Zabezpečiť nakladanie s odpadmi v súlade s hierarchiou odpadového hospodárstva a za účelom plnenia požiadaviek environmentálneho acquis	Príprava na opätovné použitie a zhodnocovanie so zameraním na recykláciu nie nebezpečných odpadov vrátane podpory systémov triedeného zberu komunálnych odpadov a podpory predchádzania vzniku biologicky rozložiteľných komunálnych odpadov
		Príprava na opätovné použitie a recyklácia nebezpečných odpadov
		Vybudovanie a zavedenie jednotného environmentálneho monitorovacieho a informačného systému v odpadovom hospodárstve
		Podpora nástrojov informačného charakteru so zameraním na predchádzanie vzniku odpadov, na podporu triedeného zberu odpadov a zhodnocovania odpadov
b) Investovanie do sektora vodného hospodárstva s cieľom splniť požiadavky environmentálneho acquis Únie a pokryť potreby, ktoré členské štáty špecifikovali v súvislosti s investíciami nad rámec týchto požiadaviek	Podporiť zabezpečenie plnenia predvstupových záväzkov SR voči EÚ v oblasti čistenia a odvádzania komunálnych odpadových vôd	Budovanie verejných kanalizácií a čistiarní odpadových vôd, pre aglomerácie nad 2 000 EO v zmysle záväzkov SR voči EÚ
		Podpora realizácie infraštruktúry v oblasti odkanalizovania a čistenia odpadových vôd, ktoré prispievajú k výraznému zlepšeniu kvality vody v chránených vodohospodárskych oblastiach, kde bol identifikovaný zlý stav vôd
	Zabezpečiť zásobovanie obyvateľstva pitnou vodou v súlade s legislatívou SR a EÚ	Zabezpečenie podmienok v oblasti zásobovania obyvateľov SR bezpečnou pitnou vodou z verejných vodovodov
	Vytvoriť podmienky pre zabezpečenie dobrého stavu vôd v SR	Monitorovanie a hodnotenie vôd, vrátane zabezpečovania a prevádzkovania monitorovacej siete
		Vytváranie podmienok na zabezpečenie spojitosti vodných tokov a odstraňovanie bariér vo vodných tokoch a ich realizácia za účelom podpory biodiverzity a zabezpečovania ekosystémových služieb
d) Ochrana a obnova biologickej diverzity a pôdy a podpora ekosystémových služieb, vrátane siete Natura 2000 a zelených infraštruktúr	Zabezpečiť podmienky pre zachovanie biologickej diverzity a zlepšenie stavu ekosystémov v krajine	Podpora zefektívnenia nástrojov koncepčného a informačného charakteru uplatňovaných v oblasti ochrany vôd a vodného hospodárstva
		Dobudovanie sústavy Natura 2000 a zabezpečenie starostlivosti o sústavu Natura 2000 a ďalšie chránené územia (vrátane území medzinárodného významu)
		Zachovanie a obnova biodiverzity a ekosystémov a ich služieb prostredníctvom ich revitalizácie, obnovy a budovania zelenej infraštruktúry a eliminácie nepôvodných invázných druhov
		Dobudovanie a skvalitnenie systému monitoringu druhov a biotopov európskeho významu a reportingu
		Dobudovanie a zlepšenie stavu infraštruktúry ochrany prírody za účelom propagácie, sprístupňovania a udržiavateľného využívania chránených území
e) Prijímanie opatrení na zlepšenie mestského prostredia, revitalizácie miest, oživenia a dekontaminácie opustených priemyselných areálov (vrátane oblastí, ktoré prechádzajú zmenou), zníženia znečistenia vzduchu a podpory opatrení na znížovanie hluku	Zabezpečiť sanáciu environmentálnych záťaží v mestskom prostredí, ako aj v opustených priemyselných lokalitách (vrátane oblastí, ktoré prechádzajú zmenou)	Zlepšenie informovanosti a zapojenia kľúčových sektorov a verejnosti na úseku ochrany prírody a krajiny
		Prieskum, sanácia a monitorovanie environmentálnych záťaží v mestskom prostredí, ako aj v opustených priemyselných lokalitách (vrátane oblastí, ktoré prechádzajú zmenou)
	Znížiť znečisťovanie ovzdušia a zlepšiť jeho kvalitu	Zlepšenie informovanosti o problematike environmentálnych záťaží
		Inštalácia technologických zariadení a realizácia technických opatrení na zabezpečenie plnenia podmienok smernice o priemyselných emisiách, zníženia emisií v rámci plnenia požiadaviek smernice o národných emisných stropoch a/alebo smernice o kvalite okolitého ovzdušia a čistejšom ovzduší v Európe

		Informovanie o ochrane ovzdušia a integrovanej prevencii a kontrole znečisťovania • osvetové a informačné kampane o jednotlivých kategóriách zdrojov a o problematike kvality ovzdušia a možnostiach zlepšovania kvality ovzdušia v regiónoch, vrátane problematiky lokálnych kúrenísk, (t.j. správna prax používania lokálnych kúrenísk, najlepšia dostupná technika, príprava paliva, spaľovacie režimy).
		Skvalitňovanie monitorovania ovzdušia • zlepšenie monitorovacieho systému kvality ovzdušia, skvalitňovanie vrátane akreditácií a odborná podpora monitorovania, jeho obnova a údržba • skvalitňovanie a odborná podpora modelových výpočtov znečistenia ovzdušia, skvalitnenie emisných inventúr a projekcií emisií a zlepšenie úrovne Národného emisného informačného systému, vrátane zabezpečenia predkladania správ a informácií v elektronickej podobe povinnými osobami

PRIORITNÁ OS 2: ADAPTÁCIA NA NEPRIAZNIVÉ DÔSLEDKY ZMENY KLÍMY SO ZAMERANÍM NA OCHRANU PRED POVODŇAMI

Tematický cieľ 5 Podpora prispôsobovania sa zmene klímy, predchádzanie a riadenie rizika

Investičná priorita	Špecifický cieľ	Hlavné typy aktivít
a) Podpora investícií do prispôsobovania sa zmene klímy vrátane ekosystémových prístupov	Zmierniť negatívne dôsledky zmeny klímy realizáciou adaptačných opatrení, najmä preventívnych opatrení na ochranu pred povodňami	Preventívne opatrenia na ochranu pred povodňami prepojené s vodným tokom
		Preventívne opatrenia na ochranu pred povodňami realizované mimo vodných tokov v extraviláne obcí
		Vodozádržné opatrenia v urbanizovanej krajine (intraviláne obcí)
		Hydrogeologický prieskum zameraný na vymedzenie deficitných oblastí a zabezpečenie zdrojov pitnej vody, ich akumuláciu a vodohospodársku bilanciu
		Aktualizácia máp povodňového ohrozenia a máp povodňového rizika a aktualizácia plánov a manažmentu povodňových rizík
		Rozvoj metodík pre hodnotenie investičných rizík spojených s nepriaznivými dôsledkami zmeny klímy
	Zmierniť negatívne dôsledky zmeny klímy realizáciou preventívnych a adaptačných opatrení v súvislosti so zosuvmi a kontamináciou územia z uzavretých úložísk a opustených úložísk ťažobného odpadu	Informačné programy o nepriaznivých dôsledkoch zmeny klímy a možnostiach proaktívnej adaptácie
		Podpora prevencie, prieskumu a sanácie havarijných zosuvov bezprostredne súvisiacich s nadmernou zrážkovou činnosťou.
		Rekultivácia uzavretých úložísk a opustených úložísk ťažobného odpadu (v súlade s princípom „znečisťovateľ platí“)

PRIORITNÁ OS 3: PODPORA RIADENIA RIZÍK A ODOLNOSTI PROTI KATASTROFÁM V SÚVISLOSTI SO ZMENOU KLÍMY

Tematický cieľ 5 Podpora prispôsobovania sa zmene klímy, predchádzanie a riadenie rizika

Investičná priorita	Špecifický cieľ	Hlavné typy aktivít
b) Podpora investícií na riešenie osobitných rizík, zabezpečenie odolnosti proti katastrofám a vyvíjanie systémov zvládania katastrof	Posilniť preventívne opatrenia (okrem protipovodňových) vo vzťahu k rizikám vyplývajúcim z dôsledkov zmeny klímy	Zabezpečenie komplexnosti a optimalizácia systému monitorovania a vyhodnocovania rizík viazaných na zmenu klímy a varovania obyvateľstva pred katastrofami
		Preventívne opatrenia (okrem protipovodňových) na zníženie dôsledkov zmeny klímy realizované na základe identifikovaných rizík
		Modelovanie vývoja a dôsledkov zmeny klímy za účelom adaptačných opatrení
		Podpora mitigácie efektov zmeny klímy, opatrení na prevenciu prírodných a technologických rizík

		Podpora partnerstiev medzi verejným a súkromným sektorom a klastrov zameraných na podporu manažmentu rizík a inovácie
	Zlepšiť pripravenosť na zvládanie rizikových udalostí súvisiacich so zmenou klímy	Optimalizácia systémov pripravenosti, služieb a intervenčných kapacít na lokálnej, regionálnej a národnej úrovni Vybudovanie a inštitucionálna podpora špecializovaných záchranných modulov Budovanie analytických a intervenčných kapacít partnerov v kontexte posilňovania pripravenosti na rizikové udalosti
	Zvýšiť efektívnosť manažmentu zásahu pri rizikových udalostiach vyplývajúcich zo zmeny klímy	Posilnenie intervenčných kapacít záchranných zložiek, civilnej ochrany a iných subjektov pre manažment katastrof a rizikových udalostí
	Posilniť nástroje na obnovu a rekonštrukciu po katastrofách a rizikových udalostiach	Vybudovanie systémových nástrojov obnovy a rekonštrukcie (sociálnej, ekonomickej, ekosystémov) a rehabilitácia fyzického prostredia po katastrofách a rizikových udalostiach súvisiacich so zmenou klímy Vytvorenie mechanizmov humanitárnej pomoci pre ohrozené skupiny obyvateľov zasiahnutých katastrofami a rizikovými udalosťami súvisiacimi so zmenou klímy

PRIORITNÁ OS 4: ENERGETICKY EFEKTÍVNE NÍZKOUHLÍKOVÉ HOSPODÁRSTVO

Tematický cieľ 4 Podpora prechodu na nízkouhlíkové hospodárstvo vo všetkých sektoroch

Investičná priorita/	Špecifický cieľ	Aktivity
a) Presadzovanie výroby a distribúcie energie z obnoviteľných zdrojov	Zvýšenie podielu OZE na hrubej konečnej energetickej spotrebe	Rekonštrukcia a modernizácia existujúcich energetických zariadení s maximálnym tepelným príkonom 20 MW na báze fosílnych palív na zariadenia využívajúce biomasu na výrobu tepla alebo kombinovanú výrobu elektriny a tepla Výstavba zariadení na: - výrobu biometánu, - využitie vodnej energie - využitie aerotermálnej, hydrotermálnej alebo geotermálnej energie s použitím tepelného čerpadla, - využitie geotermálnej energie priamym využitím na výrobu tepla a prípadne aj v kombinácii s tepelným čerpadlom, - výrobu a energetické využívanie bioplynu, skládkového plynu a plynu z čistiarní odpadových vôd Inštalácia malých zariadení na využívanie OZE
b) Presadzovanie energetickej efektívnosti a využívania energie z obnoviteľných zdrojov v podnikoch	Zníženie energetickej náročnosti a zvýšenie využívania OZE v podnikoch prostredníctvom energetických auditov, energetického manažérstva a realizáciou opatrení v oblasti energetickej efektívnosti, OZE a nízkouhlíkových technológií	Zabezpečenie energetických auditov v MSP Implementácia opatrení z energetických auditov najmä: - rekonštrukcia a modernizácia stavebných objektov v oblasti priemyslu a služieb na to nadväzujúcich za účelom zníženia ich energetickej náročnosti, - rekonštrukcia a modernizácia existujúcich energetických zariadení za účelom zvýšenia energetickej účinnosti alebo zníženia emisií skleníkových plynov, - rekonštrukcia a modernizácia systémov výroby a rozvodu stlačeného vzduchu, - zavádzanie systémov merania a riadenia v oblasti výroby a spotreby energie za účelom zníženia spotreby energie a emisií skleníkových plynov, - výstavba, modernizácia a rekonštrukcia rozvodov energie, resp. rozvodov energetických médií, vrátane systémov vonkajšieho osvetlenia priemyselných areálov, - rekonštrukcia, výstavba alebo modernizácia technologických a výrobných zariadení za účelom zníženia emisií skleníkových plynov.

c) Podpora energetickej efektívnosti, inteligentného riadenia energie a využitia energie z obnoviteľných zdrojov vo verejných infraštruktúrach, vrátane verejných budov a v sektore bývania	Zníženie spotreby energie pri prevádzke verejných budov nad rámec minimálnych požiadaviek	Zlepšovania energetickej efektívnosti verejných budov: - zlepšovania tepelno-technických vlastností stavebných konštrukcií, - modernizácia vykurovacích/klimatizačných systémov, systémov prípravy teplej vody, osvetlenia, výťahov s účelom zníženia spotreby energie, - inštalácia systémov merania a riadenia, - zmena spôsobu zásobovania teplotou smerom k využívaniu efektívnych systémov CZT, - inštalácia zariadení na využívanie OZE pre spotrebu energie v budove.
e) Presadzovanie nízkouhlíkových stratégií pre všetky typy území, najmä pre mestské oblasti, vrátane podpory udržateľnej multimodálnej mestskej mobility a adaptačných opatrení, ktorých cieľom je zmiernenie zmeny klímy	Podpora energetickej efektívnosti, využívania OZE a znižovania emisií skleníkových plynov pre všetky typy území, zvlášť mestských oblastí, prostredníctvom poradenstva, informovanosti a monitorovania	Zvyšovanie informovanosti v oblasti energetiky najmä energetickej efektívnosti a využívania OZE vrátane poradenstva, informačných kampaní, školení, odborných seminárov a konferencií, aktivít pre deti a mládež,
		Zavádzanie systému kontinuálneho zvyšovania informovanosti pre verejný sektor, energetických manažérov, auditorov, poskytovateľov energetických služieb
		Rozšírenie monitorovania energetickej efektívnosti a využívania OZE
g) Presadzovanie využívania vysoko účinnej kombinovanej výroby tepla a elektrickej energie na základe dopytu po využiteľnom teple	Rozvoj účinnejších systémov centralizovaného zásobovania teplotou založených na dopyte po využiteľnom teple	Výstavba, rekonštrukcia a modernizácia zariadení na výrobu elektriny a tepla vysoko účinnou kombinovanou výrobou s maximálnym tepelným príkonom 20 MW
		Výstavba, rekonštrukcia a modernizácia rozvodov tepla

E)

PRIORITNÁ OS 5: TECHNICKÁ POMOC

Špecifický cieľ	Aktivity
Podpora a skvalitňovanie administratívnych kapacít, vzdelávanie a zvyšovanie odbornosti zamestnancov	Nastavenie a zavedenie spravodlivého a motivačného systému odmeňovania a zavedenie kvalitného a transparentného systému hodnotenia výkonnosti a jeho previazanie na systém odmeňovania
	Zvýšenie efektivity riadiaceho orgánu využívaním nástrojov strategického manažmentu riadenia ľudských zdrojov
	Interné a externé vzdelávanie zamestnancov (semináre, školenia, kurzy, odborné stáže, tuzemské/zahraničné pracovné cesty a pod.)
	Skvalitnenie procesu výberu administratívnych kapacít riadiaceho orgánu spoluprácou osobného úradu
Modernizácia technického zabezpečenia a vybavenia	Dodanie vzájomne kompatibilných IT systémov vrátane ich elektronického vybavenia a licencií
	Dodanie materiálo- technického zabezpečenia v rámci všetkých subjektov zabezpečujúcich implementáciu operačného programu
	Zabezpečenie prevádzky, údržby systémov a režijných aktivít súvisiacich s koordináciou operačného programu
	Vytváranie modelov a modelovanie vývoja implementácie operačného programu
	Podpora interaktívnej komunikácie cez sociálne siete Twitter a FB v oblasti publicity
Zabezpečenie podpory procesov programovania, riadenia, implementácie, monitorovania, hodnotenia, finančného riadenia, publicity, kontroly a auditu	Externé expertné služby súvisiace s programovaním, riadením implementáciou, hodnotením, monitorovaním, publicitou, informovanosťou, finančným riadením, kontrolou a auditom
	Tvorba a aktualizácia strategických a metodických dokumentov, zabezpečenie procesu implementácie a finančného riadenia
	Informovanie, propagácia, publicita a výmena skúseností, vrátane vytvárania sietí kontaktných miest, aktivity súvisiace s prípravou a implementáciou komunikačného plánu, posilňovanie absorpčnej schopnosti žiadateľov, spracovanie metodík, príručiek, externých hodnotiteľov, analýz, hodnotení, monitorovania
	Zabezpečenie podpory projektového a finančného riadenia realizácie programu
	Organizácia a technická podpora rokovania pracovných skupín, komisií a výborov a aktivity súvisiace so zabezpečením výkonu ich kompetencií
	Zabezpečovanie odborného a právneho poradenstva
	Spracovanie podkladov k nezrovnalostiam, korekciám, finančným opravám, aktivity súvisiace s monitorovaním a s vykonaním kontroly a auditu
	hodnotenia, štúdie, analýzy, benchmarking, prieskumy
	reporting na riadiace orgány za účelom spätnej väzby, riadenie korektívnych opatrení vedúcich k preplánovaniu resp. príprave revidovaného programového plánu
	príprava budúceho operačného programu, programového obdobia vrátane plnenia a vyhodnocovania plnenia ex ante kondicionalít

Vzťah k iným strategickým dokumentom

Program je svojim zameraním a obsahom prepojený a zosúladený najmä s nasledovnými strategickými dokumentmi:

Kľúčové dokumenty medzinárodného a európskeho charakteru

- Stratégia Európa 2020
- Stratégia EÚ pre Dunajský región (schválená uznesením vlády SR č.497/2011),
- KOM (2009) 111 o mobilizácii informačných a komunikačných technológií na uľahčenie prechodu na energeticky účinné nízkouhlíkové hospodárstvo
- 7. environmentálny akčný program EÚ do roku 2020 „Dobrý život v rámci možnosti našej planéty“
- Závery samitu Zeme RIO+20, obsiahnuté v dokumente „Budúcnosť, ktorú chceme“ (The Future We Want).
- Plán pre Európu efektívne využívajúcu zdroje
- Plán prechodu na konkurencieschopné nízkouhlíkové hospodárstvo v roku 2050

- Biela kniha - Adaptácia na zmenu klímy: Európsky rámec opatrení
- Rámcový dohovor OSN o zmene klímy
- Kjótsky protokol
- Stratégia EÚ na ochranu biodiverzity do roku 2020
- Udržateľná Európa pre lepší svet: Stratégia EU pre udržateľný rozvoj - A Sustainable Europe for a Better World: A European Union Strategy for Sustainable Development, Brussels, 15.5.2001, COM(2001)264 final
- Bazilejský dohovor o riadení pohybu nebezpečných odpadov cez hranice štátov a ich zneškodňovaní (1989).
- Dohovor o cezhraničných účinkoch priemyselných havárií
- Štokholmský dohovor o perzistentných organických látkach
- Dohovor o biologickej diverzite (1992),
- Dohovor o mokradiach majúcich medzinárodný význam predovšetkým ako biotopy vodného vtáctva (1971),
- Dohovor o ochrane svetového kultúrneho a prírodného dedičstva (1972),
- Dohovor o ochrane európskych voľne žijúcich organizmov a prírodných stanovišť (1979),
- Dohovor o ochrane sťahovavých druhov voľne žijúcich živočíchov (1979) a jeho dohôd,
- Rámcový dohovor o ochrane a trvalo udržateľnom rozvoji Karpát (2003) a jeho protokolov (Protokol o trvalo udržateľnom obhospodarovaní lesov, Protokol o zachovaní a trvalo udržateľnom využívaní biologickej a krajinej diverzity),
- Európsky dohovor o krajine (2000) a
- Dohovor o medzinárodnom obchode s ohrozenými druhmi voľne žijúcich živočíchov a voľne rastúcich rastlín (1973), na ktoré nadväzujú aj viaceré koncepcie a predpisy EÚ.
- Agenda 21 (OSN 1992)
- Zelená kniha
- Environmentálna stratégia OECD pre prvú dekádu 21. storočia (2001)
- Environmentálny výhľad OECD do roku 2030 (2008)
- Stratégia zeleného rastu OECD (2011)
- Environmentálny výhľad OECD do roku 2050 (2012)
- Akčný program trvalo udržateľnej ochrany pred povodňami v povodí Dunaja (dokument Medzinárodnej komisie na ochranu Dunaja zo 14. decembra 2004)
- Koncepcia na ochranu vodných zdrojov Európy z decembra 2012 (Blueprint to Safeguard Europe's Waters)
- Tematická stratégia o znečistení ovzdušia
- Tematická stratégia na ochranu pôdy

Kľúčové smernice, rozhodnutia a nariadenia na úrovni EÚ

- Obnovená stratégia trvalo udržateľného rozvoja EÚ (2006)
- Stratégia Európa 2020 na zabezpečenie inteligentného, udržateľného a inkluzívneho rastu (2010)
- 7. environmentálny akčný program EÚ (2013)
- Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2009/28/ES z 23. apríla 2009 o podpore využívania energie z obnoviteľných zdrojov energie a o zmene a doplnení a následnom zrušení smerníc 2001/77/ES a 2003/30/ES,
- Smernica 2003/87/ES Európskeho parlamentu a Rady z 13. októbra 2003, ktorou sa ustanovuje systém obchodovania s emisnými kvótami skleníkových plynov v Spoločenstve a ktorou sa mení a dopĺňa smernica rady 96/61/ES
- Smernica 2004/101/ES Európskeho parlamentu a Rady z 27. októbra 2004, ktorou sa mení a dopĺňa smernica 2003/87/ES o vytvorení systému obchodovania s kvótami emisií skleníkových plynov v rámci Spoločenstva s ohľadom na projektové mechanizmy Kjótskeho protokolu

- Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2008/101/ES z 19. novembra 2008, ktorou sa mení a dopĺňa smernica 2003/87/ES s cieľom začleniť činnosti leteckej dopravy do systému obchodovania s emisnými kvótami skleníkových plynov v rámci Spoločenstva
- Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2012/27/EÚ z 25. októbra 2012 o energetickej efektívnosti, ktorou sa menia a dopĺňajú smernice 2009/125/ES a 2010/30/EÚ a ktorou sa zrušujú smernice 2004/8/ES a 2006/32/ES
- Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2010/31/EÚ zo 19. mája 2010 o energetickej hospodárnosti budov
- Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2009/30/ES z 23. apríla 2009, ktorou sa mení a dopĺňa smernica 98/70/ES, pokiaľ ide o kvalitu automobilového benzínu, motorovej nafty a plynového oleja a zavedenie mechanizmu na monitorovanie a zníženie emisií skleníkových plynov, a ktorou sa mení a dopĺňa smernica Rady 1999/32/ES, pokiaľ ide o kvalitu paliva využívaného v plavidlách vnútrozemskej vodnej dopravy, a zrušuje smernica 93/12/EHS
- Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2009/29/ES z 23. apríla 2009, ktorou sa mení a dopĺňa smernica 2003/87/ES s cieľom zlepšiť a rozšíriť schému Spoločenstva na obchodovanie s emisnými kvótami skleníkových plynov,
- Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2009/30/ES z 23. apríla 2009, ktorou sa mení a dopĺňa smernica 98/70/ES, pokiaľ ide o kvalitu automobilového benzínu, motorovej nafty a plynového oleja a zavedenie mechanizmu na monitorovanie a zníženie emisií skleníkových plynov, a ktorou sa mení a dopĺňa smernica Rady 1999/32/ES, pokiaľ ide o kvalitu paliva využívaného v plavidlách vnútrozemskej vodnej dopravy, a zrušuje smernica 93/12/EHS;
- Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2009/31/ES z 23. apríla 2009 o geologickom ukladaní oxidu uhličitého a o zmene a doplnení smernice Rady 85/337/EHS, smerníc Európskeho parlamentu a Rady 2000/60/ES, 2001/80/ES, 2004/35/ES, 2006/12/ES, 2008/1/ES a nariadenia (ES) č. 1013/2006;
- Rozhodnutie Európskeho parlamentu a Rady č. 406/2009/ES z 23. apríla 2009 o úsilí členských štátov znížiť emisie skleníkových plynov s cieľom splniť záväzky Spoločenstva týkajúce sa zníženia emisií skleníkových plynov do roku 2020,
- Nariadenie (ES) č.443/2009 z 23. apríla 2009, ktorým sa stanovujú výkonové emisné normy nových osobných automobilov ako súčasť integrovaného prístupu Spoločenstva na zníženie emisií CO₂ z ľahkých úžitkových vozidiel.
- Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2012/27/EÚ z 25. októbra 2012 o energetickej efektívnosti, ktorou sa menia a dopĺňajú smernice 2009/125/ES a 2010/30/EÚ a ktorou sa zrušujú smernice 2004/8/ES a 2006/32/ES.
- Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2010/31/EÚ z 19. mája 2010 o energetickej hospodárnosti budov.
- Smernica 2000/60/ES EP a Rady z 23. októbra 2000, ktorou sa stanovuje rámec pôsobnosti pre opatrenia spoločenstva v oblasti vodného hospodárstva v prepojení na stratégiu Blueprintu so zohľadnením požiadaviek v zmysle smernice EP a Rady 2006/118/ES z 12. decembra 2006 o ochrane podzemných vôd pred znečistením a zhoršením kvality, smernice EP a Rady 2008/105/ES zo 16. decembra 2008 o environmentálnych normách kvality v oblasti vodnej politiky v znení neskorších mien a doplnkov a smernice Rady 2006/44/ES zo 6. septembra 2006 o kvalite sladkých povrchových vôd vyžadujúcich ochranu alebo zlepšenie kvality na účely podpory života rýb;
- Smernica Rady 91/676/EHS z 12. decembra 1991 o ochrane vôd pred znečistením dusičnanmi z poľnohospodárskych zdrojov v znení nariadenia EP a Rady (ES) č. 1882/2003 z 29. septembra 2003;
- Smernica Rady 98/83/EHS z 3. novembra 1998 o kvalite vody určenej na ľudskú spotrebu (pitná voda) v znení nariadenia EP a Rady (ES) č. 1882/2003 z 29. septembra 2003;
- Smernica EP a Rady 1008/105/ES o environmentálnych normách kvality v oblasti vodnej politiky
- Smernica EP a Rady 2006/7/ES o riadení kvality vody určenej na kúpanie

- Smernica Rady 80/68/EHS o ochrane podzemných vôd proti znečisteniu spôsobenému určitými nebezpečnými látkami
- Smernica EP a Rady 2006/118/ES z 12. decembra 2006 o ochrane podzemných vôd pred znečistením a zhoršením kvality;
- Smernica Rady 91/271/EHS o čistení komunálnych odpadových vôd v znení smernice Komisie 98/15/ES a nariadenia EP a Rady 1882/2003/ES
- Smernica EP a Rady 2007/60/ES o hodnotení a manažmente povodňových rizík;
- Smernice EP a Rady 2008/105/ES zo 16. decembra 2008 o environmentálnych normách kvality v oblasti vodnej politiky, o zmene a doplnení a následnom zrušení smerníc Rady 82/176/EHS, 83/513/EHS, 84/156/EHS, 84/491/EHS a 86/280/EHS a o zmene a doplnení smernice EP a Rady 2000/60/ES
- Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2009/147/ES z 30. novembra 2009 o ochrane voľne žijúceho vtáctva,
- Smernica Rady 1992/43/EHS z 21. mája 1992 o ochrane prirodzených biotopov a voľne žijúcich živočíchov a rastlín v platnom znení,
- Smernica Rady 22/1999/ES z 29. marca 1999 o chove voľne žijúcich živočíchov v zoologických záhradách,
- Nariadenie Rady (ES) č. 338/97 o ochrane druhov voľne žijúcich živočíchov a rastlín reguláciou obchodu s nimi,
- Nariadenie Komisie (ES) č. 865/2006 zo 4. mája 2006, ktorým sa ustanovujú podrobné pravidlá týkajúce sa vykonávania nariadenia Rady č. 338/97/ES z 9. decembra 1996 ochrane druhov voľne žijúcich živočíchov a rastlín reguláciou obchodu s nimi v znení neskorších zmien a doplnkov,
- Nariadenie Rady (EHS) č. 348/1981 z 20. januára 1981 o spoločných pravidlách dovozu výrobkov z veľrýb alebo iných veľrybotvarých cicavcov.
- Rámcová smernica Európskeho parlamentu a Rady 2008/98/ES z 19. novembra 2008 o odpade a o zrušení určitých smerníc.
- Smernica Rady 1999/31/ES z 26. apríla 1999 o skládkach odpadov
- Smernica Európskeho parlamentu a Rady 94/62/ES z 20. decembra 1994 o obaloch a odpadoch z obalov.
- Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2006/66/ES zo 6. septembra 2006 o batériách a akumulátoroch a použitých batériách a akumulátoroch
- Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2006/21/ES z 15. marca 2006 o nakladaní s odpadom z ťažobného priemyslu, ktorou sa mení a dopĺňa smernica 2004/35/ES
- Smernica Rady 75/439/EHS zo 16. júna 1975 o zneškodňovaní odpadových olejov
- Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2000/53/ES z 18. septembra 2000 o vozidlách po dobe životnosti
- Nariadenie Európskeho parlamentu a rady 1013/2006 zo 14. júna 2006 o preprave odpadu
- Smernica EP a Rady 2012/18/EÚ zo 4. júla 2012 o kontrole nebezpečenstiev závažných havárií s prítomnosťou nebezpečných látok, ktorou sa mení a dopĺňa a následne zrušuje smernica Rady 96/82/ES
- Nariadenie Komisie (EÚ) č. 519/2012 z 19. júna 2012 , ktorým sa mení a dopĺňa nariadenie EP a Rady (ES) č. 850/2004 o perzistentných organických znečisťujúcich látkach
- Smernica Európskeho parlamentu a rady 2010/75/EÚ o priemyselných emisiách (integrovaná prevencia a kontrola znečisťovania životného prostredia)
- Smernica Európskeho parlamentu a Rady č. 2003/35/ES, ktorou sa zabezpečuje účasť verejnosti pri navrhovaní určitých plánov a programov týkajúcich sa životného prostredia a ktorou sa menia a dopĺňajú s ohľadom na účasť verejnosti a prístup k spravodlivosti smernice Rady 85/337/EHS a 96/61/ES,
- Smernica Európskeho parlamentu a Rady č. 2003/87/ES, ktorou sa ustanovuje systém obchodovania s emisnými kvótami skleníkových plynov v Spoločenstve a ktorou sa mení a dopĺňa smernica Rady 96/61/ES,

- Smernica Európskeho parlamentu a Rady č. 2008/50/ES o kvalite okolitého ovzdušia a čistejšom ovzduší v Európe
- Smernica Európskeho parlamentu a Rady č. 2001/81/ES o národných emisných stropoch pre určité látky znečisťujúce ovzdušia
- Rozhodnutie Komisie č. 2006/194/ES, ktorým sa zavádza dotazník vyplývajúci zo smernice Rady 96/61/ES o integrovanej prevencii a kontrole znečisťovania,
- Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č 166/2006 o zriadení Európskeho registra uvoľňovania a prenosov znečisťujúcich látok, ktorým sa menia a dopĺňajú smernice Rady 91/689/EHS a 96/61/ES a Smernice Európskeho parlamentu a Rady 2008/1/ES o integrovanej prevencii a kontrole znečisťovania životného prostredia
- Rámcový dohovor o ochrane a trvalo udržateľnom rozvoji Karpát (Karpatský dohovor, 2003)
- Pozičný dokument Komisie k vypracovaniu Partnerskej dohody a programov na Slovensku na roky 2014-2020
- Odporúčania OECD z Prehľadu o environmentálnej výkonnosti SR (2011)
- Príručka pre integráciu problematiky klimatických zmien a biodiverzity do hodnotení vplyvov na životné prostredie (ČEC, 2013)

Dokumenty národného charakteru

- Stratégia, zásady a priority štátnej environmentálnej politiky, schváleného uznesením Národnej rady SR č.339/1993 a uzneseniami vlády SR č.619/1993, č. 894/1993 a č. 531/1994
- Národná stratégia trvalo udržateľného rozvoja (NSTUR), schválenej uznesením Národnej rady SR č.1989/2002 a uznesením vlády SR č.978/2001,
- Integrovanú aproximačnú stratégiu v kapitole životné prostredie (uznesenie vlády SR č.1138/2001)
- Programového vyhlásenia vlády SR na roky 2012 – 2016 (schváleného uznesením vlády SR č.144/2012 a uznesením Národnej rady SR č.24/2012)
- Akčný plán trvalo udržateľného rozvoja v SR (APTUR I., schválený uznesením vlády SR č.574/2005),
- Národná stratégia regionálneho rozvoja SR (NSRR, schválená uznesením vlády SR č. 296/2010)
- Program protipovodňovej ochrany do roku 2010 (schválený uznesením vlády č. 31/2000)
- Národný program reforiem SR na roky 2011-2014
- Národný program reforiem SR 2012 – aktualizácia,
- Národný program reforiem SR 2013,
- Konceptia územného rozvoja Slovenska 2011 (schválenú uznesením vlády SR č.513/2011),
- Národný environmentálny akčný program I. (NEAP I., schválený uznesením vlády SR č.350/1996), ktorý obsahoval 1356 opatrení na realizáciu 76 cieľov,
- Národný environmentálny akčný program II. (NEAP II., schválený uznesením vlády SR č.1112/1999), ktorý obsahoval 824 opatrení na realizáciu 52 cieľov,
- Národný environmentálny akčný program III. (NEAP III., schválený uznesením operatívnej porady ministra životného prostredia z 18. septembra 2003 č. 54/B.3),
- Dlhodobý zámer štátnej vednej a technickej politiky do roku 2015 (schválený uznesením vlády SR č. 766/2007),
- Stratégia plnenia Dlhodobého zámeru štátnej vednej a technickej politiky do roku 2015 (schválená uznesením vlády SR č.79/2008),
- Stratégia popularizácie vedy a techniky v spoločnosti (schválenú uznesením vlády SR č.103/2007),
- Stratégia výskumu a inovácií pre inteligentnú špecializáciu Slovenskej republiky,
- Konceptiu rozvoja občianskej spoločnosti na Slovensku (schválenú uznesením vlády SR č.68/2012),
- Stratégia rozvoja dopravy do roku 2020 (schválená uznesením vlády SR č.158/2010),

- Stratégia politiky cestovného ruchu SR (schválená uznesením vlády SR č.783/2007),
- Energetická politika SR (schválená uznesením vlády SR č. 29/2006),
- Stratégia energetickej bezpečnosti SR (schválená uznesením vlády SR č. 732/2008),
- Koncepcia energetickej efektívnosti SR (schválená uznesením vlády SR č. 576/2007),
- Akčný plán energetickej efektívnosti na roky 2011-2013 (schválený uznesením vlády SR č. 301/2011),
- Stratégia vyššieho využívania obnoviteľných zdrojov energie v SR (schválená uznesením vlády SR č. 383/2007),
- Národný akčný plán pre využívanie energie z obnoviteľných zdrojov (schválený uznesením vlády SR č. 677/2010),
- Koncepcia rozvoja výroby elektriny z malých obnoviteľných zdrojov energie SR (schválená uznesením vlády SR č. 347/2013)

Sektorové stratégie, koncepcie, programy a plány starostlivosti o životné prostredie SR

- Vodný plán Slovenska (VPS, schválený uznesením vlády SR č.109/2010),
- Koncepcia vodohospodárskej politiky SR do roku 2015 (uznesenie vlády SR č. 117/2006),
- Koncepcia využitia hydroenergetického potenciálu vodných tokov SR do roku 2030 (schválená uznesením vlády SR č. 178/2011),
- Plán rozvoja verejných vodovodov a verejných kanalizácií pre územie SR (uznesenie vlády SR č 119/2006),
- Rámcový program monitorovania stavu vôd na roky 2010 – 2015 (schválený vedením MŽP SR uznesením č.121/2009),
- Národný program SR pre vykonávanie smernice Rady 91/271/EHS o čistení komunálnych odpadových vôd,
- Koncepcia geologického výskumu a geologického prieskumu územia Slovenskej republiky na roky 2012 - 2016 s výhľadom do roku 2020 (schválená uznesením vlády SR č. 73/2012),
- Štátny program sanácie environmentálnych záťaží (2010-2015) (schválený uznesením vlády SR č. 153/2010),
- Koncepcia geoparkov v SR (schválená uznesením vlády SR č.740/2008);
- Zabezpečenie klimaticko-energetického balíčka v podmienkach SR (schválené uznesením vlády SR č.416/2008),
- Stratégia pre redukciu PM10 (schválená uznesením vlády SR č. 77/2013),
- Národný program znižovania emisií základných znečisťujúcich látok do roka 2010 (schválený uznesením vlády SR č.754/2007),
- Prechodný národný program SR pre veľké spaľovacie zariadenia podľa smernice č. 2010/75/EÚ (PNP schválený uznesením vlády SR 78/2013);
- Národná stratégia ochrany biodiverzity na Slovensku (schválená uznesením vlády SR č. 231/1997 a uznesením NR SR č. 676/1997),
- Aktualizovaný akčný plán pre implementáciu Národnej stratégie ochrany biodiverzity na Slovensku pre roky 2003 – 2010 (schválený uznesením vlády SR č. 1209/2002),
- Koncepcia ochrany prírody a krajiny 2006 - 2015 (schválená uznesením vlády SR č.471/2006),
- Akčný plán na roky 2012-2014 k aktualizovanému Programu starostlivosti o mokrade Slovenska na roky 2008-2014 (schválený uznesením vlády SR č. 588/2011);
- Stratégia obmedzenia ukladania biologicky rozložiteľných odpadov na skládky odpadov (schválená uznesením vlády SR č.904/2010),
- Akčný plán využitia biomasy na roky 2008-2013 (schválený uznesením vlády SR č.130/2008)
- Program odpadového hospodárstva SR na roky 2011-2015 (POH SR schválený uznesením vlády SR č. 69/2012);
- Národný akčný plán pre životné prostredie a zdravie obyvateľov SR (NEHAP IV. schválený uznesením vlády SR č.10/1012),

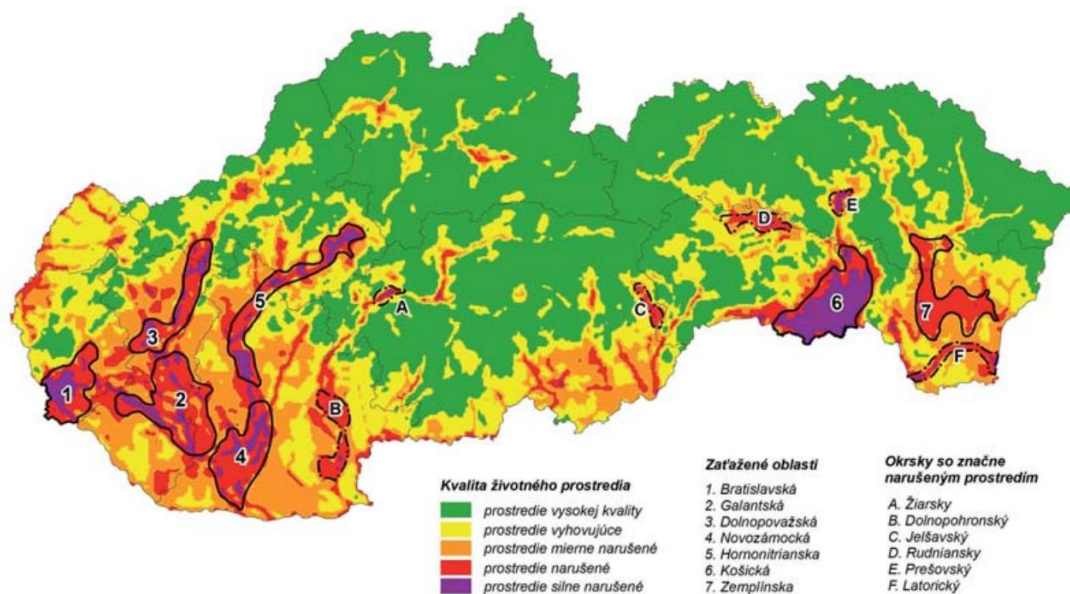
- Akčný plán Koncepcie rozvoja občianskej spoločnosti za rezort životného prostredia (schválený uznesením vlády č. 68/2012),
- Koncepcia environmentálnej výchovy a vzdelávania (schválená uznesením vlády SR č. 846/1997),
- Stratégia uplatňovania dobrovoľných nástrojov environmentálnej politiky v SR (schválená uznesením vlády SR č.1091/2007),
- Národný akčný plán pre zelené verejné obstarávanie v SR na roky 2011-2015 (NAP GPP II , schválený uznesením vlády SR č. 22/2012),
- Aktualizácia postupnosti (Roadmap) implementácie Akčného plánu pre environmentálne technológie (ETAP) v SR (schválená uznesením vlády SR č.19/2008).

III. Základné údaje o súčasnom stave životného prostredia dotknutého územia

III.1. Informácie o súčasnom stave životného prostredia vrátane zdravia a jeho pravdepodobný vývoj, ak sa strategický dokument bude resp. nebude realizovať

Stav životného prostredia SR je dlhodobo sledovaný v rámci konkrétnych ukazovateľov zložiek životného prostredia, ktoré sú sústreďované v databázach reprezentujúcich čiastkové monitorovacie systémy, ako aj na základe účelových analýz prostredia. Každoročne sú údaje o kvalite zložiek životného prostredia spracované a zhrnuté v Správe o stave ŽP SR (podľa zákona č. 17/1992 Zb. o životnom prostredí a zákona NR SR č. 205/2004 Z. z. o zhromažďovaní, odovzdávaní a šírení informácií o životnom prostredí a o zmene a doplnení niektorých zákonov), ktorá je oficiálnym dokumentom deklarujúcim stav kvality životného prostredia SR. Z porovnania údajov zo správ o životnom prostredí je možné konštatovať, že sa priebežne naplňujú myšlienky a požiadavky Agendy 21.

Podľa Správy o stave životného prostredia SR v r. 2011 je územie Slovenska rozdelené podľa úrovne kvality životného prostredia do 5 stupňov (obr. č. 1).

Obr. č. 1: Kvalita životného prostredia SR s vymedzením oblastí a okrskov so značne narušeným prostredím (Zdroj: Správa o stave ŽP, 2011)

Regióny narušené až silno narušené patria dlhodobo k územiám so zníženou kvalitou životného prostredia. Súvisí to s umiestnením hospodárskych aktivít spojených s produkciou znečisťujúcich látok uvoľňovaných do prostredia v rôznej miere a v rôznom synergickom pôsobení. Napriek koncentrácii najviac zaťažených území v západnej a juhovýchodnej časti Slovenska je možné napr. na základe porovnania kvality životného prostredia SR v r. 2006 (obr. č. 2) konštatovať, že nastalo najmä na východe Slovenska zlepšenie. Tento pokles však nie je možné jednoznačne pripisovať iba zlepšeniu podmienok starostlivosti o životné prostredie v praxi. Dominantnou „hnacou silou“ v tomto smere je uzatvorenie mnohých výrobných prevádzok, ukončenie ťažobných aktivít, s následkom zníženia až zastavenia produkcie znečisťujúcich látok do prostredia. Napriek poklesu primárnej produkcie znečisťujúcich látok nie je možné paušálne konštatovať, že sa zlepšila kvalita a stav životného prostredia vo všetkých týchto oblastiach. Väčšinu, v súčasnosti opustených a chátrajúcich, areálov bývalých výrobných prevádzok označujeme ako environmentálne záťaže, ktoré výraznou mierou prispievajú k negatívnemu stavu životného prostredia SR.

Environmentálne záťaže

Problematika environmentálnych záťaží patrí na Slovensku dlhodobo k aktuálnym otázkam vyžadujúcich si prioritné riešenie s ohľadom na kvalitu prostredia. Ide o špecifickú oblasť, ktorá nemá vo väčšine krajín EÚ porovnateľné charakteristiky. Jednoznačná identifikácia environmentálne zaťažených území, so špecifikáciou kvantitatívnych ukazovateľov (napr. plocha, obvod...) a kvalitatívnych ukazovateľov (stupeň znečistenia, úroveň zaťaženia, stupeň citlivosti, náchylnosť na negatívne prejavy...) tvorí základnú bázu území, ktoré sú monitorované a podľa stavu akútности sanované. Rozvojový potenciál takýchto území má široké spektrum. Revitalizované plochy poskytujú možnosti na investičný rozvoj, pričom častým sprievodným benefitom sú záujmy ochrany prírody a krajiny, a to najmä v súvislosti so zníženým rizikom záberu území s vyšším stupňom ochrany na účely rozvoja územia v dôsledku investičnej výstavby na „zelenej lúke“.

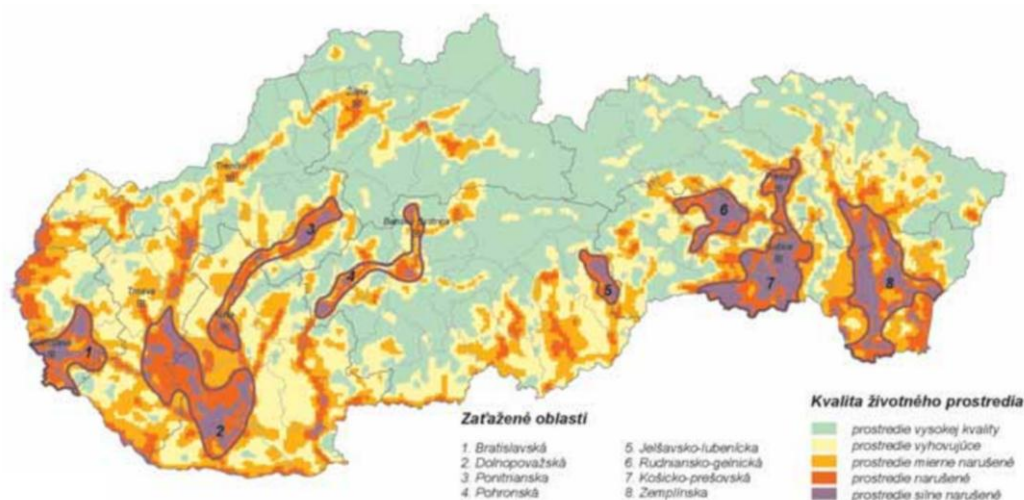
Systematickou inventarizáciou environmentálnych záťaží bolo zistené, že z približne 30 000 pravdepodobných environmentálnych záťaží 1200 lokalít predstavuje nebezpečenstvo pre zdravie človeka a životné prostredie, z čoho je 250 vysoko rizikových, a to najmä v areáloch priemyselných podnikov. Environmentálne záťaže sú v súčasnosti zdrojom ohrozenia života a zdravia obyvateľov žijúcich nie len priamo v oblastiach ich výskytu, ale aj v kontaktných zónach. Ovpływujú plošne rozsiahle územia a aj z toho dôvodu je potrebné takéto lokality revitalizovať. Rizikové environmentálne záťaže je potrebné odstrániť, resp. minimalizovať ich negatívny vplyv.

Kvalita ovzdušia

K zlepšeniu kvality ovzdušia prispela inštalácia odlučovacích zariadení znižujúcich uvoľňovanie znečisťujúcich látok do ovzdušia, ako aj modernizácia technológií vo výrobných zariadeniach produkujúcich polutanty. Hoci emisie znečisťujúcich látok zo zdrojov znečisťovania ovzdušia sú regulované legislatívnymi predpismi, na dosiahnutie lepšej kvality ovzdušia je potrebné zabezpečiť nielen dodržiavanie príslušných limitov, ale aj ďalšie znižovanie emisií zo zdrojov znečisťovania ovzdušia. Najväčšími pôvodcami znečisťujúcich látok uvoľňovaných do ovzdušia (tzv. primárne znečisťovanie) sú v SR aj naďalej hospodárske aktivity, hlavne energetika, doprava, hutnícky a chemický priemysel. Ďalšie rezervy v zlepšovaní kvality ovzdušia súvisia s lokálnymi kúreniskami. Okrem absencie dostatočnej osvedy o vhodnom používaní lokálnych kúrenísk, je potrebné aplikovať najlepšiu dostupnú techniku, nahradiť zastarané spaľovacie zariadenia lokálnych zdrojov znečisťovania za nízkoemisné a energeticky účinnejšie zariadenia, zlepšiť spaľovacie režimy a pod. Dôležitým nástrojom v oblasti ochrany ovzdušia a zlepšovania jeho kvality je systém monitorovania, projekcií a inventarizácie emisií, vrátane inventarizácie zdrojov znečisťovania. Na základe výsledkov monitorovania a modelovania znečistenia ovzdušia možno investície nasmerovať tam, kde budú prinášať najväčší efekt pre zlepšenie kvality ovzdušia. Z tohto hľadiska je potrebné zabezpečiť skvalitnenie a zefektívnenie systému monitorovania.

Prejavy zmeny klímy

K negatívam charakterizujúcim nielen stav ovzdušia sa v posledných rokoch pridávajú aj prejavy globálnej klimateckej zmeny. V priebehu 20. storočia vzrástla na území Slovenska priemerná ročná teplota vzduchu o 1 stupeň, znížil sa priemerný ročný úhrn zrážok o 15 % na juhu a o 5 % na severe územia. Bol zaznamenaný výrazný pokles relatívnej vlhkosti vzduchu a trvanie snehovej pokrývky na celom území Slovenska. Koncentrácie prízemného ozónu sa zdvojnásobili. S dôsledkami klimateckej zmeny sú spájané aj poveternostné podmienky. V porovnaní s minulosťou častejšie dochádza k výskytu privalových dažďov, víchríc, horúčav. Intenzita týchto javov je čoraz vyššia a naopak ich predikcia je nízka. Krízové situácie vznikajúce z nepredvídateľných udalostí majú dopad nielen na zložky životného prostredia, ale ja priamo na občanov. Ovpľyňujú kvalitu života populácie v širšom kontexte, a to na jednej strane primárnymi negatívnymi prejavmi a na strane druhej sekundárnymi, napr. poškodenie, narušenie alebo zničenie kritickej infraštruktúry a tým aj významné dopady na ekonomiku SR.

Obr. č. 2: Kvalita životného prostredia SR s vymedzením oblastí a okrskov so značne narušeným prostredím (Zdroj: Správa o stave ŽP, 2006)

Kvalita povrchových vôd

Čo sa týka kvality povrchových a podzemných vôd je možné na základe údajov deklarovaných v správach o stave ŽP SR konštatovať, že sa síce za posledné obdobie kvalita zlepšila, ale naďalej pretrvávajú problémy v súvislosti s biologickými a mikrobiologickými ukazovateľmi. Znížená kvalita sa prejavuje najmä v urbanizovaných a poľnohospodársky využívaných územiach. Problémy sú najmä v územiach, kde vznikajú strety záujmov antropogénne atakovaných území s plochami, kde sa nachádzajú významné zdroje vôd, resp. ich ochranné pásma. Hodnotenie kvality povrchových vôd (podľa NV SR š. 269/2010 Z. z.) sa uskutočňuje na základe údajov pochádzajúcich z monitorovania stavu vôd, pričom je monitorovaných viac ako 400 miest v základnom a prevádzkovom monitorovaní. Kvalitatívne ukazovatele kvality povrchových vôd boli podľa výsledkov monitorovania (stav k r. 2011) vyhodnotené ako dobré vo všeobecných ukazovateľoch (biochemická spotreba kyslíka, horčík, sodík, voľný amoniak, povrchovo aktívne látky, chróm (VI), chlórbenzén, dichlórbenzény) a v ukazovateľoch rádioaktivity (celková objemová aktivita alfa a beta, trícium, stroncium, cézium). Skupina syntetických látok, ukazovatele: arzén, kadmium, meď, olovo, zinok boli prekročené a v skupine nesyntetické látky nespĺňali požiadavky na ročný priemer: alachlór, di(2-etylhexyl)ftalát, dibutylftalát, 4-metyl-2,6-di-terc butylfenol, fluorantén, MCPA, benzo(g,h,i)perylén+indeno(1,2,3-cd)pyrén (benzo+indeno) a kyanidy. Z hydrobiologických a mikrobiologických ukazovateľov boli najviac prekročené požiadavky na črevné enterokoky, a to v čiastkových povodiach: Morava, Váh, Slaná, Bodrog, Hornád a Bodva, termotolerantné koliformné baktérie a koliformné baktérie boli najviac prekročené v čiastkových povodiach: Morava, Váh, Slaná, Bodrog, Hornád, Bodva, Dunajec a Poprad. Na základe údajov z VÚVH je ekologický stav útvarov povrchových vôd v priemere dobrý (tab. č. 1).

Podľa údajov vo Vodnom pláne Slovenska 2009 – 2015 je 63,7 % vodných útvarov vo veľmi dobrom a dobrom stave.. Z pohľadu dĺžky tokov je to 55,55 % (10 524,11 km). Zlý až veľmi zlý stav bol stanovený v 4,13 % vodných útvarov.

Tab. č. 1: Celkový počet vodných útvarov zaradených do jednotlivých tried ekologického stavu v správnych povodiach Slovenska (Zdroj VÚVH)

	Stav vodných útvarov (počet)				
	Veľmi dobrý	dobrý	Priemerný	zlý	Veľmi zlý
Správne územie povodia Dunaja	5	1 113	379	61	7
Správne územie povodia Visly	0	44	39	0	0
Spolu v SR	5	1157	418	61	7

K aktuálnym problémom životného prostredia súvisiacim s vodstvom patrí ohrozovanie územia povodňami. Na území Slovenska sa v posledných rokoch lokálne zlepšili podmienky protipovodňovej ochrany, ale z globálneho pohľadu má v tomto zmysle SR ešte rezervy, ktoré je potrebné v najbližšom programovacom období odstrániť. V mnohých prípadoch predstavujú prvky protipovodňovej ochrany viacfunkčné zariadenia, ktoré plnia v krajine zároveň ekologickú, ekostabilizačnú, estetickú a krajinotvornú funkciu.

Tab. č. 2: Prehľad výsledkov predbežného hodnotenia povodňového rizika v čiastkových povodiach SR

Názov čiastkového povodia	Počet ohrozených oblastí	Rozloha v km ²
Dunajec a Poprad	31	73,400
Morava	51	125,290
Dunaj	0	0
Váh	192	460,050
Hron	54	169,650
Ipeľ	9	23,750
Bodrog	129	237,400
Slaná	31	57,705
Hornád	57	122,000
Bodva	5	17,200

Kvalita podzemných vôd

V roku 2012 bolo z hydrogeologického hľadiska komplexne preskúmaných iba 19 % plochy Slovenskej republiky, čiastočne preskúmaných je 47 % plochy územia SR. Podľa štátnej vodohospodárskej bilancie množstva podzemnej vody bolo na Slovensku k 31. 12. 2011 dokumentované celkové využiteľné množstvo 78 801,06 l.s⁻¹ podzemnej vody (obyčajná, minerálna aj geotermálna voda).

Na kvalitu zdrojov podzemných vôd z hľadiska ich výdatnosti má preukázane významný negatívny dopad klimatická zmena. Na základe hodnotených údajov za obdobie 2001-2009 je možné konštatovať, že negatívny dopad postihuje takmer celé územie Slovenska, ale najmä jeho centrálnu a južnú časť, kde v priemere dosiahli hodnoty výdatnosti prameňov 25 %-tný až 35 %-tný pokles. Na úrovni -15 % až -20 % boli pre obdobie 2001-2009 štatisticky vyčíslené poklesy i pre severovýchodnú časť Slovenska. Na základe toho možno jednoznačne predpokladať dominantne plošne negatívny dopad zmeny klímy na zdroje podzemných vôd po roku 1980.

Na zásobovanie obyvateľstva pitnou vodou sa prednostne – v podiele viac ako 80 %, využívajú kvalitné zdroje podzemnej vody a iba 20% pitnej vody pochádza z povrchových zdrojov. Preto pri zabezpečovaní dostatku pitnej vody sú predmetom prieskumu hydrologické rajóny podzemnej vody. Prieskum hydrogeologických rajónov, aj s vyčíslením množstiev podzemných vôd sa realizuje po jednotlivých útvaroch (zvodnených geologických štruktúrach), ktoré sa v danom rajóne nachádzajú. Týchto útvarov môže byť v jednom hydrologickom rajóne niekoľko (aj 3-4) v závislosti od konkrétnej geologickej stavby a prítomnosti zvodnených horninových súvrství. 19 % plochy Slovenska je plne spracovaných, 54 % územia je čiastočne spracovaného (nie sú zhodnotené všetky prítomné útvary) a hydrologický prieskum nebol realizovaný na 27 % územia. Doterajší hydrogeologický prieskum bol vykonávaný nerovnomerne, čiastočne sa sústredil na oblasti s významnými zdrojmi podzemných vôd a čiastočne do oblastí s výkazaným deficitom množstiev podzemných vôd.

Pôda

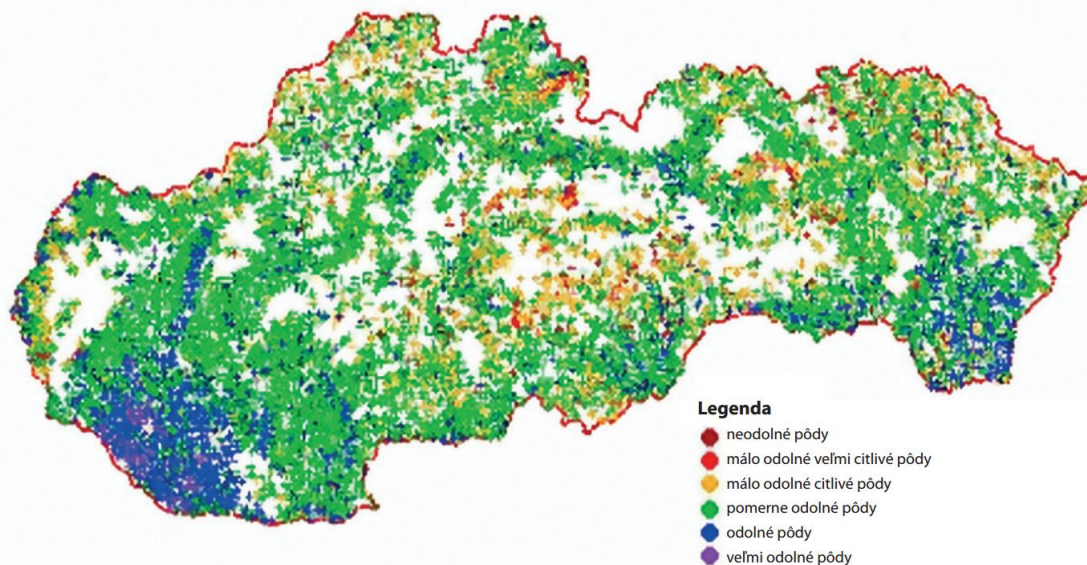
Súčasný stav kvality pôdneho krytu SR je výsledkom dlhodobého prirodzeného vývoja a súčasne je aj produktom človeka. Z celkovej výmery 2 441 tis. ha je na území SR 56 % pôd s dobrou kvalitou (tab. č. 3). Problémom sa stávajú plochy, ktoré boli vrátené v rámci reštitučných nárokov pôvodným vlastníkom a títo nevyužívajú pôdu na poľnohospodárske účely a ani na nej nezabezpečujú základnú starostlivosť o pôdu v zmysle národnej legislatívy.

Tab. č. 3: Zastúpenie stupňov kvality poľnohospodárskych pôd v krajoch SR (%) (Zdroj: VUPOP, 2013)

Kraj	Stupeň kvality pôdy								
	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.
Bratislavský	11,56	23,91	14,34	3,83	3,07	23,05	14,96	1,43	3,84
Trnavský	18,92	31,55	10,14	6,68	8,36	16,11	5,58	1,41	1,24
Trenčiansky	0,61	6,10	4,54	5,72	13,21	20,91	14,84	9,20	24,86
Nitriansky	8,99	31,04	12,12	8,28	17,71	16,04	2,27	2,51	1,03
Žilinský	-	-	-	0,10	6,20	9,21	30,27	9,16	45,05
Banskobystrický	-	0,28	0,27	0,51	11,82	31,51	15,37	14,80	25,44
Prešovský	-	-	-	0,05	6,46	17,53	28,74	16,20	31,02
Košický	-	-	-	0,49	20,01	36,49	14,68	17,92	10,41

V posledných rokoch prichádza k poklesu koncentrácie rizikových prvkov v pôdach Slovenska. Je to odraz poklesu vstupných kontaminujúcich zložiek z ovzdušia, z priemyselnej a poľnohospodárskej výroby. T. z., že sa zlepšuje hygienický stav pôdy (obr. č. 3). Napriek tomu sú na Slovensku evidované kontaminované pôdy. Jednu skupinu kontaminovaných pôd reprezentujú lokality s prirodzene vysokým obsahom rizikových prvkov v pôde, ide o tzv. geogénnu kontamináciu (napr. oblasť Štiavnických vrchov, Nízke a Vysoké Tatry, Slovenské

Rudohorie a pod.). Významnejšia je tzv. antropogénna kontaminácia pôdy, v prípade ktorej prichádza k zníženiu kvality pôdy v dôsledku činnosti človeka.

Obr. č. 3: Citlivosť a odolnosť poľnohospodárskych pôd voči kontaminácii (Zdroj: Kobza a kol., 2005)

Hlavnými príčinami zničenia pôdy v podmienkach Slovenska je strata úrodnej pôdy v dôsledku výstavby a tiež v dôsledku povrchovej a aj podzemnej ťažby. Úplné zničenie pôdneho krytu, t.j. stratu pôdy, môže zapríčiniť aj erózia a nepriamo aj všetky ostatné príčiny, ktoré znižujú úrodnosť pôdy. Postupnosť príčin a následkov je v tom, že silným znížením úrodnosti sa zoslabuje vegetačný kryt, obmedzovaním a vymiznutím vegetačného krytu je pôda mimoriadne náchylná na eróziu. Výsledkom môže byť úplná deštrukcia a nakoniec strata pôdnej vrstvy. Otázka deštrukcie pôdy v dôsledku eróznej činnosti je prepojená s pohybom a dynamikou vody v území a s možnosťami zachytávania vody v území.

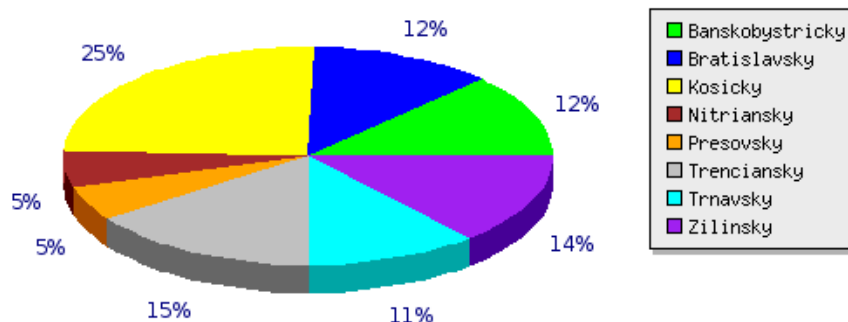
Odpady

V roku 2011 sa v SR vyprodukovalo celkom 1 766 990,48 t komunálneho odpadu, čo predstavuje cca 327 kg komunálneho odpadu na obyvateľa. V tom istom roku bolo vyseparovaných 145 744 ton komunálneho odpadu, čo predstavuje 27,0 kg na obyvateľa. Je preto potrebné zamerať sa na podporu zavádzania systémov triedenia KO (predovšetkým systému PAYT) tak, aby sa zabezpečila efektívna recyklácia odpadov, ktorej ciele si SR stanovila v zmysle Smernice EP a Rady 2008/98/ES z 19. novembra 2008 o odpade a o zrušení určitých smerníc. Na systémy triedenia odpadov je potrebné nadviazať výstavbou nových zariadení a rekonštrukciou existujúcich zariadení na recykláciu komunálnych odpadov a zhodnocovanie biologicky rozložiteľných odpadov vrátane produkcie bioplynu využívaného na kombinovanú výrobu elektriny a tepla. Na Slovensku zatiaľ nie je legislatívne riešená oblasť výroby alternatívnych palív z odpadov. Z vyprodukovaných 1,77 milióna ton komunálneho odpadu sa až 80 percent dá spracovať do formy alternatívnych palív pre cementársky a vápenkársky priemysel.

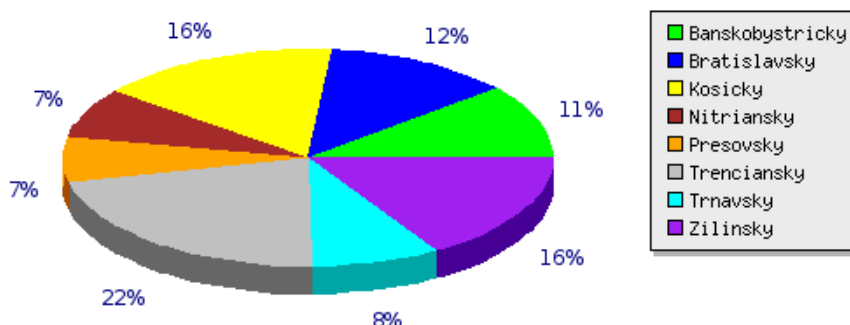
V porovnaní s inými krajinami Európskej únie je Slovensko v recyklácii odpadov na posledných miestach. Hlavným problémom je finančná poddimenzovanosť odpadového hospodárstva. Poplatky za odpady, ktoré v súčasnosti vyberajú obce, sú od troch do 40 eur na osobu a rok, čo je v porovnaní s Rakúskom alebo Českou republikou podstatne menej a to je dôvodom, prečo sa stále uprednostňuje skládkovanie pred recykláciou, ktorá je nákladnejšia.

Ďalším dlhodobým problémom Slovenska súvisiacim s odpadom je výskyt nelegálnych skládok odpadu. Podľa Asociácie podnikateľov v odpadovom hospodárstve je takýchto skládok odpadu na Slovensku okolo šesťtisíc (odhad).

Nakladanie s odpadom má v princípe staronový trend, ktorým je neustála snaha znižovať objem odpadu a zvyšovať percento druhotného využívania odpadov a zavádzať v sídlach triedený zber. Obrázky č. 4 a 5 demonštrujú, že medzi krajinami Slovenska je pohyb v produkcii odpadu. Napríklad v Košickom kraji je za posledných 7 rokov zaznamenané výrazné zníženie produkcie odpadu, naopak, výraznejší nárast v produkcii odpadu nastal v Trenčianskom kraji.

Obr. č. 4: Podiel krajov SR na celkovej produkcii odpadu v r.2005 (Zdroj: <http://cms.enviroportal.sk/odpady>)

Obr. č. 5: Podiel krajov SR na celkovej produkcii odpadu v r.2012 (Zdroj: <http://cms.enviroportal.sk/odpady>)

V otázke triedenia odpadu má Slovensko rezervy. Na základe údajov z miest a obcí je možné konštatovať, že je:

- nízka vytriediteľnosť odpadu, najmä na východe SR
- nedostatočná hustota zbernej siete (predovšetkým na strednom Slovensku) neumožňujúca absorbovať celkový nárast produkcie komunálnych odpadov
- nízka miera využitia existujúcej infraštruktúry (najmenej na východe SR)
- poddimenzovanie finančnej podpory triedeného zberu v mestách a obciach.

V roku 2010 samosprávy zapojené do systému priamej podpory triedeného zberu vytriedili v priemere 8,79 kg skla na obyvateľa, 4,8 kg plastu a 10,5 kg papiera, čo je v porovnaní s údajmi Štatistického úradu SR za rok 2010 v jednotlivých komoditách o 23 %, 33 % a 27 % viac. Existujúca zberná sieť je pritom využitá na menej ako 32 %.

Zapojené obce a mestá takisto vykázali nižšiu produkciu komunálneho odpadu. Priemer produkcie komunálneho odpadu na obyvateľa bol v minulom roku 301,99 kg, čo je o 6 % menej

ako priemer, ktorý uvádza Štatistický úrad SR. Pre porovnanie, priemer EÚ v produkcii komunálneho odpadu na obyvateľa bol približne 515 kg/rok.

Fungujúci systém sa vyznačuje transparentnosťou procesov, finančné príspevky získavajú mestá a obce za všetky vytriedené a zhodnotené odpady z obalov. V rámci poskytovaného poradenstva sa lokálne schémy optimalizujú podľa podmienok jednotlivých samospráv.

Environmentálna infraštruktúra a ochrana biodiverzity, prírody a krajiny

Základnou súčasťou politiky SR ako aj európskej politiky pri ochrane biodiverzity a ekosystémov je ochrana biotopov a druhov európskeho významu, najmä prostredníctvom súvislej európskej sústavy chránených území (Natura 2000), ktorú budujú členské štáty nezávisle od národných sústav chránených území. SR je zaviazaná dodržiavať záväzky vyplývajúce z predpisov EÚ a to najmä zabezpečenie starostlivosti o územia Natura 2000, dosiahnutie, resp. zachovanie priaznivého stavu druhov a biotopov európskeho významu a ich monitoring.

V rámci analýzy súčasnej situácie v oblasti životného prostredia SR sú predmetom zvýšenej pozornosti tie jej aspekty, v ktorých sa prejavuje potreba zlepšiť ich súčasný stav, prekonať zaostávanie za vyspelými krajinami EÚ alebo zabezpečiť plnenie záväzkov a požiadaviek a implementáciu opatrení vyplývajúcich z právnych predpisov EÚ v oblasti životného prostredia, t.j. environmentálna infraštruktúra a ochrana biodiverzity, prírody a krajiny.

V súčasnosti je stav ochrany biodiverzity, prírody a krajiny zabezpečený najmä právnymi predpismi: zákon č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov, smernica Rady 92/43/EHS z 21. mája 1992 o ochrane prirodzených biotopov a voľne žijúcich živočíchov a rastlín („smernica o biotopoch“) a smernica Európskeho parlamentu a Rady 2009/147/ES z 30. novembra 2009 o ochrane voľne žijúceho vtáctva („smernica o ochrane vtáctva“), medzinárodných dohovorov na ochranu biodiverzity. Najväčšie problémy ochrany biodiverzity, prírody a krajiny v súčasnosti súvisia s implementáciou legislatívnych predpisov do praxe a s problémami súvisiacimi s prelínaním rezortných záujmov v chránených územiach, ako aj s akútnym personálnym poddimenzovaním. Ochrane prírody a krajiny by prospelo, keby sa súčasný systém ochrany sprehľadnil a zjednodušil.

Špecifickými problémami SR sú: ohrozenie územia povodňami, víchricami, svahovými pohybmi a zosuvmi pôdy. V dôsledku mimoriadne výdatných zrážok v rokoch 2010-2012 pribudlo na území SR 577 nových svahových deformácií. Riešenie uvedených problémov je prioritou Operačného programu Kvalita životného prostredia 2014-2020, pretože nesystémové neriešenie týchto problémov má významný ekonomický a aj sociálny dopad. Adaptácia na nepriaznivé dôsledky zmeny klímy so zameraním na ochranu pred povodňami, riadenie a prevenciu súvisiacich rizík je viac ako potrebná. Všeobecné ohrozenie rozvoja a socio-ekonomickej klímy zaraďuje tieto problematiky medzi prioritné oblasti životného prostredia rovnako aj riešenie starých environmentálnych záťaží.

Obyvateľstvo – demografické údaje (napr. počet dotknutých obyvateľov, veková štruktúra, zdravotný stav, zamestnanosť, vzdelanie), sídla, aktivity (poľnohospodárstvo, priemysel, lesné hospodárstvo, služby, rekreácia a cestovný ruch), infraštruktúra (doprava, produktovody, telekomunikácie, odpady a nakladanie s odpadmi).

Obyvateľstvo Slovenska, ktorého počet za 100 rokov vzrástol z 2,92 mil. na 5,41 mil. s hustotou zaľudnenia územia 110 obyvateľov na km², teda charakterizuje v ostatnom desaťročí výrazná populačná stagnácia u troch zo štyroch najpočetnejších národností (slovenskej 80,7 %, maďarskej 8,5 % a českej 0,6%; nárast len u rómskej z 1,4 na 2,0 %), ako aj starnutie obyvateľstva. Pozitívne možno hodnotiť za ostatných 10 rokov zníženie novorodeneckej úmrtnosti na 2,9 promile a väčšiu nádej na dožitie - nárast strednej dĺžky života pri narodení u mužov o 3,03 roka na 72,17 rokov a u žien o 2,14 roka na 79,36 rokov. Nepriaznivo sa však vyvíjajú ukazovatele prírastku obyvateľstva. Kým v medzicenzálnom období 1970-1980 prírastok predstavoval 10,0 %, v rokoch 2001-2011 už len 0,3% a ďalej klesá. V roku 2012 živonarodenosť detí dosiahla len 11,3 promile a úmrtnosť mierne poklesla na 9,6 promile,

pričom index starnutia sa zvýšil oproti roku 1970 viac než dvojnásobne. Za túto dobu sa zaznamenal aj rast vzdelanosti (bez školského vzdelania ostáva už len 15,7 % obyvateľstva), počítačovej znalosti, ktorá presiahla 50 %. Kým negatívne environmentálne vplyvy a nedobudovanie environmentálnej infraštruktúry spôsobujú spomalenie hospodárskeho rastu, zlepšenie starostlivosti o životné prostredie vytvára podmienky na postupné odstránenie tohto javu a pre zvyšovanie zamestnanosti. Tá začiatkom roka 2013 dosiahla 14,8 % v SR (diferencovane vo všetkých 8 krajoch a 79 okresoch; najviac v Prešovskom kraji až na 20,82 % a v okrese Rimavská Sobota až na 37,68 %), čo vedie k ďalšej migrácii za prácou, brzdí zvyšovanie hrubého domáceho produktu (HDP) na obyvateľa na úroveň väčšiny štátov EÚ a k prehĺbovaniu rozdielov medzi územno-správnymi jednotkami SR a regiónmi vyčleňovanými aj podľa rôznych environmentálnych kritérií.

Počet a štruktúra obyvateľov

Tab. č. 4: Vývoj počtu obyvateľov SR – sčítanie 2011, 2001, 1991, 1980, 1970

Územie	Bývajúce obyvateľstvo (podľa trvalého pobytu)				
	2011	2001	1991	1980	1970
Slovenská republika	5 397 036	5 379 455	5 274 335	4 991 168	4 537 290
Bratislavský kraj	602 436	599 015	606 351	543 800	459 975
Trnavský kraj	554 741	551 003	541 992	526 906	485 316
Trenčiansky kraj	594 328	605 582	600 575	568 498	515 916
Nitriansky kraj	689 867	713 422	716 846	708 634	678 733
Žilinský kraj	688 851	692 332	668 771	629 927	570 624
Banskobystrický kraj	660 563	662 121	659 341	636 192	598 697
Prešovský kraj	814 527	789 968	739 264	678 386	605 772
Košický kraj	791 723	766 012	741 195	698 825	622 257

Od roku 1970 prichádza k stálemu nárastu obyvateľov v SR, pričom tento nárast je rozdielny v jednotlivých krajoch SR. Kým v Bratislavskom kraji je v medziobdobí 1991-2001 zaznamenaný úbytok obyvateľov a následne nárast, ktorý však ešte v roku 2011 nedosiahol hodnotu roku 1991, t.j. je tu stále pokles počtu obyvateľov, Trnavský, Prešovský a Košický kraj vykazujú kontinuálny nárast počtu obyvateľov, Žilinský kraj zaznamenáva výkyvy v náraste a poklese počtu obyvateľov a v Trenčianskom a Nitrianskom kraji prichádza k úbytku obyvateľov.

Tab. č. 5: Prírastok/úbytok obyvateľstva v medzicenzálnych obdobiach – sčítanie 2011, 2001, 1991, 1980, 1970

Územie	Prírastok/úbytok obyvateľstva							
	2001 - 2011		1991 - 2001		1980 - 1991		1970 - 1980	
	abs.	v %	abs.	v %	abs.	v %	abs.	v %
Slovenská republika	17 581	0,3	105 120	2,0	283 167	5,7	453 878	10,0
Bratislavský kraj	3 421	0,6	-7 336	-1,2	62 551	11,5	83 825	18,2
Trnavský kraj	3 738	0,7	9 011	1,7	15 086	2,9	41 590	8,6

Územie	Prírastok/úbytok obyvateľstva							
	2001 - 2011		1991 - 2001		1980 - 1991		1970 - 1980	
	abs.	v %	abs.	v %	abs.	v %	abs.	v %
Trenčiansky kraj	-11 254	-1,9	5 007	0,8	32 077	5,6	52 582	10,2
Nitriansky kraj	-23 555	-3,3	-3 424	-0,5	8 212	1,2	29 901	4,4
Žilinský kraj	-3 481	-0,5	23 561	3,5	38 844	6,2	59 303	10,4
Banskobystrický kraj	-1 558	-0,2	2 780	0,4	23 149	3,6	37 495	6,3
Prešovský kraj	24 559	3,1	50 704	6,9	60 878	9,0	72 614	12,0
Košický kraj	25 711	3,4	24 817	3,3	42 370	6,1	76 568	12,3

Tab. č. 6: Obyvateľstvo SR podľa vekových skupín - sčítanie 2011, 2001, 1991, 1980, 1970

Slovenská republika	Bývajúce obyv.	Veková skupina						
		0-14		15-64		65+		Index starnutia
		abs.	v %	abs.	v %	abs.	v %	
2011	5 397 036	826 516	15,3	3 886 327	72,0	682 873	12,7	82,6
2001	5 379 455	1 015 493	18,9	3 705 515	68,9	610 923	11,4	60,2
1991	5 274 335	1 313 961	24,9	3 415 721	64,8	543 180	10,3	41,3
1980	4 991 168	1 302 072	26,1	3 162 504	63,4	519 388	10,4	39,9
1970	4 537 290	1 232 721	27,2	2 883 333	63,5	418 340	9,2	33,9

Ako už bolo vyššie uvedené index starnutia sa zvýšil oproti roku 1970 viac než dvojnásobne, čo je spôsobené aj starnutím obyvateľstva (nárastom počtu obyvateľov vo vekovej kohorte 65+), ale aj nižším prirodzeným prírastkom obyvateľov, v dôsledku čoho sa znižuje počet detí a mládeže vo vekovej kohorte 0-14.

Prognóza vekovej štruktúry vychádza zo schválenej vekovej štruktúry v ÚPN, z hľadiska percentuálnych podielov predpokladá nárast mladšej generácie obyvateľov.

Tab. č. 7: Prognóza vekovej štruktúry (v tis. obyv.)

Rok	Celkom	0 - 14	15 - 29	30 - 44	45 - 59	60 a viac
2015	496,3	83,4	81,9	106,2	96,8	128,0
		16,8	16,5	21,4	19,5	25,8
2020	527,1	89,6	105,4	88,6	108,1	135,4
		17,0	20,0	16,8	20,5	25,7
2030	591,2	102,3	126,5	122,3	98,7	141,3
		17,3	21,4	20,7	16,7	23,9

Obyvateľstvo SR podľa pohlavia

Tab. č. 8: Obyvateľstvo SR podľa pohlavia – sčítanie 2011, 2001, 1991, 1980, 1970

Slovenská republika	Bývajúce obyv.	Pohlavie		Podiel žien v %	Počet žien na 1 000 mužov
		Muži	Ženy		
2011	5 397 036	2 627 772	2 769 264	51,3	1 054
2001	5 379 455	2 612 515	2 766 940	51,4	1 059
1991	5 274 335	2 574 061	2 700 274	51,2	1 049
1980	4 991 168	2 453 065	2 538 103	50,9	1 035
1970	4 537 290	2 239 201	2 298 089	50,6	1 026

Celkove stále v SR prevláda vyšší počet žien ako mužov.

Obyvateľstvo SR podľa podielu mestského a vidieckeho obyvateľstva

Tab. č. 9: Podiel mestského a vidieckeho obyvateľstva SR – sčítanie 2011, 2001, 1991

Obce	2011		2001		1991	
	Počet obcí	Obyv. v %	Počet obcí	Obyv. v %	Počet obcí	Obyv. v %
Mestské	138	54,4	136	56,2	136	56,8
Vidiecke	2752	45,6	2747	43,8	2689	43,2

Podiel mestského obyvateľstva sa znižuje vzhľadom na pokračujúci trend suburbanizácie v SR, ktorý je spojený s nárastom vidieckeho obyvateľstva v suburbánných obciach veľkých miest.

Obyvateľstvo SR podľa vzdelania

Tab. č. 10: Obyvateľstvo SR podľa najvyššieho dosiahnutého vzdelania – sčítanie 2011, 2001, 1991

Slovenská republika			2011	2001	1991
Bývajúce obyvateľstvo			5 397 036	5 379 455	5 274 335
Najvyššie dosiahnuté vzdelanie	základné	abs.	808 490	1 132 995	1 512 818
		v %	15,0	21,1	28,7
	učňovské (bez maturity)	abs.	721 999	1 060 854	1 004 657
		v %	13,4	19,7	19,0
	stredné odborné (bez maturity)	abs.	522 039	203 290	110 060
		v %	9,7	3,8	2,1
	úplné stredné učňovské (s maturitou)	abs.	191 208	251 992	788 890**
		v %	3,5	4,7	
	úplné stredné odborné (s maturitou)	abs.	1 089 751	846 029	15,0
		v %	20,2	15,7	
	úplné stredné všeobecné	abs.	235 014	253 408	168 973
		v %	4,4	4,7	3,2
	vyššie odborné vzdelanie	abs.	80 616	26 648	5 852
		v %	1,5	0,5	0,1
	vysokoškolské bakalárske	abs.	122 782	17 917	
		v %	2,3	0,3	306 920**
	vysokoškolské magisterské inžinierske, doktorské	abs.	584 544	382 013	
		v %	10,8	7,1	
	vysokoškolské doktorandské	abs.	40 642	23 394	5,8
		v %	0,7	0,4	
	bez školského vzdelania vr. detí do 16 rokov*	abs.	846 321	1 095 382	1 341 004
		v %	15,7	20,4	25,4
	nezistené	abs.	153 630	85 533	35 161
		v %	2,8	1,6	0,7

* v roku 1991 vrátane detí do 15 rokov

** v roku 1991 vyhodnotené spolu: úplné stredné odborné a úplné stredné učňovské vzdelanie a tiež všetky stupne vysokoškolského vzdelania

Vzdelanostná úroveň obyvateľov Slovenska sa v medziobdobí 1991-2001 zvýšila najmä v kategórii dosiahnutia stredného odborného vzdelania bez maturity a úplného stredného odborného s maturitou a v kategórii vysokoškolského vzdelania 1. a 2. stupňa (bakalárskeho a magisterského, inžinierskeho a doktorského typu). Je to pozitívny vývoj najmä aj vo vzťahu k zníženiu počtu obyvateľov so základným vzdelaním a učňovského vzdelania bez maturity.

Zásobovanie obyvateľov vodou

Podobne ako obývané byty v rodinných domoch aj obývané byty v bytových domoch sú v prevažnej miere zásobované vodou zo spoločného zdroja prostredníctvom vodovodu v byte (90,3% zo všetkých obývaných bytov v bytových domoch SR).

Podiely obývaných bytov v bytových domoch, ktoré využívali vodovod v byte na zásobovanie vodou zo spoločného zdroja, predstavovali v krajoch Slovenska s výnimkou Bratislavského kraja vyše 90% zo všetkých obývaných bytov v bytových domoch. Najvyšší podiel obývaných bytov v bytových domoch zásobovaných vodou zo spoločného zdroja z vodovodu v byte

zaznamenalo sčítanie 2011 v okrese Kysucké Nové Mesto (97% z celkového počtu obývaných bytov v bytových domoch v tomto okrese, 4,7% z celkového počtu obývaných bytov v bytových domoch zásobovaných vodou zo spoločného zdroja z vodovodu v byte v Žilinskom kraji). V 494 obciach SR boli všetky obývané byty v bytových domoch zásobované vodou zo spoločného zdroja z vodovodov v bytoch.

Zdravie

Súčasná situácia a zaznamenaný nepriaznivý stav v oblasti environmentálnych a zdravotných rizík a zaznamenané trendy v oblasti chorobnosti a úmrtnosti sú spôsobené aj neuspokojivým stavom životného prostredia. Súčasný stav životného prostredia prispieva aj k situácii, keď choroby obehovej sústavy sú najčastejšími príčinami úmrtí v SR a podieľajú sa približne na 50% celkových úmrtí našej populácie a u mužov predstavovali v roku 2011 hodnotu 45,9 % z celkových úmrtí a u žien sa podieľali na 59,8 % celkových úmrtí. V poradí druhou príčinou úmrtí sú nádorové ochorenia, ktoré predstavujú v SR asi polovicu úmrtí v porovnaní s úmrtiami spôsobenými chorobami obehovej sústavy. Nádorové ochorenia sa v roku 2011 podieľali na celkovej úmrtnosti mužov 26, 2% a žien 20,1%. Nepriaznivá situácia bola zaznamenaná aj v oblasti pomalého celkového nárastu výskytu ochorení dýchacej sústavy, ktoré sa podieľajú na úmrtnosti mužov v SR v roku 2011 7,% a na úmrtnosti žien 5,6%.

Zdravotný stav ovplyvňujú štyri základné skupiny determinantov (rizikových a protektívnych faktorov), ktorými sú: genetické faktory (cca 10 %), úroveň zdravotnej starostlivosti (cca 20 %), prostredie – životné, sociálne, pracovné, ekonomické (cca 20 %), spôsob života (cca 50 %). Z analýzy a komparácií zdravotného stavu obyvateľov Slovenskej republiky a ostatných štátov EÚ vyplýva, že medzi tri najčastejšie príčiny úmrtnosti v Slovenskej republike patria kardiovaskulárne ochorenia, onkologické ochorenia a vonkajšie príčiny ochorení.

Kardiovaskulárne ochorenia

Úmrtnosť na ischemické choroby srdca bola u mužov v Slovenskej republike 86,37 %. Najvyššiu úmrtnosť má Lotyšsko a najnižšiu Portugalsko. Slovenská republika sa nachádzala na 5. mieste v úmrtnosti mužov a žien na ischemické choroby srdca. Úmrtnosť na cievne choroby mozgu bola u mužov v Slovenskej republike 21,22 %. Najvyššiu úmrtnosť na cievne choroby mozgu malo Lotyšsko (59,64 %) a najnižšiu Švédsko (8,32 %). Slovenská republika sa nachádzala na 8. mieste v úmrtnosti mužov na cievne choroby mozgu a v prípade žien na 10. mieste úmrtnosti na cievne choroby mozgu. Najvyššiu úmrtnosť na cievne choroby mozgu u žien malo Lotyšsko (29,84 %) a najnižšiu Malta (4,0 %).

Onkologické ochorenia

Slovenská republika sa spomedzi skúmaných krajín nachádza na 2. mieste v úmrtnosti na onkologické ochorenia. Úmrtnosť na všetky onkologické ochorenia u žien bola v Slovenskej republike (74,9 %). Úmrtnosť na zhubné nádory priedušnice, priedušiek a pľúc bola u mužov 39,25 % a zaradila Slovensko na 6. miesto. Najvyššia úmrtnosť bola u mužov v Maďarsku (64,49 %) a najnižšia vo Švédsku (11,01 %). Úmrtnosť na zhubné nádory prsníka bola u žien v Slovenskej republike 15,81 %. Najvyššia úmrtnosť na zhubné nádory prsníka bola u žien v Írsku a najnižšia v Grécku. Slovenská republika bola na 10. mieste v úmrtnosti žien na zhubné nádory prsníka.

Vonkajšie príčiny ochorení

Úmrtnosť na vonkajšie príčiny ochorení bola u mužov v Slovenskej republike 86,78 %. Slovenská republika bola na 9. mieste v úmrtnosti mužov a na 10. mieste v úmrtnosti žien na vonkajšie príčiny ochorení. Najvyššia úmrtnosť na vonkajšie príčiny ochorení u žien bola v Estónsku (57,25 %) a najnižšia v Taliansku (10 %).

Aktivity obyvateľstva vo vzťahu k realizácii strategického dokumentu

Vývoj osídlenia vytvoril kultúrnu krajinu v súčasnosti charakterizovanú 2890 sídlami, z toho 138 mestami, pričom z nich len v desiatich žije v roku 2013 viac než 50 tis. obyvateľov, najviac v Bratislave (viac než 413 tis. obyvateľov) a v Košiciach (viac než 240 tis. obyvateľov). Oproti trendom v Európskej únii osobitosťou je, že za ostatných 20 rokov sa zvýšil podiel vidieckeho obyvateľstva zo 43,2 % na 45,6 %, pričom počet dedín stúpol o 63 (na 2752) a počet miest len o dve.

Kým negatívne environmentálne vplyvy a nedobudovanie environmentálnej infraštruktúry spôsobujú spomalenie hospodárskeho rastu, zlepšenie starostlivosti o životné prostredie vytvára podmienky na postupné odstránenie tohto javu a pre zvyšovanie zamestnanosti. Tá začiatkom roka 2013 dosiahla 14,8 % v SR (diferencovane vo všetkých 8 krajoch a 79 okresoch; najviac v Prešovskom kraji až na 20,82 % a v okrese Rimavská Sobota až na 37,68 %), čo vedie k ďalšej migrácii za prácou, brzdí zvyšovanie hrubého domáceho produktu (HDP) na obyvateľa na úroveň väčšiny štátov EÚ a k prehľbovaniu rozdielov medzi územno-správnymi jednotkami SR a regiónmi vyčleňovanými aj podľa rôznych environmentálnych kritérií.

V prípade realizácie OP KŽP nastanú výrazné pozitívne zmeny v oblastiach životného prostredia SR, ktoré sú predmetom zvýšenej pozornosti a v ktorých sa prejavuje potreba zlepšiť ich súčasný stav, prekonať zaostávanie za vyspelými krajinami EÚ alebo zabezpečiť plnenie záväzkov a požiadaviek a implementáciu opatrení vyplývajúcich z právnych predpisov EÚ v oblasti životného prostredia a racionálneho využívania zdrojov, napr.:

- v oblasti ochrany, racionálneho využívania vôd a protipovodňovej ochrane:
 - využitie relatívne priaznivej situácie v množstve a bilancii vôd
 - nárast významu preventívnych opatrení na ochranu pred povodňami a s tým súvisiacich povodňových zabezpečovacích prác vykonávaných príslušnými subjektmi
 - posilnenie financovania implementácie rámcovej smernice o vodách
- v oblasti ochrany ovzdušia
 - zlepšenie kvality ovzdušia nielen v oblastiach riadenia kvality ovzdušia zabezpečenie plnenia príslušných požiadaviek v oblasti ochrany ovzdušia, vrátane podpory inštalácie BAT s cieľom znížiť znečisťovanie ovzdušia
 - skvalitnenie systému monitorovania kvality ovzdušia a emisií znečisťujúcich látok do ovzdušia
 - zvyšovanie povedomia verejnosti v oblasti ochrany ovzdušia a integrovanej prevencie a kontrole znečisťovania
- v oblasti podpory prechodu na nízkouhlíkové hospodárstvo a využívania obnoviteľných zdrojov energie, vrátane minimalizácie nepriaznivých vplyvov zmeny klímy,
 - zvyšovanie podielu nízko emisných a obnoviteľných zdrojov na výrobe energie
 - zvyšovanie energetickej efektívnosti
 - znižovanie emisií skleníkových plynov v oblasti energetiky
 - rozvoj účinnejších systémov centrálného zásobovania teplom
- v oblasti odpadového hospodárstva
 - zvyšovanie kvality i kvantity vytriedených zložiek komunálnych odpadov
 - posilnenie podpory chýbajúcich zhodnocovacích kapacít
- v oblasti odstraňovania environmentálnych záťaží
 - uzatvorenie a rekultivácia skládok odpadov spôsobom neohrozujúcim životné prostredie
 - odstránenie environmentálnych záťaží spôsobom neohrozujúcim životné prostredie
- v oblasti ochrany a regenerácie prírodného prostredia a krajiny
 - získanie podkladov pre prípravu dokumentov starostlivosti o územia Natura 2000 a o druhy s cieľom dosiahnuť alebo zachovať priaznivý stav druhov a biotopov
 - príprava a realizácia dokumentov starostlivosti o územia a dokumentov starostlivosti pre ohrozené druhy

- dobudovanie komplexného monitorovacieho systému biotopov a druhov, vytvorenie informačného systému manažmentu CHÚ
- dobudovanie materiálnych a personálnych podmienok inštitúcií ochrany prírody a krajiny
- dobudovanie európskej sústavy chránených území Natura 2000 na základe pripomienok Európskej komisie a nových poznatkov
- zlepšenie informovanosti verejnosti o ochrane prírody a jej zapojenia do aktivít v oblasti ochrany prírody a krajiny.

V prípade, ak by **sa OP KŽP nerealizoval, budú naďalej pretrvávajúť problémy v oblasti životného prostredia a racionálneho využívania zdrojov**, ako napr.

- v oblasti ochrany, racionálneho využívania vôd a protipovodňovej ochrane
 - nerovnomerná regionálna vybavenosť environmentálnou infraštruktúrou (platí pre verejné vodovody aj verejné kanalizácie)
 - nedostatočné a nekomplexné opatrenia na ochranu pred povodňami a s tým súvisiace nedostatočné materiálne zabezpečenie povodňových zabezpečovacích prác vykonávaných príslušnými subjektmi a záchranných prác (vykonávaných hasičskými a záchrannými zbormi)
 - redukovanie Programu monitorovania stavu vôd z dôvodu nedostatku finančných zdrojov
 - nedostatočné financovanie implementácie rámcovej smernice o vode
- v oblasti ochrany ovzdušia
 - nevyhovujúca kvalita ovzdušia v zónach a aglomeráciách
 - zastarané technológie produkujúce nadmerné množstvo znečisťujúcich látok a skleníkových plynov
 - pretrvávajúce riziko ďalších infringementov pre neplnenie limitov pri znečistení ovzdušia
- v oblasti podpory prechodu na nízkouhlíkové hospodárstvo a využívania obnoviteľných zdrojov energie, vrátane minimalizácie nepriaznivých vplyvov zmeny klímy
 - nízky podiel využívania obnoviteľných zdrojov energie
 - nízka energetická efektívnosť v podnikoch a pri prevádzke budov
 - nedostatočné povedomie v oblasti energetickej efektívnosti, využívania OZE a znižovania emisií skleníkových plynov
- v oblasti odpadového hospodárstva
 - zastarané technológie v oblasti zhodnocovania odpadov
 - nízky objem a kvalita vytriedených zložiek komunálneho odpadu
 - neefektívne systémy triedeného zberu odpadov
 - nedostatočná osвета a propagácia triedeného zberu
 - nedostatočná infraštruktúra v oblasti zhodnocovania odpadov
 - nedôsledné dodržiavanie hierarchie odpadového hospodárstva, tzn. nedôsledné uprednostnenie zhodnotenia odpadov pred ich zneškodnením
 - nedostatočná úroveň zhodnocovania biologicky rozložiteľných odpadov
- v oblasti odstraňovania environmentálnych záťaží
 - pokračujúce riziko kontaminácie územia z existujúcich environmentálnych záťaží a negatívneho vplyvu na zdravie obyvateľstva
- v oblasti ochrany a regenerácie prírodného prostredia a krajiny
 - nedostatočné celoslovenské poznatky a vstupné dáta o druhoch a biotopoch európskeho a národného významu, ich výskyte, trendoch, príčinách ohrozenia a o ich stave
 - nedopracované definície priaznivého stavu pre 22 druhov európskeho významu a všetky druhy národného významu, vrátane metodiky ich hodnotenia
 - nedostatočne zabezpečovaný systematický, cielený monitoring stavu druhov a biotopov
 - nedostatočné materiálne a personálne možnosti na ochranu druhov a biotopov, území Natura 2000 a ostatných osobitne chránených častí prírody a krajiny

- väčšina CHÚ nemá vypracované aktuálne dokumenty starostlivosti
- nedostatočný počet realizovaných dokumentov starostlivosti o chránené územia

III.2. Informácia vo vzťahu k environmentálne obzvlášť dôležitým oblastiam, akými sú navrhované chránené vtáčie územia, územia európskeho významu, súvislá európska sústava chránených území (Natura 2000), chránené vodohospodárske oblasti a pod.

Ako už bolo uvedené, návrh OP KŽP vychádza z hodnotenia environmentálnej situácie SR a záväzkov SR voči EÚ, platných právnych predpisov EÚ a medzinárodných dohovorov v oblasti životného, ako aj legislatívnych opatrení EÚ pripravovaných v súčasnosti (návrhy nových smerníc a nariadení v oblasti životného prostredia), ktorých prijatie sa očakáva v priebehu programového obdobia 2014 - 2020 a tým reflektuje aj priority zohľadňujúce existenciu alebo návrhy územnej ochrany v jednotlivých stupňoch a z hľadiska rôznych potrieb ochrany. Pri tom bolo potrebné vychádzať tiež z priorít definovaných v strategických dokumentoch EÚ.

Osobitná pozornosť je venovaná ochrane biodiverzity a ekosystémov ako súčasti európskej politiky v oblasti udržateľného rozvoja a osobitne ochrane biotopov a druhov európskeho významu, najmä prostredníctvom súvislej európskej sústavy chránených území (Natura 2000).

Ako sa v súvislosti s analýzou rozvojových potrieb a disparít a spôsobu ich riešenia v rámci OP KŽP uvádza, z hľadiska environmentálne obzvlášť dôležitých oblastí je potrebné riešiť:

- nedostatočný stav poznania druhov, biotopov, ekosystémov a ich služieb;
- potreba funkčného systému monitoringu a reportingu na úseku ochrany prírody a krajiny;
- nepriaznivý stav biotopov a druhov európskeho významu (podľa správy EÚ z r. 2007 len 17 % je v priaznivom stave) a cieľ EÚ stratégie na ochranu biodiverzity do roku 2020:
 - tak, aby o 100 % viac hodnotení biotopov a o 50 % viac hodnotení druhov podľa smernice o biotopoch vykázalo zlepšený stav ochrany a o 50 % viac hodnotení druhov v rámci smernice o vtákoch vykazovalo bezpečný alebo zlepšený stav.;
 - tak, aby sa zabezpečilo zachovanie a zlepšenie stavu ekosystémov a ich služieb vďaka zriadeniu zelenej infraštruktúry a obnoveniu aspoň 15 % znehodnotených ekosystémov;
- záväzok dobudovať sústavu Natura 2000 a zabezpečiť primeranú starostlivosť o tieto územia;
- záväzok na podporu zelenej infraštruktúry v zmysle EÚ legislatívy, stratégie biodiverzity do r. 2020 a oznámenia k zelenej infraštruktúre
- potreba súladu s Prioritným akčným rámcom financovania Natura 2000 v Slovenskej republike pre EÚ programové obdobie 2014-2020
- plnenie cieľa Dunajskej stratégie na ochranu biodiverzity;
- požiadavky na zvýšenie medzirezortnej komunikácie v súvislosti s riešením otázok v oblasti ochrany prírody (sektor dopravy, pôdohospodárstva a i.) a na zapojenie verejnosti;
- plnenie ďalších záväzkov vyplývajúcich z environmentálneho acquis, medzinárodných záväzkov a zabezpečenie priorít na národnej úrovni.

Efektívna ochrana v existujúcich chránených územiach naráža v súčasnosti na nedostatočné materiálne a personálne možnosti na ochranu druhov a biotopov, území Natura 2000 a ostatných osobitne chránených častí prírody a krajiny. Väčšina CHÚ nemá vypracované aktuálne dokumenty starostlivosti, nedostatočný je aj počet realizovaných dokumentov starostlivosti o chránené územia.

V programovom období 2007 - 2013 boli finančné prostriedky koncentrované na posilnenie infraštruktúry v oblasti ochrany prírody, ktoré umožnilo zabezpečenie plnenia záväzkov SR v súvislosti s budovaním sústavy Natura 2000, ako aj zabezpečenie dostatočných kapacít na vypracovanie a realizáciu dokumentov starostlivosti pre chránené druhy a pre chránené územia vrátane sústavy Natura 2000, a tým aj pre zamedzenie devastácie a ohrozenia životného prostredia ako základného prostriedku pre udržateľný aj sociálno-ekonomický rozvoj regiónov. Aj v nasledujúcom programovom období 2014 - 2020 je potrebné venovať osobitnú pozornosť opatreniam podporujúcich tieto aktivity, predovšetkým spracovaniu podkladov pre prípravu dokumentov starostlivosti o územia Natura 2000 a dokumentov záchrany druhu s cieľom dosiahnuť alebo zachovať priaznivý stav druhov a biotopov, dobudovaniu komplexného monitorovacieho systému biotopov a druhov, vytvorenie kvalitného informačného systému manažmentu CHÚ, dobudovaniu materiálnych a personálnych podmienok inštitúcií ochrany prírody a krajiny, zlepšeniu informovanosti verejnosti o ochrane prírody a jej zapojeniu do aktivít v oblasti ochrany prírody a krajiny.

III.3. Charakteristika životného prostredia vrátane zdravia v oblastiach, ktoré budú významne ovplyvnené realizáciou strategického dokumentu

Realizáciou Programu bude priamo ovplyvnené životné prostredie hlavne v oblastiach reprezentujúcich prioritné osi, ktorých charakteristika je nasledovná (*zostrúchnené z textovej časti Programu*):

PRIORITNÁ OS 1: UDRŽATEĽNÉ VYUŽÍVANIE PRÍRODNÝCH ZDROJOV PROSTREDNÍCTVOM ROZVOJA ENVIRONMENTÁLNEJ INFRAŠTRUKTÚRY

INVESTIČNÁ PRIORITA: Investovanie do sektora odpadového hospodárstva s cieľom splniť požiadavky environmentálneho acquis Únie a pokryť potreby, ktoré členské štáty špecifikovali v súvislosti s investíciami nad rámec týchto požiadaviek

ŠPECIFICKÝ CIEĽ: Zabezpečiť nakladanie s odpadmi v súlade s hierarchiou odpadového hospodárstva a za účelom plnenia požiadaviek environmentálneho acquis

Realizáciou aktivít sa očakáva zvýšený podiel zhodnocovaných odpadov v súlade s hierarchiou odpadového hospodárstva, t.j. zvýši sa podiel opätovne použitých odpadov, recyklovaných odpadov a zhodnotených biologicky rozložiteľných odpadov. Zvýši sa kapacita v rámci systémov triedeného zberu komunálnych odpadov a zefektívni sa ich fungovanie. Zvýšenie environmentálneho vedomia obyvateľstva prostredníctvom informačných kampaní zameraných na popularizáciu filozofie predchádzania vzniku odpadov, triedenia odpadu, využívania environmentálnych značiek bude mať v konečnom dôsledku vplyv na zlepšenie stavu odpadového hospodárstva a realizáciou konkrétnych aktivít v odpadovom hospodárstve sa očakáva zlepšenie kvality životného prostredia.

Uvedený špecifický cieľ bude napĺňaný prostredníctvom nasledujúcich aktivít:

- ***Príprava na opätovné použitie, zhodnocovanie so zameraním na recykláciu nie nebezpečných odpadov vrátane podpory systémov triedeného zberu komunálnych odpadov a podpory predchádzania vzniku biologicky rozložiteľných komunálnych odpadov***

Z dôvodu plnenia záväzkov vyplývajúcich zo smernice EP a Rady 2008/98/ES z 19. novembra 2008 o odpade a o zrušení určitých smerníc a v súlade s cieľmi stanovenými smernicou Rady 1999/31/ES z 26. apríla 1999 o skládkach odpadov v znení nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1882/2003 z 29. septembra 2003, nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1137/2008 z 22. októbra 2008 a smernice Rady 2011/97/EÚ z 5. decembra 2011 je potrebné, aby SR dobudovala infraštruktúru v oblasti materiálového zhodnocovania, a to predovšetkým recyklácie, nie nebezpečných odpadov a zhodnocovania biologicky

rozložiteľných odpadov. Preto v rámci uvedenej aktivity bude finančná pomoc smerovaná na: podporu predchádzania vzniku biologicky rozložiteľných komunálnych odpadov, výstavbu nových zariadení pre prípravu na opätovné použitie odpadov; podporu triedeného zberu zložiek komunálnych odpadov, vrátane mechanickej úpravy komunálnych odpadov; výstavbu nových zariadení alebo rekonštrukciu existujúcich zariadení na recykláciu nie nebezpečných odpadov, vrátane úpravy odpadov ako súčasti technológie recyklácie; výstavbu nových zariadení alebo rekonštrukciu existujúcich zariadení na zhodnocovanie biologicky rozložiteľného odpadu, vrátane produkcie bioplynu využívaného na kombinovanú výrobu elektriny a tepla; výstavbu nových zariadení alebo rekonštrukciu existujúcich zariadení na materiálové zhodnocovanie nie nebezpečných odpadov na materiály, ktoré sa dajú použiť ako palivo; výstavbu nových zariadení na mechanicko-biologickú úpravu zmesových komunálnych odpadov; zvyšovanie environmentálneho vedomia a podporu informovanosti a propagácie triedeného zberu odpadov pri zdroji a v oblasti zhodnocovania odpadov ako súčasť investičných projektov.

• **Príprava na opätovné použitie a recyklácia nebezpečných odpadov**

V súlade s hierarchiou odpadového hospodárstva je podpora v oblasti nakladania s nebezpečnými odpadmi zameraná na projekty zamerané na výstavbu nových zariadení pre prípravu na opätovné použitie a recykláciu nebezpečných odpadov. Významným pozitívom pre stav životného prostredia budú aktivity súvisiace s dobudovaním chýbajúcej infraštruktúry v recyklácii nebezpečných odpadov. Finančne budú podporované aktivity zamerané na výstavbu nových zariadení a rekonštrukciu existujúcich zariadení na recykláciu nebezpečných odpadov. Súbežne budú podporované aktivity zvyšujúce environmentálne povedomie v oblasti nakladania s nebezpečnými odpadmi. Kvalita životného prostredia by sa realizáciou plánovaných aktivít zvýšila, recyklácia nebezpečných odpadov patrí k oblastiam, ktoré v súčasnosti na Slovensku nedosahujú požadovanú úroveň.

• **Vybudovanie a zavedenie jednotného environmentálneho monitorovacieho a informačného systému v odpadovom hospodárstve**

Existujúci systém zberu a spracovania dát vykazuje veľkú chybovosť, je založený na značnej byrokratickej záťaži podnikateľského a verejného sektora. Nekvalitné údaje a nedostatočná možnosť údaje spracovávať, vyhodnocovať a využívať pre potreby riadenia štátnej správy odpadového hospodárstva vyvolala potrebu vybudovania nového plne elektronického systému zberu a spracovania údajov. Vybudovaním kvalitnejšieho informačného systému v odpadovom hospodárstve sa vytvoria lepšie predpoklady na kontrolu stavu životného prostredia, údaje sústredené v informačnom systéme budú o. i. slúžiť na okamžité zistenie aktuálneho stavu, ale aj na tvorbu predikcií a pod. V súčasnosti je tvorba kvalitného informačného systému o ktorejkoľvek zložke životného prostredia nevyhnutnou súčasťou procesu starostlivosti o životné prostredie. Tvorba informačného systému súvisí so záväzkami budovania národnej infraštruktúry pre priestorové informácie (podľa zákona č. 3/2010 Z. z.) a s transponovaním myšlienok smernice Európskeho parlamentu a Rady 2007/2/ES zo 14. marca 2007, ktorou sa zriaďuje Infraštruktúra pre priestorové informácie v Európskom spoločenstve (INSPIRE).

• **Podpora nástrojov informačného charakteru so zameraním na predchádzanie vzniku odpadov, na podporu triedeného zberu odpadov a zhodnocovania odpadov**

Množstvo vyprodukovaného odpadu v SR, ako aj množstvo vyprodukovaného odpadu na obyvateľa SR má kolísavý charakter, stále existuje priestor pre prevenciu vzniku odpadov a jeho minimalizáciu. Na základe odporúčaní EK v oblasti predchádzania vzniku odpadu je navrhované financovanie informovania občanov o nutnosti a výhodnosti predchádzania vzniku odpadov, propagácia EMAS, propagácia zeleného verejného obstarávania, produktov s environmentálnymi značkami, informačné programy pre obecné samosprávy, zamerané najmä na záväznosť novej hierarchie odpadového hospodárstva, podpora udeľovania environmentálnych značiek atď. Od realizácie týchto aktivít sa očakáva nepriamy pozitívny dopad na súčasný stav životného prostredia.

INVESTIČNÁ PRIORITA: Investovanie do sektora vodného hospodárstva s cieľom splniť požiadavky environmentálneho acquis Únie a pokryť potreby, ktoré členské štáty špecifikovali v súvislosti s investíciami nad rámec týchto požiadaviek

ŠPECIFICKÝ CIEĽ 1: Podporiť zabezpečenie plnenia predvstupových záväzkov SR voči EÚ v oblasti čistenia a odvádzania komunálnych odpadových vôd

V rámci špecifického cieľa sa očakáva zvýšený podiel obyvateľstva napojeného na kanalizačnú sieť, t. z., že sa zvýši podiel komunálnych odpadových vôd čistených v súlade s legislatívou SR a EÚ. Plnenie výsledkov môže byť ovplyvnené skutočnosťou, že v prípade ak vlastníк stavby alebo vlastníк pozemku má povolenie príslušného orgánu štátnej vodnej správy na iný spôsob nakladania s odpadovými vodami, nevzniká mu v súlade s § 23 ods. 2 zákona č. 442/2002 Z. z. o verejných vodovodoch a verejných kanalizáciách a o zmene a doplnení zákona č. 276/2001 Z. z. o regulácii v sieťových odvetviach v znení neskorších predpisov povinnosť napojiť sa na novovybudovanú kanalizáciu. Vo všetkých ostatných prípadoch je vlastníк stavby alebo pozemku povinný pripojiť sa na verejnú kanalizáciu. Avšak pri aktívnom prístupe investora a obce sú v rámci platných právnych predpisov vytvorené podmienky pre napojenie sa producentov na novovybudovanú kanalizačnú sieť.

Uvedený špecifický cieľ bude napĺňaný prostredníctvom nasledujúcich aktivít:

• Budovanie verejných kanalizácií a čistiarní odpadových vôd pre aglomerácie nad 2 000 EO v zmysle záväzkov SR voči EÚ

Uvedená aktivita je zameraná na zvýšenie počtu obyvateľov žijúcich v domoch pripojených na verejnú kanalizáciu a obslužnosti územia vo vzťahu k odvádzaniu a čisteniu komunálnych odpadových vôd ako základnej environmentálnej služby vodného hospodárstva v súlade so záväzkami SR voči EÚ. Navrhovaná aktivita je jednou zo základných požiadaviek Rámcovej smernice o vode (2000/60/ES) dosiahnuť dobrý stav vôd. Na dosiahnutie tohto cieľa je potrebné redukovat' znečistenie povrchových vôd a redukovat' organické znečistenie povrchových vôd živinami minimálne na úroveň kompatibilnú s kritériami dobrého ekologického stavu/potenciálu.

Realizáciou dobudovávaní, intenzifikovania resp. budovaním nových verejných kanalizácií vrátane ČOV sa naplnia záväzky SR vyplývajúce zo Zmluvy o prístupí SR k EÚ. Naplnením uvedených cieľov a záväzkov SR, ktoré sú premietnuté do uvedených strategických dokumentov, sa **dosiahne predovšetkým zvýšená ochrana a zlepšenie stavu prírodných zdrojov vôd, vodných ekosystémov, komplexné riešenie ekologických a vodohospodárskych záujmov, zlepšenie zdravotného stavu obyvateľstva**, čo v konečnom dôsledku bude mať pozitívny vplyv na samotný rozvoj regiónov a celej spoločnosti.

• Podpora realizácie infraštruktúry v oblasti odkanalizovania a čistenia odpadových vôd, ktoré prispejú k výraznému zlepšeniu kvality vody v chránených vodohospodárskych oblastiach, kde bol identifikovaný zlý stav vôd

Uvedená aktivita je zameraná na primerané čistenie a odvádzanie odpadových vôd vo všetkých aglomeráciách, ktoré majú vybudovanú stokovú sieť, avšak zatiaľ nemajú vybudovanú čistiareň odpadových vôd so zameraním sa najmä na chránené územia, a oblastiach, kde bol identifikovaný zlý stav vôd. Aktivita sa vzťahuje na aglomerácie pod 2000 EO, ktoré zasahujú do chránených vodohospodárskych oblastí, kde vodné útvary vykazujú zlý stav.

Environmentálnym cieľom je dosiahnutie zníženia organického znečistenia povrchových vôd minimálne na úroveň kompatibilnú s kritériami dobrého ekologického stavu/potenciálu aj v chránených oblastiach a v oblastiach kde bol identifikovaný zlý stav vôd.

Plánované aktivity vytvárajú predpoklad, že sa zvýši kvalita životného prostredia v oblasti čistenia odpadových vôd, čo má v konečnom dôsledku oveľa širší pozitívny dopad – kontext s kvalitou biotického a abiotického prostredia.

ŠPECIFICKÝ CIEĽ 2: Zabezpečiť zásobovanie obyvateľstva pitnou vodou v súlade s legislatívou SR a EÚ

Očakávaným výsledkom realizácie konkrétnych opatrení bude zvýšený podiel obyvateľstva so zlepšenou distribúciou pitnej vody.

Uvedený špecifický cieľ bude napĺňaný prostredníctvom nasledujúcich aktivít:

• Zabezpečenie podmienok v oblasti zásobovania obyvateľov SR bezpečnou pitnou vodou z verejných vodovodov

Obsahom uvedenej aktivity je zabezpečenie prístupu čo možno najväčšieho počtu obyvateľov k pitnej vode prostredníctvom budovania a rozšírenia obecných verejných vodovodov v súlade s aktualizovaným Národným programom SR pre vykonávanie smernice Rady 91/271/EHS. Zásobovanie obyvateľov z verejných vodovodov ako aj špecifická spotreba vody charakterizujú životnú úroveň a hygienu bývania obyvateľov. Súčasne je zásobovanie pitnou vodou jedným z determinujúcich faktorov rozvoja regiónu, a to v oblasti rozvoja bývania, služieb, priemyslu cestovného ruchu a pod. Dosiahnutie dobrého zdravia obyvateľov je možné práve zabezpečením dodávky kvalitnej pitnej vody z verejného vodovodu. Realizáciou predmetných aktivít sa zvýši kvalita životného prostredia a najmä v prepojení s budovaním verejných kanalizácií a čistiarní odpadových vôd sa dobuduje adekvátna infraštruktúra podporujúca kvalitu životného prostredia.

ŠPECIFICKÝ CIEĽ 3: Vytvoriť podmienky pre zabezpečenie dobrého stavu vôd v SR

Očakávaným výsledkom realizácie konkrétnych opatrení zameraných na dosiahnutie vyššie uvedeného špecifického cieľa bude zlepšený stav vôd v SR v súlade s legislatívou SR a EÚ. Uvedený špecifický cieľ bude napĺňaný prostredníctvom nasledujúcich aktivít:

• Monitorovanie a hodnotenie vôd, vrátane zabezpečovania a prevádzkovania monitorovacej siete

Cieľom monitorovania je získanie spoľahlivých údajov pre komplexný výkon vodného manažmentu aj v chránených oblastiach a hraničných oblastiach. Aby boli výsledky monitorovania použiteľné pre hodnotenia vôd, musí byť táto činnosť vykonávaná nepretržite, s príslušnou frekvenciou a v rozsahu stanovených ukazovateľov, ako to vyplýva z principiálnych pravidiel každého monitoringu. Na kontinuálne plnenie výkonu monitorovania je potrebné udržať prevádzkyschopnosť monitorovacích sietí vrátane meracích zariadení a zabezpečiť ich obnovu. V Správe Komisie o vykonávaní plánov vodohospodárskeho manažmentu povodí v kontexte s RSV z r. 2012 Komisia odporúča „zlepšiť a rozšíriť nástroje monitorovania a hodnotenia s cieľom zabezpečiť komplexný obraz o stave vodného prostredia na účely ďalšieho plánovania“. Existencia kvalitného informačného systému s dostatočnou databázou informácií z monitorovania je základným predpokladom pre tvorbu vodnej politiky a riadenie vodného hospodárstva na úrovni SR ako aj celej EÚ. Z uvedených dôvodov sú plánované aktivity v rámci daného špecifického cieľa adekvátne a veľmi potrebné z hľadiska sledovania kvality stavu životného prostredia. Bez hodnoverných a pravidelne aktualizovaných údajov nie je možné vypracovávať seriózne tvrdenia a predpoklady.

• Vytváranie podmienok na zabezpečenie spojitosti vodných tokov a odstraňovanie bariér vo vodných tokoch a ich realizácia za účelom podpory biodiverzity a zabezpečovania ekosystémových služieb

Cieľom danej aktivity je zabezpečenie spojitosti vodných tokov elimináciou hydromorfologických vplyvov aktivitami ako sú napríklad: konkrétne opatrenia na zabezpečenie pozdĺžnej kontinuity riek a biotopov, spriechodnenie funkčných rybovodov, alebo biokoridorov, prebudovanie existujúcich prekážok na vodnom toku na sklzy a rampy. Zabezpečením laterálnej spojitosti inundácií a ostatných morfológických zmien na úroveň konzistentnú s kritériami dobrého ekologického stavu bude zabezpečená aj podpora biodiverzity a ekosystémových služieb. Uvedené aktivity je potrebné hodnotiť v súvislosti s aktivitami

spadajúcimi pod iné rezorty. Nie je možné celoplošné odstraňovanie bariér na vodných tokoch. Aktivity by sa mali zaoberať budovaním opatrení na zabezpečenie spojitosti tokov v rámci dobudovania biokoridorov a špeciálne rybovodov, pretože s týmito prvkami sú napriek častým proklamačným tvrdeniam na Slovensku extrémne malé priame skúsenosti. Aj z hľadiska budúceho plánovania aktivít je potrebné podporiť realizáciu takýchto prvkov, monitorovať ich funkčnosť, aby bolo možné v rámci antropogénne zmeneného prostredia v budúcnosti navrhovať z hľadiska kvality najlepšie opatrenia na zachovanie a zvýšenie biodiverzity a podporu ekosystémových služieb. Realizáciou opatrení v adekvátnej podobe sa zvýši kvalita životného prostredia a bude podporená funkčnosť ekosystémových služieb a získajú sa údaje z oblasti ochrany životného prostredia, ktorá na Slovensku v súčasnosti takmer absentuje.

• **Podpora zefektívnenia nástrojov koncepcného a informačného charakteru uplatňovaných v oblasti ochrany vôd a vodného hospodárstva**

Uvedená aktivita prispieva k zvyšovaniu úrovne povedomia obyvateľstva v oblasti ochrany vôd s cieľom zabezpečenia zvýšiť ochranu vôd a jej efektívne využívanie. Zároveň subjekty hospodáriace v zraniteľných oblastiach je potrebné usmerňovať a motivovať tak, aby nedochádzalo k znečisťovaniu vôd škodlivými a obzvlášť škodlivými látkami. Uvedená aktivita prispieva k zlepšovaniu úrovne poznania najmä vo vzťahu k optimalizácii riadenia a efektívneho využívania vodných zdrojov a prijímania opatrení na zlepšenie ekologického a chemického stavu vodných útvarov.

Primárnou potrebou v oblasti vodného hospodárstva SR je v súlade s požiadavkami Rámcovej smernice o vode dosiahnutie dobrého stavu vôd do roku 2015, resp. 2021, najneskôr však do roku 2027. Pod dosiahnutím dobrého stavu vôd sa rozumie dobrý ekologický a chemický stav vo všetkých vodných útvaroch. Takýto stav vôd je možné dosiahnuť integrovaným riadením vodných zdrojov v rámci povodí, kde boli identifikované významné vodohospodárske problémy ako sú: organické znečistenie povrchových vôd, znečistenie povrchových vôd živinami, znečistenie vôd prioritnými látkami a látkami relevantnými pre SR, hydromorfologické zmeny a problémy kvantity a kvality podzemných vôd. Okrem toho je potrebné zvyšovať povedomie obyvateľstva vzdelávaním v oblasti ochrany vôd s cieľom zabezpečiť ochranu vôd a jej efektívne využívanie.

INVESTIČNÁ PRIORITA: Ochrana a obnova biologickej diverzity a pôdy a podpora ekosystémových služieb vrátane siete Natura 2000 a zelených infraštruktúr

ŠPECIFICKÝ CIEĽ: Zabezpečiť podmienky pre zachovanie biologickej diverzity a zlepšenie stavu ekosystémov v krajine

Špecifickým cieľom je najmä príprava a realizácia programov starostlivosti o chránené územia a programov záchrany osobitne chránených častí prírody a krajiny a realizácia ďalších opatrení na plnenie záväzkov vyplývajúcich z príslušných (viď. Operačný program Kvalita životného prostredia (2014 – 2020)). Očakávaným výsledkom realizácie konkrétnych opatrení zameraných na dosiahnutie vyššie uvedeného cieľa bude **minimalizovaný pokles biologickej diverzity prostredníctvom dobudovanej sústavy Natura 2000 a ďalších chránených území**. Cieľom je tiež zabezpečenie celistvosti a funkčnosti územného systému ekologickej stability a podporu ďalšej zelenej infraštruktúry v záujme zlepšenia stavu ekosystémov. Záväzky vyplývajú zo smernice o biotopoch a smernice o ochrane vtáctva EU stratégie biodiverzity do r. 2020, oznámenia Komisie k zelenej infraštruktúre, ako aj medzinárodných dohovorov na ochranu biodiverzity a zákona č. 543/2002 Z. z.

Uvedený špecifický cieľ bude napĺňaný prostredníctvom nasledujúcich aktivít:

• **Dobudovanie sústavy Natura 2000 a zabezpečenie starostlivosti o sústavu Natura 2000, ďalšie chránené územia a druhy (vrátane území medzinárodného významu)**

Dosiahnutie priaznivého stavu biotopov a druhov je priamo závislé od vyhlasovania území európskeho významu, schvaľovania dokumentácie ochrany prírody, podpory dotknutých

subjektov a prideľovania finančných prostriedkov, ako aj od integrácie ochrany biotopov a druhov a manažmentových požiadaviek do hlavných stratégií využívania krajiny a vody (v rámci i mimo sústavy Natura 2000). Cieľom aktivity je preto dobudovanie sústavy chránených území, zabezpečenie priebežnej starostlivosti o chránené územia a druhy, vrátane území Natura 2000 a území medzinárodného významu, prerokovávanie návrhov so zainteresovanými skupinami, vyhlasovanie území európskeho významu, spracovanie podkladov a dokumentov starostlivosti (programy starostlivosti, programy záchrany, mapové podklady, databázy, vedecké a iné štúdie, metodické materiály, finančné plány a plány na diverzifikáciu finančných zdrojov na zabezpečenie starostlivosti o chránené územia, komunikačné plány, a iná súvisiaca dokumentácia), ako aj ich realizácia (praktická starostlivosť, výkup pozemkov, uzatváranie vchodov jaskýň, súvisiace odborné publikácie a i.). Aktivity boli zaradené do návrhu Prioritného akčného rámca financovania Natura 2000 v EU programovom období 2014-2020 (ďalej len „PAF“).

- **Zachovanie a obnova biodiverzity a ekosystémov a ich služieb prostredníctvom ich revitalizácie, obnovy a budovania zelenej infraštruktúry a eliminácie nepôvodných inváznych druhov**

Mapovanie a hodnotenie ekosystémov a ich úžitkov je novou úlohou EU stratégie biodiverzity (cieľ 2, aktivity na zlepšenie poznatkov o ekosystémoch a ich úžitkoch do r. 2014 a zlepšenie stavu aspoň 15 % degradovaných ekosystémov do r. 2020). Aktivita zahŕňa aj realizačné opatrenia (odstraňovanie a spriechodňovanie bariér a vytváranie migračných koridorov, revitalizácia a optimalizácia hydrologického režimu biotopov, zachovanie a obnova priaznivého stavu mokradí) vrátane výkupu pozemkov k zabezpečeniu konektivity druhov a biotopov a ekologických prvkov v sídlach a vo vidieckej krajine prostredníctvom jednotlivých prvkov zelenej infraštruktúry, pričom v podmienkach Slovenskej republiky základy tieto prvky čiastočne identifikuje územný systém ekologickej stability (§ 3 zákona č. 543/2002 Z. z.). Invázne nepôvodné druhy ovplyvňujú zloženie ekosystémov (vytláčajú pôvodné druhy a znižujú biodiverzitu) a spoločne so zmenou iných podmienok (zmena vodného režimu, zmena klímy, fragmentácia chránených území a „voľnej krajiny“, narušanie migračných koridorov) spôsobujú zhoršenie stavu ekosystémov a narušajú tak ich schopnosť poskytovať celospoločenské úžitky. Cieľom aktivity je mapovanie a eliminácia šírenia nepôvodných inváznych druhov v rozsahu národnej legislatívy, ako aj medzinárodných predpisov (EU predpis k inváznym nepôvodným druhom je v štádiu prípravy, ustanovenia sú však čiastočne upravené v smernici o biotopoch a smernici o ochrane vtáctva). Prostredníctvom prípravy a realizácie programov záchrany a programov starostlivosti o druhy je možné dosiahnuť zlepšenie ich stavu a tým aktívne prispieť k naplneniu cieľov Dohovoru o biologickej diverzite. V rámci prípravy PAF bola vykonaná prioritizácia druhov a biotopov, pre ktoré je potrebné do r. 2020 na Slovensku dosiahnuť zlepšenie priaznivého stavu (aktívnym manažmentom) alebo zachovanie priaznivého stavu (udržiavacím manažmentom). Návrh PAF obsahuje aj konkrétne aktivity a možné zdroje ich financovania.

- **Dobudovanie a skvalitnenie systému monitoringu druhov a biotopov európskeho významu a reportingu**

Špecifickým cieľom je najmä lepšie poznanie stavu na základe odborných podkladov, predovšetkým zber údajov v teréne (monitoring) a následné spracovanie dát pomocou komplexného informačného systému, ktoré vyplýva z článku 12 smernice o biotopoch a ich sprostredkovanie verejnosti. Očakávaným výsledkom realizácie konkrétnych opatrení zameraných na dosiahnutie vyššie uvedeného cieľa bude **dobudovaný systém monitoringu a reportingu na úseku ochrany prírody a krajiny**.

Reporting v rámci štátov EÚ sa realizuje jednotne, podľa spoločne odsúhlaseného formátu tak, aby bolo možné vykonať syntetickú správu podľa biogeografických oblastí a za celú EÚ. Medzinárodné štandardy sú požadované aj pri reportingu podľa jednotlivých medzinárodných dohôd na ochranu biodiverzity. Cieľom aktivity je zabezpečenie realizácie celoplošného monitoringu druhov a biotopov a dostupnosť aktuálnych údajov prostredníctvom informačného systému. Monitoring, ako aj príprava programov starostlivosti, vychádza z definícií priaznivého

stavu pre každý druh a pre každý biotop. Dobudovanie a napĺňanie informačného systému chránených druhov, biotopov a chránených území, vrátane území medzinárodného významu, bude efektívne využité pri ochrane, manažmente a hodnotení plánov a projektov v územiach Natura 2000 a ďalších chránených územiach a tiež pri sprostredkovaní údajov verejnosti. Dostupnosť informácií pre verejnosť je základom, aby sa významne odbúrala administratívna záťaž, zvýšilo sa environmentálne povedomie a predchádzalo sa konfliktom pri zabezpečovaní ochrany prírodných hodnôt. Pre účelnosť využitia výsledkov vykonávaný systematický monitoring by mal byť vykonávaný na celoslovenskej úrovni, pretože čiastkové informácie z regionálnych monitoringov môžu byť skreslené a nemusia odrážať skutočný stav biotopov a druhov v širšom kontexte. Je potrebné zdôrazniť, že informačný systém o životnom prostredí na úseku ochrany prírody a krajiny má v súčasnosti nedostatky, ktoré je potrebné riešiť v rámci dobudovania a skvalitnenia systému, pretože funkčný systém monitoringu a reportingu je podstatnou zložkou manažmentového plánovania na národnej a európskej úrovni, ako aj základom pre kvalifikované každodenné rozhodovanie štátnej správy (ochrany prírody, územného plánovania) a prípravy projektovej činnosti. Je tiež základom na to, aby mohli byť definované potreby na dosiahnutie zlepšeného stavu ekosystémov a zelenej infraštruktúry.

• ***Dobudovanie a zlepšenie stavu infraštruktúry ochrany prírody za účelom propagácie, sprístupňovania a udržateľného využívania chránených území***

Aktivita zahŕňa označenia chránených území, dobudovanie a údržba náučných chodníkov a informačných tabúl, dobudovanie terénnych zariadení a pracovísk technickou a inou infraštruktúrou, (najmä informačných stredísk ochrany prírody, náučných lokalít vrátane sprístupnených jaskýň a ich vstupných areálov, náučných chodníkov a geoparkov), rekonštrukciu infraštruktúry, výkupu pozemkov, vybavenia týchto zariadení náučnými expozíciami, inými prezentáciami a prostriedkami pre environmentálno-vzdelávacie aktivity, informačnými materiálmi, ako aj zabezpečenie prístupových ciest a chodníkov k týmto terénnym zariadeniam a pracoviskám mimo verejných komunikácií (rekonštrukcia prístupového chodníka k informačnému stredisku, jaskyni a pod.). Všetky aktivity budú úzko spojené len s činnosťami týkajúcimi sa zabezpečenia ochrany druhov a biotopov v chránených územiach alebo v ich tesnej blízkosti. V odôvodnených prípadoch bude umožnený výkup pozemkov a vybavenie týchto zariadení informačnými materiálmi.

Očakávaným výsledkom realizácie konkrétnych opatrení zameraných na dosiahnutie vyššie uvedeného cieľa **bude zachovaný a zlepšený stav ekosystémov a zelenej infraštruktúry.** Zlepšenie stavu ekosystémov vyžaduje nielen priebežnú starostlivosť o chránené územia, vrátane území Natura 2000 a území medzinárodného významu, ale aj výrazné zlepšenie zelenej infraštruktúry. Lepšia ekologická funkčnosť ekosystémov a poskytovanie ekosystémových služieb bude závisieť aj od zabezpečenia funkčných prepojení medzi ekosystémami prostredníctvom starostlivosti a budovania zelenej infraštruktúry zameranej predovšetkým na konektivitu. V rámci zlepšeného stavu ekosystémov bude riešená aj otázka zmierňovania vplyvov nepôvodných alebo invázných druhov, ktorá bude dosiahnutá systematickým mapovaním, cielenou eradikáciou problematických druhov a ich potláčaním a následným monitoringom nepôvodných, alebo invázných druhov v rozsahu pridelených kompetencií. V čase meniacich sa klimatických a ekologických podmienok sú nepôvodné a invázne druhy vážnym ohrozením zdravotného stavu ekosystémov. Zmierňovanie vplyvov nepôvodných a invázných druhov bude riešené aj zapájaním vlastníkov pozemkov (nájomcov, správcov), ale i rôznych miestnych spoločenstiev a dotknutých štátnych orgánov. Ich podpora bude mať kľúčový význam. Zabezpečením funkčného systému monitoringu a reportingu na úseku ochrany prírody a krajiny bude možné jasne definovať potreby na zabezpečenie zníženia zastúpenia nepôvodných a invázných druhov na území Slovenskej republiky.

Plánované aktivity prispievajú k zvýšeniu ekologickej kvality prostredia, vrátane poskytovania ekosystémových služieb vtedy, ak budú v skutočnosti realizované. Problematika navrhovania celistvosti ÚSES a dobudovávanie zelenej infraštruktúry má na Slovensku dlhú tradíciu, ale nie v samotných realizáciách. V skutočnosti je nových realizovaných prvkov zelenej infraštruktúry veľmi málo.

- **Zlepšenie informovanosti a zapojenia kľúčových sektorov a verejnosti na úseku ochrany prírody a krajiny**

Cieľom aktivity je realizácia komunikačných kampaní, organizovanie školení a výstav za účelom zvýšenia povedomia verejnosti, vrátane vlastníkov pozemkov v chránených územiach (napr. prerokovávanie dokumentov starostlivosti a konkrétnych opatrení), ktoré si vyžaduje aj tvorbu dostatočného množstva kvalitných propagačných materiálov a publikácií. Pre naplnenie cieľov smernice o ochrane vtáctva a smernice o biotopoch je zároveň potrebné zlepšiť informovanosť o územiach Natura 2000 a druhoch európskeho významu.

Nemenej dôležitým cieľom aktivity je organizácia podujatí s kľúčovými subjektmi zameraných na objasnenie záujmov jednotlivých zainteresovaných skupín a hľadanie spoločných riešení vedúcich k spoločným medzisektorovým postupom a ďalším opatreniam na elimináciu konfliktov, zlepšenie vedomia a zapojenie dotknutých subjektov.

INVESTIČNÁ PRIORITA: Prijímanie opatrení na zlepšenie mestského prostredia, revitalizácie miest, oživenia a dekontaminácie opustených priemyselných areálov (vrátane oblastí, ktoré prechádzajú zmenou), zníženie znečistenia vzduchu a podpora opatrení na znižovanie hluku

ŠPECIFICKÝ CIEĽ 1: Znížiť znečisťovanie ovzdušia a zlepšiť jeho kvalitu

Špecifický cieľ je zameraný na zníženie znečisťovania ovzdušia a zlepšenie jeho kvality prostredníctvom dôslednej implementácie smerníc EÚ v oblasti kvality ovzdušia; najmä smernice o priemyselných emisiách, smernice o národných emisných stropoch ako aj smernice o kvalite okolitého ovzdušia a čistejšom ovzduší v Európe.

Vzhľadom na pretrvávajúco nepriaznivú situáciu v oblasti kvality ovzdušia bude hlavným cieľom podporovaných projektov realizácia opatrení, ktorých výsledkom bude zníženie množstva emisií znečisťujúcich látok do ovzdušia a zvýšenie jeho kvality, v zmysle požiadaviek vyplývajúcich z platnej legislatívy EÚ, ako aj legislatívnych a strategických dokumentov na národnej úrovni. Priamy vplyv na zníženie znečistenia ovzdušia bude mať realizácia technických a technologických opatrení na zdrojoch znečisťovania ovzdušia. Aktivity budú zamerané nielen na zníženie koncentrácie tuhých častíc PM₁₀ a PM_{2,5}, ktoré predstavujú najvýznamnejší problém kvality ovzdušia v SR, ale aj ďalších znečisťujúcich látok v ovzduší prostredníctvom konkrétnych investičných opatrení na zdrojoch znečisťovania ovzdušia, s dôrazom na uplatňovanie BAT, ako aj riešenie problémov z hľadiska lokálnej kvality ovzdušia. Uvedený špecifický cieľ bude napĺňaný prostredníctvom nasledujúcich aktivít:

- **Inštalácia technologických zariadení a realizácia technických opatrení na zabezpečenie plnenia podmienok smernice o priemyselných emisiách, zníženia emisií v rámci plnenia požiadaviek smernice o národných emisných stropoch a/alebo smernice o kvalite okolitého ovzdušia a čistejšom ovzduší v Európe**

Podporované budú aktivity zamerané na uplatňovanie najlepších dostupných techník alebo odľučovacích a iných koncových technológií v súlade so smernicou o priemyselných emisiách a projekty, ktoré prispievajú k zníženiu emisií znečisťujúcich látok uvedených v smernici o národných emisných stropoch a tiež k splneniu požiadaviek smernice o kvalite okolitého ovzdušia a čistejšom ovzduší v Európe. Z hľadiska lokálnej kvality ovzdušia majú význam projekty náhrady zastaraných spaľovacích zariadení lokálnych zdrojov znečisťovania ovzdušia v prospech nízkoemisných a energeticky účinnejších zariadení.

Inštalovaním a modernizáciou technológií, vrátane odľučovacích zariadení za účelom plnenia požiadaviek najlepších dostupných techník podľa smernice o priemyselných emisiách a/alebo za účelom zníženia emisií pre splnenie požiadaviek podľa smernice o národných emisných stropoch a/alebo zlepšenia kvality okolitého ovzdušia podľa smernice o kvalite okolitého ovzdušia a čistejšom ovzduší v Európe a podporou náhrady zastaraných spaľovacích zariadení lokálnych zdrojov znečisťovania ovzdušia v prospech nízkoemisných a energeticky účinnejších zariadení je vysoký predpoklad zvýšenia kvality ovzdušia.

• Informovanie o ochrane ovzdušia a integrovanej prevencii a kontrole znečisťovania

Osvetové a informačné kampane o jednotlivých kategóriách zdrojov a o problematike kvality ovzdušia a možnostiach zlepšovania kvality ovzdušia v regiónoch, vrátane problematiky lokálnych kúrenísk, (t.j. správna prax používania lokálnych kúrenísk, najlepšia dostupná technika, príprava paliva, spaľovacie režimy), semináre, školenia o ochrane ovzdušia sú podporným opatrením na dosiahnutie zlepšenia kvality ovzdušia.

• Skvalitňovanie monitorovania ovzdušia

Aktivity zamerané na skvalitnenie modelových výpočtov znečistenia ovzdušia, emisných inventúr a projekcií, ako aj zlepšenie úrovne monitorovacieho a informačného systému v oblasti ochrany ovzdušia (NMSKO a NEIS), sú nevyhnutným predpokladom pre realizáciu účinných opatrení na jej zlepšenie a zároveň prispieva k plneniu požiadaviek smernice o kvalite okolitého ovzdušia a čistejšom ovzduší v Európe. Očakávaným výsledkom realizácie konkrétnych opatrení zameraných na dosiahnutie vyššie uvedených cieľov bude:

- zlepšenie monitorovacieho systému kvality ovzdušia, skvalitňovanie vrátane akreditácií a odborná podpora monitorovania, jeho obnova a údržba,
- skvalitňovanie a odborná podpora modelových výpočtov znečistenia ovzdušia (vrátane chemických analýz), skvalitnenie emisných inventúr a projekcií emisií a zlepšenie úrovne Národného emisného informačného systému, vrátane zabezpečenia predkladania správ a informácií v elektronickej podobe povinnými osobami.

Realizáciou projektov na zlepšenie a skvalitnenie monitorovacieho systému kvality ovzdušia a emisnej inventarizácie a projekcii bude zabezpečená využiteľnosť výsledkov monitorovania a zároveň budú príspevkom k napĺňaniu požiadaviek EÚ. Kvalitný a funkčný systém monitorovania ovzdušia, inventarizácie a projekcií emisií, ktorý o. i. umožňuje identifikovať lokality s najvyššou prioritou z hľadiska kvality ovzdušia (napr. oblasti riadenia kvality ovzdušia) je dôležitým predpokladom pre efektívnu realizáciu opatrení na znižovanie znečisťovania ovzdušia a zlepšovanie jeho kvality.

ŠPECIFICKÝ CIEĽ 2: Zabezpečiť sanáciu environmentálnych záťaží v mestskom prostredí, ako aj v opustených priemyselných lokalitách (vrátane oblastí, ktoré prechádzajú zmenou)

Očakávaným výsledkom realizácie konkrétnych opatrení zameraných na dosiahnutie tohto špecifického cieľa bude **zvýšený podiel sanovaných lokalít s evidovanými environmentálnymi záťažami**.

Environmentálne záťaže sa okrem priemyselných areálov, železničných dep, resp. mestských oblastí nachádzajú aj v rámci veľkokapacitných poľnohospodárskych podnikov, nezabezpečených skladov pesticídov alebo nekontrolovaných skládok nebezpečných odpadov. Cieľom investičnej priority a financovania z prostriedkov OP KŽP teda bude zvýšiť podiel sanovaných lokalít s evidovanými environmentálnymi záťažami v mestskom prostredí, ako aj v opustených priemyselných lokalitách a v oblastiach, ktoré prechádzajú zmenou, nad súčasnú úroveň. Tieto lokality budú následne monitorované.

Uvedený špecifický cieľ bude napĺňaný prostredníctvom nasledujúcich aktivít:

• Prieskum, sanácia a monitorovanie environmentálnych záťaží v mestskom prostredí, ako aj v opustených priemyselných lokalitách (vrátane oblastí, ktoré prechádzajú zmenou)

Plánované aktivity budú nadväzovať na doposiaľ dokončené aktivity prieskumu a systematizácie environmentálnych záťaží, pričom bude potrebné vykonať nasledujúce úlohy:

- priebežne aktualizovať Informačný systém environmentálnych záťaží,
- aktualizovať prioritizáciu environmentálnych záťaží,
- realizovať prieskum prioritných environmentálnych záťaží, vrátane vypracovania analýzy rizika znečisteného územia,
- vypracovať audit environmentálnych záťaží pre problematiku lokality,

- v prípade náročnejšej alebo rozsiahlejšej sanácie zabezpečiť vypracovanie štúdie uskutočniteľnosti sanácie,
- zabezpečiť realizáciu sanačných prác na najrizikovejších lokalitách v súlade s princípom „znečisťovateľ platí“ a v súlade s pravidlami pre poskytovanie štátnej pomoci subjektom zúčastňujúcim sa hospodárskej súťaže,
- zabezpečiť monitoring environmentálnych záťaží po ich sanácii.

Na základe zrealizovaných aktivít bude možné sanované lokality opätovne použiť na hospodárske účely, najmä vytvorením podmienok pre postupné obnovenie hospodárskych a sociálnych aktivít v opustených priemyselných areáloch. Zároveň bude možné zvýšiť kvalitu života v priľahlých oblastiach bez rizika negatívneho vplyvu nebezpečných látok na zdravie obyvateľov a na životné prostredie.

• Zlepšenie informovanosti o problematike environmentálnych záťaží

Informačné aktivity o problematike environmentálnych záťaží budú priamo nadväzovať na aktivity prieskumu, sanácie a monitorovania environmentálnych záťaží a budú zamerané na zvýšenie povedomia širokej verejnosti o problematike environmentálnych záťaží, vrátane ich rizík a potenciálnych nepriaznivých vplyvov a z toho vyplývajúcej potrebe ich sanácie.

PRIORITNÁ OS 2: ADAPTÁCIA NA NEPRIAZNIVÉ DÔSLEDKY ZMENY KLÍMY SO ZAMERANÍM NA OCHRANU PRED POVODŇAMI

INVESTIČNÁ PRIORITA: Podpora investícií do prispôsobovania sa zmene klímy, vrátane ekosystémových prístupov

ŠPECIFICKÝ CIEĽ 1: Zmierniť negatívne dôsledky zmeny klímy realizáciou adaptačných opatrení, najmä preventívnych opatrení na ochranu pred povodňami

Očakávaným výsledkom realizácie konkrétnych opatrení zameraných na dosiahnutie vyššie uvedeného špecifického cieľa bude:

- zvýšený počet osôb chránených pred povodňami v dôsledku realizácie protipovodňových opatrení
- zväčšená plocha územia so zabezpečenými protipovodňovými opatreniami.

Realizáciou jednotlivých preventívnych a adaptačných opatrení dôjde predovšetkým ku zníženiu riziku vzniku veľkých povodní spôsobujúcich značné škody na krajine a majetku, či vážne ohrozujúcich samotné obyvateľstvo postihnutých oblastí. Všetky aktivity, ktoré sú súčasťou tohto špecifického cieľa sa uskutočňujú v kontexte integrovaného manažmentu povodí a smerujú ku komplexnej ochrane územia pred povodňami.

Uvedený špecifický cieľ bude napĺňaný prostredníctvom nasledujúcich aktivít:

• Preventívne opatrenia na ochranu pred povodňami prepojené s vodným tokom

Príprava a realizácia opatrení v povodí prepojených na vodný tok – poldrov, ochranných hrádzí, úpravy tokov vrátane manipulačných zariadení a opatrenia v horných častiach povodí predstavujú základné typy opatrení v oblasti predchádzaniu škôd spôsobených povodňami.

• Preventívne opatrenia na ochranu pred povodňami realizované mimo vodných tokov v extraviláne obcí

Plánovaná aktivita je zameraná na zadržanie dažďovej a povrchovej vody v krajine „in situ“ v najväčšom možnom rozsahu prostredníctvom realizácie opatrení na zvýšenie schopnosti povodia zadržiavať vodu.

Uvedené opatrenia budú realizované v extraviláne sídiel najmä podporou ekosystémových funkcií krajiny za účelom spomalenia odtoku a udržania vody na danom území obnovou a doplnením vhodného vegetačného krytu a realizáciou vhodných protierózných opatrení.

Podporením ekosystémových funkcií krajiny prostredníctvom obnovy jej retenčnej schopnosti sa prispeje ku podpore zelenej infraštruktúry v krajine a eliminácii ľudskej činnosti

spôsobených negatívnych vplyvov na odtokové pomery v povodiach a k navráteniu prirodzenej schopnosti akumulácie vody v povodí.

- **Vodozádržné opatrenia v urbanizovanej krajine (intraviláne obcí)**

Predmetom navrhovanej aktivity je podpora opatrení na záchyt a zadržiavanie zrážkovej vody v urbanizovanej krajine, a to buď prostredníctvom prvkov zelenej infraštruktúry alebo prvkov technického charakteru.

Uvedené opatrenia budú realizované v intraviláne sídiel najmä podporou systémov umožňujúcich vsakovanie dažďovej vody, jej záchyt pre ďalšie využitie, či jej akumuláciu prvkami zelenej infraštruktúry

- **Hydrogeologický prieskum zameraný na vymedzenie deficitných oblastí a zabezpečenie zdrojov pitnej vody, ich akumuláciu a vodohospodársku bilanciú**

Realizáciou projektov hydrogeologického prieskumu sa navýši podiel preskúmaného územia. Nevyhnutnosť ďalšieho hydrogeologického výskumu a prieskumu umocňuje klimatická zmena, ktorej dôsledky na zdroje podzemnej vody sa evidujú a výrazne prejavili na území Slovenska počas posledných 30-rokov a najmä ich prehlbujúci sa trend v prvom desaťročí 21. storočia. Prieskum hydrologických rájov podzemnej vody je dôležitý o. i. aj z hľadiska zabezpečovania obyvateľstva pitnou vodou, pretože 85 % pitnej vody na Slovensku je zabezpečovanej z podzemných zdrojov. V súčasnosti je úplne spracovaných 19 % plochy Slovenska, 54 % územia je čiastočne spracovaného (nie sú zhodnotené všetky prítomné útvary) a hydrologický prieskum nebol realizovaný na 27 % územia. Doterajší hydrogeologický prieskum bol vykonávaný nerovnomerne, čiastočne sa sústredil na oblasti s významnými zdrojmi podzemných vôd a čiastočne do oblastí s vykázaným deficitom množstiev podzemných vôd. Plánovaný prieskum má rešpektovať vplyvy postupujúcej zmeny klímy a z tohto pohľadu sa bude orientovať na definovanie deficitných území a zároveň na zabezpečenie náhradných zdrojov pre tieto územia.

- **Aktualizácia máp povodňového ohrozenia a máp povodňového rizika a aktualizácia plánov a manažmentu povodňových rizík**

Prostredníctvom týchto aktivít sa zabezpečí lepšia pripravenosť a schopnosť reagovať na vplyvy zmeny klímy prijímaním adekvátnych a adresných opatrení na znižovanie povodňového rizika ako aj na efektívna príprava na riešenie rizikových situácií a katastrof. Nadviaže sa tým na aktivity uplynulého programovacieho obdobia a zúčastní sa výsledky monitorovacích a analytických aktivít. Na mapách povodňového ohrozenia a mapách povodňového rizika sú priamo zaznačené záplavové čiary, ktoré vymedzujú hranice inundačných území, ktoré podľa zákona č. 364/2004 Z. z. v znení neskorších predpisov určujú orgány štátnej vodnej správy. Určovanie inundačných území možno pokladať za významné opatrenie, pretože zamedzuje výstavbu objektov na povodňami ohrozovaných územiach. Vymedzenie inundačného územia usmerňuje ekonomické aktivity do bezpečných oblastí, v ktorých nie sú ohrozované a poškodzované záplavami.

- **Rozvoj metodík pre hodnotenie investičných rizík spojených s nepriaznivými dôsledkami zmeny klímy**

Aktivita prispeje k nákladovej efektívnosti realizovaných investícií, a to nielen na regionálnej a lokálnej úrovni, ale aj na úrovni individuálneho projektu. Princípom je zohľadniť riziká nepriaznivých dôsledkov zmeny klímy počas prípravy investičného zámeru a vyhnúť sa tak nákladom na odstraňovanie a nápravu škôd v dôsledku prírodných katastrof. Aplikácia metodík na hodnotenie investičných rizík spojených s nepriaznivými dôsledkami zmeny klímy vedie k zníženiu negatívnych ekonomických a sociálnych následkov. Toto opatrenie vytvára čistý spoločenský a hospodársky prínos bez ohľadu na neistotu budúcich prognóz. Navrhnutá aktivita bude mať pozitívny vplyv na hospodársky rast.

V prípade realizácie navrhovaných preventívnych adaptačných opatrení aj s využitím nových metodík hodnotenia možno očakávať vytváranie „zelených pracovných miest“ v odvetviach poľnohospodárske technológie, zlepšenie služieb ekosystémov, stavebníctvo a vodohospodárstvo, čo bude mať pozitívny vplyv na zamestnanosť.

Navrhovaná aktivita je z kategórie opatrení, ktorých cieľom je „Better informed decision making“ na všetkých úrovniach procesu, teda od individuálneho projektu cez lokálnu, regionálnu až po národnú úroveň.

Výstupom danej aktivity by mali byť nasledujúce metodiky/usmernenia:

- Socioekonomické metódy & nástroje pre integrované hodnotenie;
- Nástroje pre rozhodovací proces – Praktická príručka pre investorov;

Vytvorenie metodického rámca pre realizáciu adaptačných opatrení, ktorý bude zohľadňovať neistoty budúceho vývoja medzi a v rámci rôznych sektorov. Aplikácia vypracovaných metodík, ktoré budú v maximálnej miere zohľadňovať očakávané dôsledky zmeny klímy a slovenské ekonomické prostredie, prispeje k uľahčeniu a zefektívneniu rozhodovacieho procesu pri investičných zámeroch. Súčasne by mali, v konečnom výsledku, prispievať k zníženiu celkových nákladov a zmierneniu negatívnych sociálnych dôsledkov spojených so zmenou klímy.

• **Informačné programy o nepriaznivých dôsledkoch zmeny klímy a možnostiach proaktívnej adaptácie**

Prostredníctvom uvedenej aktivity sa zabezpečí lepšia pripravenosť a schopnosť reagovať na vplyvy zmeny klímy na miestnej, regionálnej a národnej úrovni. Pomocou osvetových aktivít a objektívnych informácií predchádzať rizikám spojených s prírodnými katastrofami, ktoré sú dôsledkom zmeny klímy (povodne, zosuvy, privalové dažde, vlny horúčav).

Implementáciou danej aktivity sa zvýši povedomie verejnosti, najmä v súvislosti s problematikou zmeny klímy a jej dopadov na kvalitu života a pri budovaní infraštruktúry, pri plánovaní novej výstavby, ako aj pri systéme dopravy sa budú zohľadňovať adaptačné opatrenia. Realizácia adaptačných opatrení na regionálnej a lokálnej úrovni na základe dostupných informácií a osvetových programov bude mať pozitívny sociálno-ekonomický dopad (napr. zlepšenie zdravia obyvateľstva, zníženie škôd na majetku). Pozitívny vplyv danej aktivity na zamestnanosť sa očakáva v prípade realizácie navrhovaných preventívnych opatrení vo forme informačných programov.

ŠPECIFICKÝ CIEĽ 2: Zmierniť negatívne dôsledky zmeny klímy realizáciou preventívnych opatrení a adaptačných opatrení v súvislosti so zosuvmi a kontamináciou územia z uzavretých ťažísk a opustených ťažísk ťažobného odpadu

Očakávaným výsledkom realizácie konkrétnych opatrení zameraných na dosiahnutie vyššie uvedeného špecifického cieľa bude znížené riziko škôd spôsobených zosuvmi a kontamináciou územia z uzavretých ťažísk a opustených ťažísk ťažobného odpadu.

Vzhľadom na pretrvávajúci trend zvyšovania počtu nových svahových deformácií ako aj existencie doposiaľ (z geologického hľadiska) dostatočne nepreskúmaných a sanovaných havarijných zosuvov, bude nevyhnutné vykonať opatrenia na prevenciu pred samotnými zosuvmi, resp. na ich sanáciu v prípade havarijného stavu. Podporou aktivít prevencie, prieskumu a sanácie havarijných zosuvov teda dôjde k reálnemu zväčšeniu plochy zosuvného územia zabezpečeného proti opätovnému zosuvu alebo sanovaného v prípade havarijného zosuvu.

Uvedený špecifický cieľ bude napĺňaný prostredníctvom nasledujúcich aktivít:

• **Podpora prevencie, prieskumu a sanácie havarijných zosuvov bezprostredne súvisiacich s nadmernou zrážkovou činnosťou**

Realizáciou aktivity sa bude eliminovať, resp. znižovať riziko hospodárskych škôd značného rozsahu v dôsledku miestne obmedzených výdatných zrážok alebo povodní vyplývajúcich zo zmeny klímy. Vzhľadom na vysokú potrebu komplexného a systematického riešenia problematiky havarijných zosuvov MŽP SR v rámci podporovanej aktivity vypracuje koncepčný dokument Program prevencie a manažmentu zosuvných rizík, ktorý bude predložený na rokovanie vlády SR. Uvedený koncepčný dokument bude určovať rámcové úlohy a opatrenia

na postupné znižovanie zosuvných rizík súvisiacich s povodňami, najmä znižovanie ohrozenia životov obyvateľov a zabránenie vzniku škôd na majetku obyvateľov v postihnutých oblastiach.

V rámci hlavnej aktivity budú realizované:

- identifikácia, registrácia a inžinierskogeologické mapovanie svahových deformácií
- inžinierskogeologický prieskum svahových deformácií
- sanácia svahových deformácií
- monitoring svahových deformácií

• Rekultivácia uzavretých úložísk a opustených úložísk ťažobného odpadu (v súlade s princípom „znečisťovateľ platí“)

Realizáciou projektov zameraných na rekultiváciu uzavretých úložísk a opustených úložísk ťažobného odpadu sa predíde riziku uvoľneniu rizikových látok do prostredia počas výdatných dažďov, či v prípade zaplavenia uloženého odpadu. Po ich zrekultivovaní tieto úložiská nebudú ďalej predstavovať rizikový prvok v krajine.

Realizáciou navrhovanej aktivity má dôjsť k zníženiu negatívnych dopadov zmeny klímy na existujúce uzavreté alebo opustené úložiská ťažobných odpadov, ktoré predstavujú vysoké riziko pre zdravie človeka a pre stav životného prostredia. Úložiská ťažobného odpadu (v zmysle zákona č. 514/2008 Z. z. o nakladaní s odpadom z ťažobného priemyslu a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 255/2011 Z. z. /ďalej aj „zákon o nakladaní s ťažobným odpadom“/ ide o odval alebo odkalisko) predstavujú riziko pre zdravie a aktivity človeka v prípadoch nepriaznivých situácií spôsobených najmä zmenou klímy: zaliatím úložiska a vyplavením kontaminantov do okolitého prostredia, pretrhnutím hrádze odkaliska, zosypaním haldy v dôsledku povodní, prípadne výdatných zrážok.

Navrhovaná aktivita má za cieľ pokračovať v systematickej inventarizácii uzavretých úložísk ťažobného odpadu, na základe ktorej bude vypracovaný strategický dokument Program prevencie a manažmentu rizík na uzavretých a opustených úložiskách ťažobného odpadu. Uvedený program bude následne určovať rámcové úlohy a opatrenia pre jednotlivé orgány štátnej a verejnej správy na postupné znižovanie rizík vyplývajúcich z uzavretých úložísk a opustených úložísk ťažobného odpadu. Pri vysoko rizikových úložiskách budú vykonané rekultivačné práce, t.j. taká úprava územia ovplyvneného úložiskom, ktorá umožní návrat do uspokojivého stavu s osobitným dôrazom na kvalitu pôdy, voľne žijúce živočíchy a voľne rastúce rastliny, prirodzené biotopy, sladkovodné ekosystémy, krajinu a vhodné využitie územia.

Navrhovaná aktivita je odlišná od aktivít stanovených v rámci investičnej priority 6e) Prieskum, sanácia a monitorovanie environmentálnych záťaží v mestskom prostredí, ako aj v opustených priemyselných lokalitách (vrátane oblastí, ktoré prechádzajú zmenou).

PRIORITNÁ OS 3: PODPORA RIADENIA RIZÍK A ODOLNOSTI PROTI KATASTROFÁM V SÚVISLOSTI SO ZMENOU KLÍMY

INVESTIČNÁ PRIORITA: Podpora investícií na riešenie osobitných rizík, zabezpečenie odolnosti proti katastrofám a vyvíjanie systémov zvládania katastrof

Aktivity navrhnuté v rámci uvedenej investičnej priority sa sústreďujú na riadenie a prevenciu súvisiacich rizík a sú zamerané na zlepšenie spôsobilosti cieľových skupín zvládať katastrofy vznikajúce v dôsledku zmeny klímy intervenciami do všetkých fáz cyklu manažmentu katastrof, a to: prevencia, pripravenosť, bezprostredná reakcia na udalosti a následná obnova a rekonštrukcia po katastrofách.

Aktivity sú navrhnuté tak, aby viedli cieľové skupiny k takým činnostiam, resp. reakciám pri vzniku katastrof, ktoré minimalizujú potenciálne škody na majetku (v kontexte predmetnej investičnej priority infraštruktúra, zariadení, systémoch, atď.) a ľudských životoch. Aktivity sú zamerané nielen na budovanie systému, prípravu a zlepšovanie prostriedkov pre prevenciu, pripravenosť, rýchlu reakciu, zásah a obnovu ale aj všetky cieľové skupiny – občanov, ktorí môžu byť dotknutí potenciálnymi katastrofami.

ŠPECIFICKÝ CIEĽ 1: Posilniť preventívne opatrenia (okrem protipovodňových) vo vzťahu k rizikám vyplývajúcim z dôsledkov zmeny klímy

Špecifický cieľ je zameraný na zmierňovanie negatívnych dopadov zmeny klímy prejavujúcich sa častejším výskytom krízových javov súvisiacich s neštandardnými poveternostnými podmienkami preventívnymi opatreniami vychádzajúcich z lepšieho územného plánovania pri výstavbe sídiel, efektívneho plánovania investícií v krajine a zabezpečenia komplexnosti a optimalizácie systému monitorovania a vyhodnocovania rizík viazaných na zmenu klímy a varovania obyvateľstva pred katastrofami.

Dosiahnutie uvedeného špecifického cieľa podporované prostredníctvom nasledujúcich aktivít :

- **Zabezpečenie komplexnosti a optimalizácia systému monitorovania a vyhodnocovania rizík viazaných na zmenu klímy a varovania obyvateľstva pred katastrofami**
- **Preventívne opatrenia (okrem protipovodňových) na zníženie dôsledkov zmeny klímy realizované na základe identifikovaných rizík**
- **Modelovanie vývoja a dôsledkov zmeny klímy za účelom adaptačných opatrení**
- **Podpora mitigácie efektov zmeny klímy, opatrení na prevenciu prírodných a technologických rizík**
- **Podpora partnerstiev medzi verejným a súkromným sektorom a klastrov zameraných na podporu manažmentu rizík a inovácie**

Uskutočnenie uvedených aktivít vytvára predpoklady zlepšenia predovšetkým kvality života, ktorá zahŕňa aj kvalitu životného prostredia. Neakceptovanie (v súčasnosti) rizík súvisiacich so zmenou klímy v územnom plánovaní, ako aj neinformovanosť obyvateľstva v oblasti ochrany a zvládania rizík a udalostí sa ukázalo ako nežiaduci stav a ako problém, ktorý je potrebné riešiť. Navrhnuté aktivity môžu daný stav výrazne zlepšiť.

Navrhované aktivity reflektujú tiež potreby SR v rámci prevencie pred hrozbami vyplývajúcich zo zmeny klímy a možných krízových situácií. Z dôvodu adaptácie na zmenu klímy v tejto oblasti je potrebné prispôbiť súčasné nástroje prevencie tak, aby sa zlepšila pripravenosť SR na efektívne riadenie a zvládanie kríz. Očakávanými výsledkami, ktoré budú prispievať k napĺňaniu daného špecifického cieľa sú:

- plánovacie podklady pre manažment rizík, metodológie, systémy a technológie komplexného manažmentu rizík a katastrof vyplývajúcich zo zmeny klímy
- zlepšený systém zberu, analýzy a monitoringu aktuálnych údajov o rizikách na miestnej, regionálnej a národnej úrovni.

Vzhľadom na zmenu klímy je potrebné vybudovať adekvátne systémy na zber, vyhodnocovanie a zobrazovanie rizík na všetkých úrovniach krízového riadenia a integrovať ich so systémami manažmentu katastrof tak, aby pokrývali všetky relevantné riziká a celý cyklus mimoriadnej udalosti. Existujúce systémy by mali byť zmodernizované tak, aby dokázali využiť údaje z predchádzajúcich udalostí na spresňovanie modelov na predbežné plánovanie a predvídanie katastrof, a tým prípravu dotknutých cieľových skupín. Otázka predikcie udalostí patrí k základným nástrojom prevencie. Vhodným predikciami je možné minimalizovať škody na zdraví obyvateľstva a na životnom prostredí.

Účinná prevencia a pripravenosť si vyžadujú informovaných a dostatočne pripravených občanov, dobrovoľníkov a komunity, schopných identifikovať riziká, podieľať sa na prevencii, príprave, ochrane seba, rodiny a komunity počas ohrozenia a obnovy po katastrofách.

Zvýšenému zapojeniu komunit a jednotlivcov do manažmentu nežiaducich udalostí musí predchádzať príprava a podpora prostredníctvom vybavenia vhodnými prostriedkami na prevenciu rizík a zvládanie špecifických situácií, spojená so systematicky poskytovanými informáciami o spôsobe ich použitia a vhodného správania (postupu) v konkrétnych situáciách.

Do mechanizmov civilnej ochrany budú v záujme zvýšenia odolnosti komunít a krajiny systematicky zapájané aj organizácie občianskej spoločnosti, ktoré dokážu tvoriť komplementárne zdroje podpory.

Aktivity budú zamerané na zvyšovanie informovanosti a schopností v oblasti ochrany u jednotlivcov, komunít, organizácií a budú realizované s podporou všetkých záchranných zložiek. Na komunitnej úrovni budú základným ľudským zdrojom zapojeným do aktivít okrem profesionálnych záchranárov aj dobrovoľníci (v súčasnosti cca 90 000 dobrovoľných záchranárov pôsobiach v dobrovoľnej požiarnej ochrane a iných), pričom zámerom je podporiť ich v zapojení do iniciatív v danej oblasti.

ŠPECIFICKÝ CIEĽ 2: Zlepšiť pripravenosť na zvládanie rizikových udalostí súvisiacich so zmenou klímy

Uvedený špecifický cieľ zohľadňuje potreby pripravenosti na krízové situácie súvisiace s negatívnym dôsledkom zmeny klímy.

Jeho dosiahnutie bude podporované prostredníctvom nasledujúcich aktivít :

- ***Optimalizácia systémov pripravenosti, služieb a intervenčných kapacít na lokálnej, regionálnej a národnej úrovni***
- ***Vybudovanie a inštitucionálna podpora špecializovaných záchranných modulov***
- ***Budovanie analytických a intervenčných kapacít partnerov v kontexte posilňovania pripravenosti na rizikové udalosti***

Uvedené aktivity sú zamerané na rozvoj a zvýšenie efektivity intervenčných kapacít v súlade s identifikovanými regionálnymi špecifickými rizikami. Ide predovšetkým o posilnenie intervenčných kapacít záchranných zložiek, civilnej ochrany a iných subjektov pre manažment katastrof a rizikových udalostí smerujúce k zvýšenej efektívite intervencie na miestnej, regionálnej, národnej, cezhraničnej úrovni, ochrane kritickej infraštruktúry a zvýšenie jej odolnosti voči klimatickým zmenám.

Zvýšená pripravenosť a efektívnosť intervencie záchranných zložiek a efektívnosti civilnej ochrany na Slovensku si vyžaduje adaptáciu systému a intervenčných kapacít na riziká a katastrofy vyplývajúce zo zmeny klímy. Je potrebné nie len optimalizovať systémy pripravenosti, služieb a intervenčných kapacít naprieč hierarchickými úrovňami riadenia, ale aj vybudovať analytické a intervenčné kapacity partnerov.

ŠPECIFICKÝ CIEĽ 3: Zvýšiť efektívnosť manažmentu zásahu pri rizikových udalostiach vyplývajúcich zo zmeny klímy

Uvedený cieľ je zameraný na posilnenie kapacít a intervenčných spôsobilostí zložiek a inštitúcií aktívnych pri záchrane, civilnej ochrane a ochrane infraštruktúry a ekosystémov vo vzťahu k rizikám vyplývajúcim zo zmeny klímy.

Uvedený špecifický cieľ bude napĺňaný prostredníctvom aktivity:

- ***Posilnenie intervenčných kapacít záchranných zložiek, civilnej ochrany a iných subjektov pre manažment katastrof a rizikových udalostí***

Aktivita prispeje k posilneniu a rozšíreniu spôsobilostí záchranných zložiek pri rôznych typoch intervencií, zväčší územie, ktoré bude efektívnejšie chránené pred vplyvmi nežiaducich udalostí a v konečnom dôsledku prispeje k skráteniu reakčných časov v ktorých sú záchranné zložky schopné efektívne reagovať.

ŠPECIFICKÝ CIEĽ 4: Posilniť nástroje na obnovu a rekonštrukciu po katastrofách a rizikových udalostiach

Špecifický cieľ je zameraný na riešenie potreby odstraňovania následkov katastrof v postihnutom území. Rýchla a efektívna obnova po katastrofe má priamy vplyv na ekonomickú činnosť v postihnutom území a dlhodobú sociálnu a ekonomickú udržateľnosť, ale aj na kvalitu životného prostredia.

Uvedený špecifický cieľ bude napĺňaný prostredníctvom nasledujúcich aktivít:

- **Vytvorenie mechanizmov sociálnej ochrany pre obzvlášť zraniteľné skupiny obyvateľov postihnuté katastrofou**
- **Podpora pripravenosti miest, obcí, vlastníkov (správcov alebo nájomcov) nehnuteľností na obnovu a rekonštrukciu po katastrofách**

Základné záchranné zložky integrovaného záchranného systému zasahujú (intervenujú) v akútnej fáze udalosti. Aktivity po zásahu preberajú zložky civilnej ochrany a orgány samosprávy. Podpora uvedených aktivít napomôže zvýšiť efektivitu a dostupnosť mechanizmov odstraňovania následkov katastrof po odchode základných záchranných zložiek, v záujme urýchlenia obnovy a rekonštrukcie po katastrofách, zníženia ich sociálneho a ekonomického dopadu a posilnenia udržateľnosti komunít, ekonomiky a systémov správy krajiny.

PRIORITNÁ OS 4: ENERGETICKY EFEKTÍVNE NÍZKOUHLÍKOVÉ HOSPODÁRSTVO

INVESTIČNÁ PRIORITA: Presadzovanie výroby a distribúcie energie z obnoviteľných zdrojov

ŠPECIFICKÝ CIEĽ : Zvýšenie podielu obnoviteľných zdrojov energie na hrubej konečnej energetickej spotrebe

Podporou inovatívnych technológií v oblasti využívania obnoviteľných zdrojov energie (ďalej len „OZE“) sa zvýši inštalovaný výkon zariadení na výrobu elektriny, tepla a plynu (biometánu) z obnoviteľných zdrojov energie, čím sa vytvorí predpoklad pre optimálne využívanie inštalovaného výkonu nových alebo modernizovaných zariadení a zvýšenou výrobou elektriny a tepla sa prispeje k plneniu plánovaného podielu elektriny a tepla z OZE na hrubej konečnej energetickej spotrebe v roku 2020. Zavádzanie týchto technológií čiastočne prispeje k tvorbe nových pracovných miest a k plneniu cieľa v oblasti znižovania produkcie emisií CO₂. V rámci uvedenej investičnej priority bude mať vedúce postavenie podpora inštalácie malých zariadení na využívanie OZE.

Uvedený špecifický cieľ bude napĺňaný prostredníctvom nasledujúcich aktivít:

- **rekonštrukcia a modernizácia existujúcich energetických zariadení s maximálnym tepelným príkonom 20 MW na báze fosílnych palív na zariadenia využívajúce biomasu na výrobu tepla alebo kombinovanú výrobu elektriny a tepla;**
- **výstavba zariadení na:**
 - výrobu biometánu,
 - využitie vodnej energie,
 - využitie aerotermálnej, hydrotermálnej alebo geotermálnej energie s použitím tepelného čerpadla,
 - využitie geotermálnej energie priamym využitím na výrobu tepla a prípadne aj v kombinácii s tepelným čerpadlom,
 - výrobu a energetické využívanie bioplynu (s výnimkou prípadov, keď je využitie bioplynu súčasťou aktivít na zhodnocovanie biologicky rozložiteľných odpadov), skládkového plynu a plynu z čistiarní odpadových vôd;

- **inštalácia malých zariadení na využívanie OZE.**

Výsledkom aktivít tohto špecifického cieľa by mali byť:

- zníženie emisií skleníkových plynov;
- zvýšenie podielu tepla z OZE na hrubej konečnej energetickej spotrebe;
- zvýšený podiel elektriny z OZE na hrubej konečnej energetickej spotrebe.

Navrhovanými aktivitami sa podporí výroba tepla z OZE tak, aby SR do roku 2020 dosiahla podiel výroby z OZE vo výške 14 % z hrubej konečnej energetickej spotreby.

Využívaním tuhej biomasy a geotermálnej energie sa plánuje podporiť najmä efektívne systémy centralizovaného zásobovania teplom podľa čl. 2 bod 41 smernice 2012/27/EU o energetickej efektívnosti. Pri podpore využívania tuhej biomasy budú pre zachytávanie tuhých častíc PM₁₀ stanovené prísnejšie podmienky ako sú stanovené súčasnými predpismi¹. Podpora biomasy bude rešpektovať podmienky jej udržateľného využívania.

Pri využívaní bioplynu, skládkového plynu a plynu z čistiarní odpadových vôd bude teplo vyrábané kombinovanou výrobou elektriny a tepla s cieľom dosiahnuť čo najvyššie úspory primárnych energetických zdrojov.

K zvýšeniu výroby tepla z OZE mimo systémov centralizovaného zásobovania teplom môže prispieť práve podpora výroby biometánu, ktorý bude prostredníctvom plynárenskej siete dopravovaný až na miesto spotreby tepla. Podľa Národného akčného plánu pre energiu z obnoviteľných zdrojov sa uvažuje s výrobou biometánu s energetickým obsahom cca 700 GWh. V súčasnosti je podpora výroby biometánu podmienená jeho výkupom do zariadení na vysoko účinnú kombinovanú výrobu elektriny a tepla.

INVESTIČNÁ PRIORITA: Presadzovanie energetickej efektívnosti a využívania energie z obnoviteľných zdrojov v podnikoch

ŠPECIFICKÝ CIEĽ: Zníženie energetickej náročnosti a zvýšenie využívania OZE v podnikoch prostredníctvom energetických auditov, energetického a environmentálneho manažérstva a realizáciou opatrení v oblasti energetickej efektívnosti, OZE a nízkouhlíkových technológií

Zavedením programu na podporu energetických auditov pre malé a stredné podniky (ďalej len „MSP“) sa vytvorí predpoklad pre objektívne stanovenie potenciálu úspor energie, na základe ktorého budú navrhnuté opatrenia v oblasti energetickej efektívnosti a využívania OZE. Podporou realizácie takýchto opatrení sa zníži energetická náročnosť výroby v podnikoch, čím sa zvýši ich konkurencieschopnosť. Pravidelné monitorovanie a riadenie spotreby energie formou zavedenia energetického manažérstva a opakovaných energetických auditov prispeje k udržaniu a ďalšiemu znižovaniu energetickej náročnosti výroby. Významným faktorom pri realizácii opatrení energetickej efektívnosti bude aj monitorovanie a overovanie úspor energie.

Uvedený špecifický cieľ bude napĺňaný prostredníctvom nasledujúcich aktivít:

- **zabezpečenie energetických auditov v MSP;**
- **implementácia opatrení z energetických auditov najmä:**
 - **rekonštrukcia a modernizácia stavebných objektov v oblasti priemyslu a služieb na to nadväzujúcich za účelom zníženia ich energetickej náročnosti,**

¹ V prípade náhrady spaľovacích zariadení budú podporené výlučne zariadenia s nízkou produkciou tuhých látok v súlade s opatrením pre znižovanie koncentrácií PM₁₀ uvedeným v Stratégii pre redukciu PM₁₀.

- **rekonštrukcia a modernizácia existujúcich energetických zariadení za účelom zvýšenia energetickej účinnosti alebo zníženia emisií skleníkových plynov,**
- **rekonštrukcia a modernizácia systémov výroby a rozvodu stlačeného vzduchu,**
- **zavádzanie systémov merania a riadenia v oblasti výroby a spotreby energie za účelom zníženia spotreby energie a emisií skleníkových plynov,**
- **výstavba, modernizácia a rekonštrukcia rozvodov energie, resp. rozvodov energetických médií, vrátane systémov vonkajšieho osvetlenia priemyselných areálov,**
- **rekonštrukcia, výstavba alebo modernizácia technologických a výrobných zariadení za účelom zníženia emisií skleníkových plynov.**

Predpokladanými výsledkami špecifického cieľa sú:

- zníženie emisií skleníkových plynov;
- zníženie energetickej náročnosti v podnikoch;
- zvýšenie podielu OZE na hrubej konečnej energetickej spotrebe v podnikoch.

Podporou realizácie opatrení z energetických auditov sa prispeje k zníženiu energetickej náročnosti v podnikoch a k zvýšeniu ich konkurencieschopnosti.

INVESTIČNÁ PRIORITA: Podpora energetickej efektívnosti, inteligentného riadenia energie a využívania energie z obnoviteľných zdrojov vo verejných infraštruktúrach, vrátane verejných budov a v sektore bývania

ŠPECIFICKÝ CIEĽ: Zníženie spotreby energie pri prevádzke verejných budov nad rámec minimálnych požiadaviek

Cieľom je zamerať sa na dosiahnutie zníženia spotreby primárnych energetických zdrojov v existujúcich verejných budovách umožnením ich systematickej (nie čiastkovej) obnovy nad rámec minimálnych požiadaviek. Uvedený špecifický cieľ smeruje tiež k podpore inovačných nízkouhlíkových technológií a systémového prístupu k stavbám znižovaním energetickej náročnosti a využívaním obnoviteľných zdrojov energie².

Uvedený špecifický cieľ bude napĺňaný prostredníctvom nasledujúcich aktivít:

- **Zlepšovanie energetickej efektívnosti budov verejnej správy (štátnej správy a územnej samosprávy):**
 - **zlepšovanie tepelno-technických vlastností stavebných konštrukcií,**
 - **modernizácia vykurovacích/klimatizačných systémov, systémov prípravy teplej vody, osvetlenia, výtáhov s účelom zníženia spotreby energie,**
 - **inštalácia systémov merania a riadenia,**
 - **zmena spôsobu zásobovania teplom smerom k využívaniu efektívnych systémov centralizovaného zásobovania teplom,**
 - **inštalácia zariadení na využívanie OZE pre spotrebu energie v budove.**

Výsledkami majú byť:

- zníženie energetickej náročnosti budov štátnej a verejnej správy a budov na bývanie;
- systémový prístup pri zásobovaní teplom z efektívnych systémov centralizovaného zásobovania teplom;
- zvýšenie podielu OZE pri spotrebe energie v budovách.

² V prípade náhrady spaľovacích zariadení budú podporené výlučne zariadenia s nízkou produkciou tuhých látok v súlade s opatrením pre znižovanie koncentrácií PM₁₀ uvedeným v Stratégii pre redukciu PM₁₀.

Pri vykonávaní opatrení zameraných na zlepšovanie energetickej efektívnosti budov ústredných orgánov štátnej správy je preto potrebné posudzovať budovy ako funkčný celok, t. j. stavebné konštrukcie a technické zariadenia budov. Ak to bude nákladovo efektívne a technicky možné, budú prioritou budovy ústredných orgánov štátnej správy s najhoršou energetickou hospodárnosťou, teda s najvyšším potenciálom úspor energie.

INVESTIČNÁ PRIORITA: Presadzovanie nízkouhlíkových stratégií pre všetky typy území, najmä pre mestské oblasti, vrátane podpory udržateľnej multimodálnej mestskej mobility, adaptačných opatrení, ktorých cieľom je zmiernenie zmeny klímy

ŠPECIFICKÝ CIEĽ 1: Podpora energetickej efektívnosti, využívania OZE a znižovania emisií skleníkových plynov pre všetky typy území, zvlášť mestských oblastí, prostredníctvom poradenstva, informovanosti a monitorovania

Podporovať energetickú efektívnosť, využívanie OZE a znižovanie emisií skleníkových plynov je efektívne najmä prostredníctvom zlepšovania informovanosti o dopadoch a výhodách takýchto typov aktivít, ale najmä o tom, ako ich kontinuálne a efektívne uplatňovať v jednotlivých sektoroch národného hospodárstva.

Vzhľadom na dosahovaný pokrok v predmetnej oblasti je žiaduce pokračovať v doterajších aktivitách a okruh rozšíriť aj o poskytovateľov energetických služieb a technikov v oblasti inštalácie zariadení na úsporu energie a využívanie OZE a najmä o dôsledné monitorovanie aktivít a projektov v tejto oblasti. V oblasti kontinuálneho zvyšovania informovanosti je naďalej dôležité cielene sa venovať verejnému sektoru, keďže verejný sektor predstavuje dôležitú hnaciu silu pre stimuláciu transformácie trhu smerom k efektívnejším výrobkom, budovám a službám, ako aj na spustenie zmien v správaní občanov a podnikov, pokiaľ ide o spotrebu energie.

Uvedený špecifický cieľ bude napĺňaný prostredníctvom nasledujúcich aktivít:

- ***zvyšovanie informovanosti v oblasti energetiky najmä energetickej efektívnosti a využívania OZE vrátane poradenstva, informačných kampaní, školení, odborných seminárov a konferencií, aktivít pre deti a mládež;***
- ***zavádzanie systému kontinuálneho zvyšovania informovanosti pre verejný sektor, energetických manažérov, audítorov, poskytovateľov energetických služieb;***
- ***rozšírenie monitorovania energetickej efektívnosti a využívania OZE.***

Predpokladanými výsledkami, ktoré sekundárne pozitívne ovplyvnia životné prostredie, sú:

- zvýšenie počtu národných projektov na poradenstvo, informovanosť a monitorovanie;
- zvýšenie počtu zavedených systémov kontinuálneho zvyšovania informovanosti pre verejný sektor energetických manažérov, audítorov, poskytovateľov energetických služieb.

Na základe využitia skúseností zo súčasného programového obdobia 2007 – 2013, v rámci ktorého Slovenská inovačná a energetická agentúra implementuje národný projekt poradenstva s pracovným názvom "Žiť energiou", zameraný na poradenstvo, zvyšovanie informovanosti a osvetu pre všetky kategórie odberateľov energie vrátane detí a mládeže ako aj energetických manažérov a energetických audítorov .sa plánuje pokračovať v takto zameranom národnom projekte a prostredníctvom neho zvýšiť záujem o plnenie cieľov Európa 2020 u všetkých cieľových skupín vrátane detí a mládeže.

Zavádzaním systémov kontinuálneho zvyšovania informovanosti pre verejný sektor, poskytovateľov energetických služieb, energetických manažérov, energetických audítorov a pre subjekty zúčastnené na implementácii nízkouhlíkových technológií sa zabezpečí pravidelné sledovanie a monitorovanie spotreby energie u relevantných subjektov a vytvorí sa priaznivé prostredie na implementáciu opatrení zameraných na úsporu energie a využívanie OZE.

Rozšírením súčasného monitorovacieho systému efektívnosti pri používaní energie sa sprehľadní systém monitorovania a vyhodnocovania konkrétnych opatrení a na základe disponibilných údajov sa sprístupnia relevantné informácie o opatreniach v oblasti energetickej efektívnosti a využívania OZE.

ŠPECIFICKÝ CIEĽ 2: Podpora energetickej efektívnosti, využívania OZE a znižovania emisií skleníkových plynov pre všetky typy území, prostredníctvom regionálnych a lokálnych akčných plánov udržateľnej energetiky a rozvoja energetických služieb

V súvislosti s cieľmi SR k naplneniu stratégie Európa 2020 je potrebné podporovať obce a iné verejné subjekty, aby prijímali integrované a udržateľné plány energetickej efektívnosti s jasnými cieľmi, zapájali občanov do ich tvorby a realizácie a primerane ich informovali o ich obsahu a pokroku v dosahovaní cieľov. Takéto plány môžu priniesť významné úspory energie, najmä ak sa využívajú skúsenosti medzi mestami, obcami a inými verejnými subjektmi a systémy energetického manažérstva, ktoré umožňujú príslušným verejným subjektom lepšie riadiť spotrebu energie napr. aj formou rozvoja energetických služieb a poskytovanie poradenstva na lokálnej úrovni.

Uvedený špecifický cieľ bude napĺňaný prostredníctvom nasledujúcich aktivít:

- ***vypracovanie a implementácia plánov udržateľnej energie a znižovania emisií skleníkových plynov vrátane aktualizácie a implementácie koncepcií rozvoja obcí v oblasti tepelnej energetiky;***
- ***zavádzanie systémov energetického manažérstva vrátane energetických auditov a environmentálneho manažérstva;***
- ***rozvoj energetických služieb na regionálnej a miestnej úrovni.***

Predpokladanými výsledkami, ktoré sekundárne pozitívne ovplyvnia životné prostredie sú:

- zvýšenie počtu regionálnych a lokálnych akčných plánov udržateľnej energetiky;
- zvýšenie počtu pracovných miest pre implementáciu regionálnych a lokálnych akčných plánov udržateľnej energetiky a rozvoj energetických služieb.

Pokiaľ ide o energetickú efektívnosť, verejné subjekty na celoštátnej, regionálnej a miestnej úrovni by mali ísť príkladom. Vzhľadom na všeobecnú dôležitosť obnovy udržateľnosti verejných financií a fiškálnej konsolidácie by sa v rámci vykonávania konkrétnych opatrení v pôsobnosti smernice 2012/27/EÚ o energetickej efektívnosti malo náležite prihliadať na nákladovú efektívnosť realizácie opatrení energetickej efektívnosti na základe analýz a hodnotenia na príslušnej lokálnej úrovni.

Aj v SR už niektoré mestá a obce už zaviedli integrované prístupy k úsporám energie a dodávkam energie, napríklad prostredníctvom akčných plánov pre udržateľnú energiu v rámci iniciatívy Dohovor primátorov a starostov ako aj prostredníctvom koncepcií rozvoja obce v oblasti tepelnej energetiky. V tom to trende je potrebné v záujme zvyšovania kvality životného prostredia pokračovať.

INVESTIČNÁ PRIORITA: Presadzovanie využívania vysokoúčinnnej kombinovanej výroby tepla a elektrickej energie na základe dopytu po využiteľnom teple

ŠPECIFICKÝ CIEĽ: Rozvoj účinnejších systémov centralizovaného zásobovania teplom založených na dopyte po využiteľnom teple

Zanedbávaním investícií do dlhodobovo prevádzkovaných systémov centralizovaného zásobovania teplom (ďalej len „CZT“), prechodom časti odberateľov na individuálne zásobovanie teplom na báze zemného plynu ako aj znižovaním spotreby energie u konečných

odberateľov v dôsledku realizácie opatrení v oblasti energetickej efektívnosti za zvyšuje energetickej náročnosti dodávky tepla zo systémov CZT, klesá potenciál dopytu po využiteľnom teple a tým aj podiel elektriny vyrobenej vysoko účinnou kombinovanou výrobou elektriny a tepla (ďalej len „KVET“). Z dôvodu udržania a zvýšenia tohto podielu je potrebné podporiť rozvoj efektívnych systémov CZT v súvislosti s plnením cieľov a požiadaviek vyplývajúcich zo smernice 2012/27/EÚ o energetickej efektívnosti.

Uvedený špecifický cieľ bude napĺňaný prostredníctvom nasledujúcich aktivít:

- **výstavba, rekonštrukcia a modernizácia rozvodov tepla;**
- **výstavba, rekonštrukcia a modernizácia zariadení na výrobu elektriny a tepla vysoko účinnou kombinovanou výrobou s maximálnym tepelným príkonom 20 MW.**

Predpokladanými výsledkami, ktoré pozitívne ovplyvnia životné prostredie sú:

- zníženie emisií skleníkových plynov;
- zvýšenie podielu elektriny vyrobenej vysoko účinnou kombinovanou výrobou elektriny a tepla;
- zvýšenie počtu systémov centralizovaného zásobovania teplom s vyššou účinnosťou.

Keďže je vysoko účinná kombinovaná výroba naviazaná na využiteľné teplo, podiel výroby elektriny sa po roku 2007 vyrobenej vysoko účinnou kombinovanou výrobou v SR znížil najmä z nasledujúcich dôvodov:

- pri uplatňovaní politiky energetickej efektívnosti sa znižuje potreba využiteľného tepla najmä v bytovo-komunálnej sfére ako aj v priemysle a potreba chladu sa zvyšuje len minimálne,
- rozvody tepla systémov CZT sú morálne a technicky opotrebované,
- zvýšením využívania obnoviteľných zdrojov energie pri vykurovaní a príprave teplej vody (tepelné čerpadlá, solárne kolektory) a vzhľadom na veľkú plošnú plynoifikáciu SR, primerané ceny zemného plynu a dostupné kotly s vysokou účinnosťou sa začína prejavovať trend odpájania zo systémov CZT, čím sa znižuje potenciál využiteľného tepla z vysoko účinnej KVET,
- zvýšením využívania obnoviteľných zdrojov energie na výrobu elektriny rastie dopyt po tzv. regulačnej elektrine, ktorá je zabezpečovaná najmä zariadeniami na kombinovanú výrobu, v dôsledku čoho sa však zhoršuje celková účinnosť resp. klesá podiel elektriny vyrobenej vysoko účinnou kombinovanou výrobou,
- hospodárska kríza a následne plynová kríza tiež negatívne ovplyvnili podiel elektriny vyrobenej vysoko účinnou kombinovanou výrobou (počas hospodárskej krízy boli odstavené 4 zdroje KVET s celkovým inštalovaným výkonom 87MWe a 271MWt).

Podľa smernice 2012/27/EÚ o energetickej efektívnosti si SR stanovila na roky 2014-2020 kumulatívny cieľ úspor energie vo výške 130 690 TJ, čo predstavuje zhruba 20 % zníženia spotreby primárnych energetických zdrojov. Opatrenia na dosiahnutie uvedeného cieľa budú podrobnejšie rozpracované v pripravovanej aktualizácii Koncepcie energetickej efektívnosti SR a treťom akčnom pláne energetickej efektívnosti na roky 2014 - 2016, v ktorom budú zohľadnené skúsenosti pri implementácii Akčného plánu energetickej efektívnosti na roky 2011 – 2013. Dlhodobé opatrenia budú plynule pokračovať a doplnia sa novými opatreniami nielen na strane spotreby, ale aj na strane výroby a distribúcie energie tak, aby sa v roku 2020 dosiahol plánovaný cieľ úspor energie a v tejto súvislosti plánuje SR podporiť opatrenia, ktoré na miestnej a regionálnej úrovni náležite zohľadnia potenciál využívania efektívnych systémov zásobovania teplom alebo chladom a to najmä tých, ktoré využívajú vysoko účinnú KVET.

V systémoch CZT prevládajú teplovodné a horúcovodné rozvody. Parné rozvody sa využívajú najmä pri dodávke tepla priemyselným odberateľom. Prevažná časť rozvodov tepla má vek v rozmedzí 20-30 rokov čomu zodpovedá aj ich technický stav. Vzhľadom na výrazné zníženie odberu tepla za posledných 10 rokov je časť rozvodov tepla predimenzovaná, čo má za následok zvýšenie relatívnych strát pri distribúcii tepla. Postupná rekonštrukcia technicky

a ekonomicky zastaraných rozvodov tepla a prípadne aj zmena spôsobu zásobovania teplom zo štvorrúrkových systémov na dvoj Rúrkové s kompaktnými domovými odovzdávacími stanicami tepla si v rámci CZT vyžaduje zvýšenie investičných nákladov.

PRIORITNÁ OS: TECHNICKÁ POMOC

Prioritná os Technická pomoc je špecifickou oblasťou pomoci v rámci operačného programu. Cieľom prioritnej osi Technická pomoc je zabezpečenie riadneho a plynulého procesu riadenia, prípravy, implementácie, monitorovania, hodnotenia, finančného riadenia, publicity, kontroly a auditu tak, aby bol napĺňaný globálny cieľ operačného programu.

Účelom opatrení realizovaných prostredníctvom technickej pomoci je podpora implementačných štruktúr (riadiaceho orgánu/sprostredkovateľských orgánov, platobnej jednotky, orgánov kontroly a auditu) a ich administratívnych kapacít. Dôraz je kladený predovšetkým na skvalitňovanie administratívnych kapacít, ktoré zohrávajú kľúčovú úlohu pri napĺňaní všetkých definovaných cieľov tak technickej pomoci ako aj celého operačného programu. Prostriedky technickej pomoci sú určené aj pre poskytovanie podpory na prípravu projektov, publicity a informovanosť, výmenu skúseností, materiálno-technického zabezpečenia a pod.

ŠPECIFICKÝ CIEĽ 1: Podpora a skvalitňovanie administratívnych kapacít, vzdelávanie a zvyšovanie odbornosti zamestnancov

Predpokladanými výsledkami daného špecifického cieľa v zmysle očakávaných pozitívnych dopadov na kvalitu životného prostredia sú:

- stabilizované administratívne kapacity;
- vyškolenie a priebežne vzdelávanie zamestnancov, čím sa zvýši ich kvalifikácia potrebná pre skvalitňovanie a zvyšovanie odbornosti práce

ŠPECIFICKÝ CIEĽ 2: Modernizácia technického zabezpečenia a vybavenia

Predpokladanými výsledkami daného špecifického cieľa v zmysle očakávaných pozitívnych dopadov na kvalitu životného prostredia sú:

- implementačné štruktúry zabezpečené modernými a funkčnými materiálno-technickými podmienkami
- dodané a fungujúce IT systémy vrátane ich kompletného zabezpečenia ako aj elektronického vybavenia a licencií
- zabezpečenie prevádzky, údržby a režijných aktivít súvisiacich s realizáciou operačného programu.

ŠPECIFICKÝ CIEĽ 3: Zabezpečenie podpory procesov programovania, riadenia, implementácie, monitorovania, hodnotenia, finančného riadenia, publicity, kontroly a auditu

Predpokladanými výsledkami daného špecifického cieľa v zmysle očakávaných pozitívnych dopadov na kvalitu životného prostredia sú:

- zabezpečenie externých expertných služieb pre plynulú realizáciu operačného programu;
- kvalitne pripravené strategické a metodické dokumenty;
- zabezpečenie informovania, publicity a funkčných kontaktných miest;
- vykonanie odborného a právneho poradenstva na relevantnej úrovni a zabezpečenie;
- bezproblémovej práce komisií, výborov, pracovných skupín a výkonu ich kompetencií;
- zabezpečenie aktivít súvisiacich s nezrovnalosťami, monitorovaním, kontrolou a auditom;

- vypracovanie a realizácia všetkých náležitých procesov a dokumentov súvisiacich s prípravou nového programového obdobia.

III.4. Environmentálne problémy vrátane zdravotných problémov, ktoré sú relevantné z hľadiska strategického dokumentu

Informácie o environmentálnych problémov vrátane zdravotných problémov, ktoré sú relevantné z hľadiska strategického dokumentu, sú uvedené v kapitole III.1 tejto Správy o hodnotení a v texte OP KŽP sú obsiahnuté v časti „Rozvojové potreby a disparity a spôsob ich riešenia v rámci OP“.

III.5. Environmentálne aspekty vrátane zdravotných aspektov zistených na medzinárodnej, národnej a inej úrovni, ktoré sú relevantné z hľadiska strategického dokumentu, ako aj to, ako sa zohľadnili počas prípravy strategického dokumentu

Pre prípravu návrhu OP KŽP a stanovenie jeho stratégie boli relevantné environmentálne aspekty vrátane zdravotných aspektov identifikované na úrovni EÚ (uvedené v článku 191 Zmluvy o fungovaní EÚ a špecifikované v strategických dokumentoch EÚ v oblasti životného prostredia a využívania energetických zdrojov), národnej úrovni, resp. regionálnej úrovni, informácie o ktorých sú uvedené v kapitole III.1 tejto Správy o hodnotení. Uvedené aspekty boli zohľadnené pri formulácii stratégie OP KŽP tak, ako je uvedené v kapitole 1 návrhu OP KŽP s názvom „Stratégia operačného programu“.

IV. Základné údaje o predpokladaných vplyvoch vrátane zdravia

IV.1. Pravdepodobne významné environmentálne vplyvy na životné prostredie a vplyvy na zdravie (primárne, sekundárne, kumulatívne, synergické, krátkodobé, strednodobé, dlhodobé, trvalé, dočasné, pozitívne aj negatívne)

IV.1. 1. Prehľad priamych vplyvov realizácie OP KŽP a jeho prioritných osí

Globálnym cieľom OP KŽP (2014 – 2020) je podporiť trvalo udržateľné a efektívne využívanie prírodných zdrojov, zabezpečujúce ochranu životného prostredia, aktívnu adaptáciu na zmenu klímy a podporu energeticky efektívneho nízkouhlíkového hospodárstva.

Investičná stratégia OP KŽP smeruje k podpore udržateľného rastu, t.j. zabezpečeniu environmentálnej udržateľnosti hospodárskeho rozvoja a „zeleného“ ekonomického rastu, vyznačujúceho sa kvalitnou environmentálnou infraštruktúrou a umožňujúceho zachovanie vyhovujúceho stavu jednotlivých zložiek životného prostredia aj pre budúce generácie. Pritom ako hlavné priame efekty sú definované:

- udržateľnosť a efektívnosť využívania prírodných zdrojov
- rozvoj environmentálnej infraštruktúry
- ochrana životného prostredia
- zlepšenie nakladania s odpadmi
- zvýšenie podielu odkanalizovaných a čistených odpadových vôd
- zabezpečenie dostatku pitnej vody dodávanej verejnými vodovodmi a zvýšenie podielu obyvateľstva zásobovaného verejnými vodovodmi
- skvalitnenie vody vo vodných tokoch
- ochrana a obnova biologickej diverzity
- zníženie rizikovosti environmentálnych záťaží v mestskom prostredí a opustených priemyselných lokalitách
- zníženie znečisťovania ovzdušia a zlepšenie jeho kvality
- zavedenie inovatívnych technológií na zlepšenie ochrany životného prostredia a účinného využívania zdrojov
- zmiernenie negatívnych dôsledkov zmeny klímy
- zvýšenie objemu aktívne ovládaného odtoku vody z územia SR
- zvýšenie odolnosti voči katastrofám a schopnosti sanácie ich následkov
- zníženie energetickej náročnosti a zvýšenie využívania OZE v MSP, verejných budovách a infraštruktúrach a v sektore bývania
- zlepšenie systému environmentálne priaznivej výroby a distribúcie energií
- obmedzenie produkcie skleníkových plynov
- zvýšenie kvality mestskej mobility smerom k jej udržateľnosti

Investičné priority v rámci tematických cieľov 4, 5 a 6 spájajú zlepšenie kvality životného prostredia a investície do čistých technológií kladúc dôraz na zvýšenie efektívnosti využívania prírodných zdrojov, vrátane energetických zdrojov a na zvýšenie podielu obnoviteľných zdrojov energie na energetickej spotrebe, ako aj na obmedzenie nárastu emisií skleníkových plynov, ktoré je základným preventívnym opatrením na znižovanie nepriaznivých vplyvov zmeny klímy a zároveň ho dopĺňajú podporou adaptačných opatrení zameraných na prispôsobovanie sa zmene klímy, ako aj na posilnenie intervenčných kapacít na zvládanie katastrof vznikajúcich v dôsledku zmeny klímy, najmä povodní, čím zároveň prispievajú k obmedzeniu hospodárskych škôd spôsobených povodňami. Všetky uvedené aspekty sú zároveň prejavom príspevku investičnej stratégie OP KŽP k hospodárskemu rastu. Detailne je možno očakávané efekty popísať v rámci vyššie uvedených prioritných osí operačného programu nasledovne

IV. 1.1. A. tabuľkový prehľad o požiadavkách na vstupy, výstupoch a vplyvoch podľa jednotlivých hlavných typoch aktivít v rámci prioritných osí, tematických a špecifických cieľov

PRIORITNÁ OS 1: UDRŽATEĽNÉ VYUŽÍVANIE A PRÍRODNÝCH ZDROJOV PROSTREDNÍCTVOM ROZVOJA ENVIRONMENTÁLNEJ INFRAŠTRUKTÚRY			
TEMATICKÝ CIEĽ 6 – Zachovanie a ochrana životného prostredia a presadzovanie efektívneho využívania zdrojov			
Investičná priorita	Hlavné typy aktivít	Očakávané priame a nepriame vplyvy na životné prostredie	Očakávané vplyvy vo vzťahu k zdravotnému stavu obyvateľstva
a) Investovanie do sektora odpadového hospodárstva s cieľom splniť požiadavky environmentálneho acquis Únie a pokryť potreby, ktoré členské štáty špecifikovali v súvislosti s investíciami nad rámec týchto požiadaviek	Príprava na opätovné použitie a zhodnocovanie so zameraním na recykláciu nie nebezpečných odpadov vrátane podpory systémov triedeného zberu komunálnych odpadov a podpory predchádzania vzniku biologicky rozložiteľných komunálnych odpadov	Zmenšenie objemu skládkovaného a inak deponovaného odpadu v prírodnom prostredí; Zníženie zdravotných rizík; Využitie odpadu ako druhotnej suroviny; Zhodnotenie bioodpadu a jeho recyklácia do poľnohospodárskej prvovýroby; Zníženie spotreby umelých hnojív	Zníženie zdravotných rizík prostredníctvom: - zmenšenia objemu skládkovaného a inak deponovaného odpadu v prírodnom prostredí; - zníženia spotreby umelých hnojív
	Príprava na opätovné použitie a recyklácia nebezpečných odpadov	Zmenšenie objemu skládkovaného alebo inak deponovaného odpadu v prírodnom prostredí; Zníženie zdravotných rizík; Zvýšenie zamestnanosti; Zníženie zaťaženia životného prostredia; Zvýšenie pridanej hodnoty z odpadového hospodárstva; Zníženie spotreby energie na transport druhotnej suroviny	Zníženie zdravotných rizík prostredníctvom: - zmenšenia objemu skládkovaného alebo inak deponovaného odpadu v prírodnom prostredí - eliminácie nebezpečných odpadov - znížením rizika nákazy z odpadov zo zdravotníckej starostlivosti - dôslednejšou identifikáciou nebezpečných odpadov
	Vybudovanie a zavedenie jednotného environmentálneho monitorovacieho a informačného systému v odpadovom hospodárstve	Zvýšenie informovanosti o odpadoch ako predpoklad pre ich sledovanie a zneškodňovanie	Zníženie zdravotných rizík zvýšením informovanosti o odpadoch ako predpoklad pre ich sledovanie, zníženie produkcie a zneškodňovanie
	Podpora nástrojov informačného charakteru so zameraním na predchádzanie vzniku odpadov, na podporu triedeného zberu odpadov a zhodnocovania odpadov	Nárast dopytu po službách triedenia odpadu; Zníženie objemov odpadu; Zníženie objemov netriedeného odpadu; Skvalitnenie manažmentu odpadového hospodárstva na úrovni obcí; Zvýšené environmentálne povedomie obyvateľstva a iných zainteresovaných subjektov (stakeholderov)	

b) Investovanie do sektora vodného hospodárstva s cieľom splniť požiadavky environmentálneho acquis Únie a pokryť potreby, ktoré členské štáty špecifikovali v súvislosti s investíciami nad rámec týchto požiadaviek	Budovanie verejných kanalizácií a čistiarň odpadových vôd, pre aglomerácie nad 2 000 EO v zmysle záväzkov SR voči EU	Zmenšenie objemu nečistených komunálnych odpadových vôd odvádzaných do prírodného prostredia a tým zníženie jeho zaťaženia; Zvýšenie zamestnanosti; Zníženie hygienických a zdravotných rizík; Zníženie rizík kontaminácie vodných tokov a ohrozenia vodných biotopov; Zníženie rizík znečistenia podzemných vôd únikom komunálnych splaškových vôd; Zníženie rizík priameho alebo sekundárneho zaťaženia chránených území komunálnymi odpadovými vodami	Zníženie zdravotných rizík a zvýšenie ochrany zdravia obyvateľov prostredníctvom: - zmenšenia objemu nečistených komunálnych odpadových vôd odvádzaných do prírodného prostredia a tým zníženie jeho zaťaženia - zníženia hygienických rizík zo styku obyvateľstva so znečistením - zníženia rizík kontaminácie vodných tokov a vodných zdrojov a ohrozenia vodných biotopov - zníženia rizík znečistenia podzemných vôd únikom komunálnych splaškových vôd
	Zabezpečenie podmienok v oblasti zásobovania obyvateľov SR bezpečnou pitnou vodou z verejných vodovodov	Zníženie zdravotných rizík; Zabezpečenie plynulého zásobovania obyvateľstva; Zníženie dôsledkov zmeny klímy	
	Monitorovanie a hodnotenie vôd, vrátane zabezpečovania a prevádzkovania monitorovacej siete	Zvýšenie informovanosti o kvalite, stave a kvantite povrch. vôd ako predpoklad pre efektívny manažment ich využívania; Predchádzanie vzniku rizikových situácií	Zníženie zdravotných rizík a zvýšenie ochrany zdravia obyvateľov prostredníctvom zvýšenia informovanosti o kvalite, stave a kvantite povrchových vôd ako predpoklad pre efektívny manažment ich využívania; Predchádzanie vzniku rizikových situácií
	Vytváranie podmienok na zabezpečenie spojitosti vodných tokov a odstraňovanie bariér vo vodných tokoch a ich realizácia za účelom podpory biodiverzity a zabezpečovania ekosystémových služieb	Vyššia diverzita a kvalitnejšie plnenie ekosystémových služieb vodných tokov; Zníženie rizík z výkyvov vodných hladín v urbanizovaných oblastiach; Podpora prirodzených cyklov vody v území	Zlepšenie hygienických podmienok a zlepšenie zdravotného stavu obyvateľstva kvalitnejším plnením ekosystém. služieb vodných tokov, Zníženie bezpečnostných rizík obyv. z výkyvov vodných hladín v urbanizovaných oblastiach; Zlepšenie hygienických podmienok života obyvateľov a ich ochrana pred mikroklimatickými účinkami obnova prirodzených cyklov vody v území a stabilizácia hladín; Podpora prirodzených cyklov vody v území
	Podpora zefektívnenia nástrojov koncepčného a informačného charakteru uplatňovaných v oblasti ochrany vôd a vodného hospodárstva	Skvalitnenie manažmentu v oblasti vodného hospodárstva; Zvýšenie environmentálneho povedomia obyvateľstva	Zníženie zdravotných rizík a zvýšenie ochrany zdravia obyvateľov prostredníctvom: - zmenšenia objemu nečistených komunálnych odpadových vôd odvádzaných do prírodného prostredia a tým zníženie jeho zaťaženia - zníženia hygienických rizík zo styku obyvateľstva so znečistením - zníženia rizík kontaminácie vodných tokov a ohrozenia vodných biotopov - zníženia rizík znečistenia podzemných vôd únikom komunálnych splaškových vôd

d) Ochrana a obnova biologickej diverzity a pôdy podpora ekosystémových služieb vrátane siete Natura 2000 a zelených infraštruktúr	Dobudovanie sústavy Natura 2000 a zabezpečenie starostlivosti o sústavu Natura 2000 a ďalšie chránené územia (vrátane území medzinárodného významu)	Kompletizácia sústavy chránených území, zvýšenie miery ich prepojenosti, skvalitnenie starostlivosti o chránené územia	Pozitívny vplyv na zdravotný stav obyvateľstva vďaka zachovaniu kvalitného prírodného prostredia poskytujúceho ekosystémové služby
	Zachovanie a obnova biodiverzity a ekosystémov a ich služieb prostredníctvom ich revitalizácie, obnovy a budovania zelenej infraštruktúry a eliminácie nepôvodných inváznych druhov	Kompletizácia územného systému ekologickej stability, zníženie fragmentácie krajiny, zvýšenie miery prepojenosti ekosystémov, skvalitnenie starostlivosti o krajinu; Revitalizácia devastovanej krajiny; Zachovanie pôvodných ekosystémov s obmedzením výskytu nepôvodných inváznych druhov	Zlepšenie zdravotného stavu obyvateľstva dostupnosťou kvalitného prírodného prostredia poskytujúceho možnosti pre rekreáciu, zotavenie a iné ekosystémové služby
	Dobudovanie a skvalitnenie systému monitoringu druhov a biotopov európskeho významu a reportingu	Zvýšenie informovanosti v reálnom čase o predmete ochrany a výkone ochrany ako východisko pre efektívny manažment ochrany a pre predchádzanie vzniku rizikových situácií	Zvýšenie informovanosti v reálnom čase o predmete ochrany a výkone ochrany ako východisko pre predchádzanie vzniku rizík. situácií s dopadom na životy a zdravie ľudí
	Dobudovanie a zlepšenie stavu infraštruktúry za účelom propagácie, sprístupňovania a trvalo udržateľného využívania chránených území	Skvalitnenie manažmentu v oblasti ochrany prírody a krajiny; Zvýšenie environmentálneho povedomia obyvateľstva	Zlepšenie zdravotného stavu obyvateľstva dostupnosťou kvalitného prírodného prostredia poskytujúceho možnosti pre rekreáciu, zotavenie a iné ekosystémové služby
	Zlepšenie informovanosti a zapojenia kľúčových sektorov a verejnosti na úseku ochrany prírody a krajiny		Zvýšenie environmentálneho povedomia obyvateľstva a tým aktivít na skvalitnenie životného prostredia a tým ochranu zdravých životných podmienok
e) Prijímanie opatrení na zlepšenie mestského prostredia, revitalizácie miest, oživenia a dekontaminácie opustených priemyselných areálov, (vrátane oblastí, ktoré prechádzajú zmenou) zníženie znečistenia vzduchu a podpory opatrení na znížovanie hluku	Prieskum, sanácia a monitorovanie environmentálnych záťaží v mestskom prostredí, ako aj v opustených priemyselných lokalitách (vrátane oblastí, ktoré prechádzajú zmenou)	Zvýšenie informovanosti v reálnom čase o rizikách znečistených území a environmentálnych záťažach ako predpoklad pre efektívny manažment rizík a opatrenia na ich elimináciu; Skvalitnenie životného prostredia v mestskom prostredí, ako aj v opustených priemyselných lokalitách (vrátane oblastí, ktoré prechádzajú zmenou)	Zníženie hygienického a zdravotného zaťaženia obyvateľstva obmedzením záťažového pôsobenia kontaminantov
	Zlepšenie informovanosti o problematike environmentálnych záťaží	Recyklácia územia v mestách a prevencia urban sprawlu; Zníženie zdravotných a hygienických rizík; Odstránenie kontaminantov z prostredia;	

	Inštalácia technologických zariadení a realizácia technických opatrení na zabezpečenie plnenia podmienok smernice o priemyselných emisiách, zníženia emisií v rámci plnenia požiadaviek smernice o národných emisných stropoch a/alebo smernice o kvalite okolitého ovzdušia a čistejšom ovzduší v Európe	Zmenšenie objemu emisií odvádzaných do prírodného prostredia a tým zníženie jeho zaťaženia; Zníženie hygienických a zdravotných rizík; Zníženie kontaminácie imisiami vrátane zníženia ohrozenia prírodných ekosystémov a najmä chránených biotopov; Zníženie rizík znečistenia pozemných a podzemných vôd ich kontamináciou imisiami; Zníženie rizík priameho alebo sekundárneho zaťaženia potravinového reťazca; Obmedzenie environmentálne neefektívnych lokálnych energetických zdrojov a ich záťažového pôsobenia na prírodné prostredie; Efektívnejšie zhodnotenie energetických surovín	Zníženie hygienického a zdravotného zaťaženia obyvateľstva obmedzením záťažového pôsobenia emisií
	Informovanie o ochrane ovzdušia a integrovanej prevencii a kontrole znečisťovania	Skvalitnenie manažmentu kvality ovzdušia s dôrazom na integrovanú prevenciu a kontrolu znečisťovania; Zvýšené povedomie verejnosti v oblasti ochrany ovzdušia so zameraním na vhodné opatrenia na zlepšenie jeho kvality	Zvýšenie environmentálneho povedomia obyvateľstva a tým aktivít na skvalitnenie životného prostredia a tým ochranu zdravých životných podmienok; Zlepšenie manažmentu kvality ovzdušia s dôrazom na integrovanú prevenciu a kontrolu znečisťovania;
	Skvalitňovanie monitorovania ovzdušia	Zlepšenie kvality a efektívnosti informačného a monitorovacieho systému; Zvýšenie informovanosti o stave a kvalite ovzdušia ako predpoklad pre efektívny manažment kvality ovzdušia; Zefektívnenie predkladania správ povinnými osobami	Zvýšenie informovanosti o stave a kvalite ovzdušia ako predpoklad pre efektívny manažment kvality ovzdušia a rizikový manažment a predchádzanie vzniku rizikových situácií vo vzťahu ku zdraviu obyvateľstva

PRIORITNÁ OS 2: ADAPTÁCIA NA NEPRIAZNIVÉ DÔSLEDKY ZMENY KLÍMY SO ZAMERANÍM NA OCHRANU PRED POVODŇAMI

TEMATICKÝ CIEĽ 5 - Podpora prispôsobovania sa zmene klímy, predchádzanie a riadenie rizika

Investičná priorita	Hlavné typy aktivít	Očakávané priame a nepriame vplyvy na životné prostredie	Očakávané vplyvy vo vzťahu k zdravotnému stavu obyvateľstva
(a) Podpora investícií do prispôsobovania sa zmene klímy vrátane ekosystémových prístupov	Preventívne opatrenia na ochranu pred povodňami prepojené s vodným tokom	Obmedzenie výkyvov vodných hladín ako dôsledku zmeny klímy a ľudskej činnosti; Zlepšenie funkčnosti vodných ekosystémov vrátane hydrických ekokoridorov;	Obmedzenie rizík vyplývajúcich na zdravie obyvateľstva výkyvov vodných hladín ako dôsledku zmeny klímy a ľudskej činnosti v území
	Preventívne opatrenia na ochranu pred povodňami realizované mimo vodných tokov v extraviláne obcí	Renaturalizácia vodných tokov;	

	Vodozadržné opatrenia v urbanizovanej krajine (intraviláne obcí)	Zvýšenie objemu vody zadržaného v krajine (extraviláne aj intraviláne) a spomalenie odtoku vody z povodia	
	Hydrogeologický prieskum zameraný na vymedzenie deficitných oblastí a zabezpečenie zdrojov pitnej vody, ich akumuláciu a vodohospodársku bilanciu	Optimalizácia manažmentu využitia a zabezpečenia zdrojov pitnej vody	Podpora zdravia obyvateľstva zabezpečením zdrojov pitnej vody
	Aktualizácia máp povodňového ohrozenia a máp povodňového rizika a aktualizácia plánov a manažmentu povodňových rizík	Skvalitnenie manažmentu povodňových rizík s dôrazom na ich hodnotenie k existujúcej technickej infraštruktúre	Skvalitnenie manažmentu povodňových rizík s dôrazom na ich hodnotenie k existujúcej technickej infraštruktúre významnej pre ochranu životov a zdravia obyvateľstva
	Rozvoj metodík pre hodnotenie investičných rizík spojených s nepriaznivými dôsledkami zmeny klímy	Optimalizácia manažmentu investičných rizík spojených s nepriaznivými dôsledkami zmenou klímy	Optimalizácia manažmentu rizík v oblasti zdravia obyvateľstva spojených s nepriaznivými dôsledkami zmenou klímy
	Informačné programy o nepriaznivých dôsledkoch zmeny klímy a možnostiach proaktívnej adaptácie	Skvalitnenie manažmentu rizík spojených so zmenou klímy s dôrazom na proaktívnu adaptáciu	Skvalitnenie manažmentu zdravotných rizík spojených so zmenou klímy s dôrazom na proaktívnu adaptáciu zo strany obyvateľstva
	Podpora prevencie, prieskumu a sanácie havarijných zosuvov bezprostredne súvisiacich s nadmernou zrážkovou činnosťou.	Optimalizácia manažmentu rizík havarijných zosuvov; Ochrana života, zdravia a majetku obyvateľstva	Ochrana života, zdravia a majetku obyvateľstva
	Rekultivácia uzavretých ťažísk a opustených ťažísk ťažobného odpadu (v súlade s princípom „znečisťovateľ platí“)	Skvalitnenie životného prostredia; Regenerácia územia a vytvorenie možnosti jeho opätovného využitia; Zníženie zdravotných rizík; Odstránenie kontaminantov z prostredia	Zníženie zdravotných rizík v území; Odstránenie kontaminantov z prostredia

PRIORITNÁ OS 3: PODPORA RIADENIA RIZÍK A ODOLNOSTI PROTI KATASTROFÁM V SÚVISLOSTI SO ZMENOU KLÍMY

TEMATICKÝ CIEĽ 5 - Podpora prispôsobovania sa zmene klímy, predchádzanie a riadenie rizika

Investičná priorita	Hlavné typy aktivít	Očakávané priame a nepriame vplyvy na životné prostredie	Očakávané vplyvy vo vzťahu k zdravotnému stavu obyvateľstva
b) Podpora investícií na riešenie osobitných rizík, zabezpečenie odolnosti proti katastrofám a vyvíjanie systémov zvládania katastrof	Zabezpečenie komplexnosti a optimalizácia systému monitorovania a vyhodnocovania rizík viazaných na zmenu klímy a varovania obyvateľstva pred katastrofami Preventívne opatrenia (okrem protipovodňových) na zníženie dôsledkov zmeny klímy realizované na základe identifikovaných rizík Modelovanie vývoja a dôsledkov zmeny klímy za účelom adaptačných opatrení	Zvýšenie informovanosti o rizikách a rizikových faktoroch ako podklad pre efektívny rizikový manažment a predchádzanie vzniku rizikových situácií; Vyškoľenie pracovníci; Skvalitnený manažment rizík	Zlepšenie prevencie predchádzania rizikovým situáciám s dopadom na zdravie a životy obyvateľstva

	Podpora mitigácie efektov zmeny klímy, opatrení na prevenciu prírodných a technologických rizík		
	Podpora partnerstiev medzi verejným a súkromným sektorom a klastrov zameraných na podporu manažmentu rizík a inovácie	Zvýšenie informovanosti o rizikách a rizikových faktoroch ako podklad pre efektívny rizikový manažment a predchádzanie vzniku rizikových situácií resp. elimináciu ich dôsledkov;	Zlepšenie predpokladov pre záchranu zdravia a životov obyvateľstva ohrozených krízovými situáciami;
	Optimalizácia systémov pripravenosti, služieb a intervenčných kapacít na lokálnej, regionálnej a národnej úrovni	Skvalitnenie koordinačných a intervenčných kapacít pri katastrofách;	Zvýšenie kapacít komunít na zvládnutie efektívneho rizikového manažmentu, predchádzanie vzniku rizikových situácií pre zdravie obyvateľstva resp. elimináciu ich dôsledkov
	Vybudovanie a inštitucionálna podpora špecializovaných záchranných modulov	Skvalitnenie krízového manažmentu pre zvládnutie katastrof podmienených zmenami klímy s dôrazom na minimalizáciu škôd;	
	Budovanie analytických a intervenčných kapacít partnerov v kontexte posilňovania pripravenosti na rizikové udalosti	Minimalizácia environmentálnych škôd;	
	Posilnenie intervenčných kapacít záchranných zložiek, civilnej ochrany a iných subjektov pre manažment katastrof a rizikových udalostí	Zníženie škôd na zdraví a životoch obyvateľstva;	
		Minimalizácia škôd na majetku	
	Vybudovanie systémových nástrojov obnovy a rekonštrukcie (sociálnej, ekonomickej, ekosystémov) a rehabilitácia fyzického prostredia po katastrofách a rizikových udalostiach súvisiacich so zmenou klímy katastrofou	Minimalizácia negatívnych dopadov katastrof na obyvateľstvo a prírodné ekosystémy	
	Vytvorenie mechanizmov humanitárnej pomoci pre ohrozené skupiny obyvateľov zasiahnutých katastrofami a rizikovými udalosťami súvisiacimi so zmenou klímy		

PRIORITNÁ OS 4: ENERGETICKY EFEKTÍVNE NÍZKOUHLÍKOVÉ HOSPODÁRSTVO			
TEMATICKÝ CIEĽ 4 - Podpora prechodu na nízkouhlíkové hospodárstvo vo všetkých sektoroch			
Investičná priorita	Hlavné typy aktivít	Očakávané priame a nepriame vplyvy na životné prostredie	Očakávané vplyvy vo vzťahu k zdravotnému stavu obyvateľstva
a) Presadzovanie výroby a distribúcie energie z obnoviteľných zdrojov	Rekonštrukcia a modernizácia existujúcich energetických zariadení s maximálnym tepelným príkonom 20 MW na báze fosílnych palív na zariadenia využívajúce biomasu na výrobu tepla alebo kombinovanú výrobu elektriny a tepla	Zvýšenie množstva energie vyrobenej z OZE; Zníženie emisií CO ₂ ; Zvýšenie zamestnanosti; Zvýšenie emisií tuhých znečisťujúcich látok do ovzdušia (iba v prípade nahradenia zemného plynu); Zvýšenie tvorby popolovín (iba v prípade nahradenia zemného plynu); Zvýšenie dopravnej intenzity (v prípade nahradenia zemného plynu)	Zlepšenie zdravotného stavu obyvateľstva znížením jeho zaťaženia emisiami a klimatickými zmenami v dôsledku produkcie skleníkových plynov; Zníženie zdravotných a hygienických rizík vyplývajúcich z prevádzky zastaraných neefektívnych energetických zariadení; Zníženie zdravotných a hygienických rizík vyplývajúcich z používania zdraviu škodlivých izolačných materiálov a technologických postupov pri výrobe energií a ich využívaní v domácnostiach a priemysle; Zníženie bezpečnostných rizík spojených s nedostatočným osvetlením verejných priestorov;
	Výstavba zariadení na: - výrobu biometánu, - využitie vodnej energie - využitie aerotermálnej, hydrotermálnej alebo geotermálnej energie s použitím tepelného čerpadla, - využitie geotermálnej energie priamym využitím na výrobu tepla a prípadne aj v kombinácii s tepelným čerpadlom, - výrobu a energetické využívanie bioplynu, skládkového plynu a plynu z čistiarní odpadových vôd	Zvýšenie množstva energie vyrobenej z OZE; Zníženie emisií CO ₂ ; Zvýšenie zamestnanosti; Lokálne zvýšenie emisií CO ₂ (výroba biometánu)	Zlepšenie zdravotného stavu obyvateľstva skvalitnením obytného prostredia; Negatívny vplyv na zdravie obyvateľstva v dôsledku zmien v skladbe poľnohospodárskej výroby a jej orientácie na energetické suroviny (alergény)
	Výstavba zariadení na výrobu elektriny z malých obnoviteľných zdrojov energie	Zvýšenie množstva energie vyrobenej z OZE; Zníženie emisií CO ₂ ; Zvýšenie zamestnanosti	
b) Presadzovanie energetickej efektívnosti a využívania energie z obnoviteľných zdrojov v podnikoch	Zabezpečenie energetických auditov v MSP	Zníženie spotreby primárnych energetických zdrojov; Zníženie emisií CO ₂	
	Implementácia opatrení z energetických auditov najmä: - rekonštrukcia a modernizácia stavebných objektov v oblasti priemyslu a služieb na to nadväzujúcich za účelom zníženia ich energetickej náročnosti,	Zníženie spotreby primárnych energetických zdrojov; Zvýšenie množstva energie vyrobenej z OZE; Zníženie emisií CO ₂ ; Zvýšenie zamestnanosti	Zlepšenie zdravotného stavu obyvateľstva znížením jeho zaťaženia emisiami a klimatickými zmenami Zníženie zdravotných a hygienických rizík vyplývajúcich z prevádzky zastaraných neefektívnych energetických zariadení; Zníženie zdravotných a hygienických

	- rekonštrukcia a modernizácia existujúcich energetických zariadení za účelom zvýšenia energetickej účinnosti alebo zníženia emisií skleníkových plynov,	Zníženie spotreby primárnych energetických zdrojov najmä fosílnych palív; Zvýšenie množstva energie vyrobenej z OZE; Zníženie emisií CO₂ ; Zníženie emisií znečisťujúcich látok do ovzdušia	rizík vyplývajúcich z používania zdraviu škodlivých izolačných materiálov a technologických postupov pri výrobe energií a ich využívaní v domácnostiach a priemysle; Zníženie bezpečnostných rizík spojených s nedostatčným osvetlením verejných priestorov; Zlepšenie zdravotného stavu obyvateľstva skvalitnením obytného prostredia; Negatívny vplyv na zdravie obyvateľstva v dôsledku zmien v skladbe poľnohospodárskej výroby a jej orientácie na energetické suroviny (alergény)
	- rekonštrukcia a modernizácia systémov výroby a rozvodu stlačeného vzduchu,	Zníženie spotreby primárnych energetických zdrojov; Zníženie emisií CO₂	
	- zavádzanie systémov merania a riadenia v oblasti výroby a spotreby energie za účelom zníženia spotreby energie a emisií skleníkových plynov,	Zníženie spotreby primárnych energetických zdrojov; Zníženie emisií CO₂; Zvýšenie zamestnanosti	
	- výstavba, modernizácia a rekonštrukcia rozvodov energie, resp. rozvodov energetických médií, vrátane systémov vonkajšieho osvetlenia priemyselných areálov,	Zníženie spotreby primárnych energetických zdrojov; Zníženie emisií CO₂; Zvýšenie zamestnanosti	
	- rekonštrukcia, výstavba alebo modernizácia technologických a výrobných zariadení za účelom zníženia emisií skleníkových plynov	Zníženie emisií CO₂	
c) Podpora energetickej efektívnosti, inteligentného riadenia energie a využitia energie z obnoviteľných zdrojov vo verejných infraštruktúrach, vrátane verejných budov a v sektore bývania	Zlepšovanie energetickej efektívnosti verejných budov: - zlepšovanie tepelno-technických vlastností stavebných konštrukcií, - modernizácia vykurovacích/klimatizačných systémov, systémov prípravy teplej vody, osvetlenia, výťahov s účelom zníženia spotreby energie, - inštalácia systémov merania a riadenia, - zmena spôsobu zásobovania teplom smerom k využívaniu efektívnych systémov CZT, - inštalácia zariadení na využívanie OZE pre spotrebu energie v budove.	Zníženie spotreby primárnych energetických zdrojov; Zvýšenie množstva energie vyrobenej z OZE; Zníženie emisií CO₂; Zvýšenie zamestnanost,	Zlepšenie zdravotného stavu obyvateľstva znížením jeho zaťaženia emisiami a klimatickými zmenami v dôsledku produkcie skleníkových plynov; Zníženie zdravotných a hygienických rizík energetickým zhodnotením nerecyklovateľných odpadov; Zníženie zdravotných a hygienických rizík vyplývajúcich z prevádzky zastaraných neefektívnych energetických zariadení; Zlepšenie zdravotného stavu obyvateľstva skvalitnením obytného prostredia
e) Presadzovanie nízkouhlíkových stratégií pre všetky typy území, najmä pre mestské oblasti, vrátane podpory udržateľnej multimodálnej mestskej mobility a adaptačných opatrení, ktorých cieľom je zmiernenie zmeny klímy	Zvyšovanie informovanosti v oblasti energetiky najmä energetickej efektívnosti a využívania OZE vrátane poradenstva, informačných kampaní, školení, odborných seminárov a konferencií, aktivít pre deti a mládež, Zavádzanie systému kontinuálneho zvyšovania informovanosti pre verejný sektor, energetických manažérov, audítorov, poskytovateľov energetických služieb	Zníženie spotreby primárnych energetických zdrojov; Zníženie emisií CO₂,	Bez priameho vzťahu

	Rozšírenie monitorovania energetickej efektívnosti a využívania OZE		
	Zvyšovanie informovanosti v oblasti znižovania emisií skleníkových plynov		
	Vypracovanie a implementácia plánov udržateľnej energie a znižovania emisií skleníkových plynov vrátane aktualizácie a implementácie koncepcií rozvoja obcí v oblasti tepelnej energetiky,	Zvýšenie množstva energie vyrobenej z OZE; Zníženie emisií CO ₂ ; Zvýšenie zamestnanosti	Sekundárne prostredníctvom realizácie koncepcií zlepšenie zdravia obyvateľstva znížením jeho exponovanosti imisiám
	Zavádzanie systémov energetického manažérstva vrátane energetických auditov a environmentálneho manažérstva,		
g) Presadzovanie využívania vysoko účinnej kombinovanej výroby tepla a elektrickej energie na základe dopytu po využiteľnom teple	Rozvoj energetických služieb na regionálnej a miestnej úrovni		
	Výstavba, rekonštrukcia a modernizácia zariadení na výrobu elektriny a tepla vysoko účinnou kombinovanou výrobou s maximálnym tepelným príkonom 20 MW	Zníženie spotreby primárnych energetických zdrojov najmä fosílnych palív; Zníženie emisií CO ₂ ; zníženie emisií znečisťujúcich látok do ovzdušia	Zlepšenie zdravotného stavu obyvateľstva znížením jeho zaťaženia emisiami a klimatickými zmenami v dôsledku produkcie skleníkových plynov; Zníženie zdravotných a hygienických rizík energetickým zhodnotením nereklovateľných odpadov
	Výstavba, rekonštrukcia a modernizácia rozvodov tepla	Zníženie spotreby primárnych energetických zdrojov; Zníženie emisií CO ₂ ; Zvýšenie zamestnanosti	Zníženie zdravotných a hygienických rizík vyplývajúcich z prevádzky zastaraných neefektívnych energetických zariadení; Zníženie zdravotných a hygienických rizík vyplývajúcich z používania zdraviu škodlivých izolačných materiálov; Zníženie bezpečnostných rizík

IV.1.1. B. Hodnotenie možných kumulatívnych a synergických vplyvov

Synergické a kumulatívne vplyvy na poľnohospodársku výrobu

Operačný program svojimi opatreniami vo všeobecnosti priaznivo ovplyvní poľnohospodársku výrobu, predovšetkým aktivitami zmiernujúcimi zaťaženie životného prostredia polutantmi, aktivitami na zmiernenie dôsledkov zmeny klímy a aktivitami na posilnenie a zachovanie biodiverzity. Isté riziká sú spojené s implementáciou opatrení na podporu využívania obnoviteľných zdrojov energie, predovšetkým z pohľadu záberu poľnohospodárskej pôdy, obmedzení resp. zmien v obhospodarovaní pôdy a tlaku na zvyšovanie produkcie energeticke spracovateľných produktov.

Synergické a kumulatívne vplyvy na lesné hospodárstvo

Operačný program svojimi opatreniami vo všeobecnosti priaznivo ovplyvní lesné hospodárstvo, predovšetkým aktivitami zmiernujúcimi zaťaženie životného prostredia polutantmi, aktivitami na zmiernenie dôsledkov zmeny klímy a aktivitami na ochranu biotopov, posilnenie a zachovanie biodiverzity. Riziká môžu byť spojené s obmedzením resp. zmenou obhospodarovania lesov pod tlakom na zvyšovanie produkcie drevnej hmoty ako energetickej suroviny, resp. so záberom lesnej pôdy a obmedzeniami obhospodarovania lesov vyplývajúcich z využitia obnoviteľných zdrojov energie, obmedzenia obhospodarovania lesov v dôsledku zvýšenia stupňa územnej ochrany.

Synergické a kumulatívne vplyvy na sektor priemyselnej výroby, stavebníctva, skladov a distribučných centier

Operačný program svojimi opatreniami predstavuje vyvážený systém aktivít na jednej strane vytvárajúcimi tlak na zvýšenie recyklácie odpadov a energetickej účinnosti výrobných zariadení a produktov a na zníženie spotreby fosílnych palív a produkcie skleníkových plynov a odpadov, na strane druhej vytvára priestor pre rozvoj ekonomických činností v oblasti environmentálnych technológií s vysokou pridanou hodnotou a poskytuje podporu pre transformáciu energetiky a priemyslu na zdrojovo efektívnejšie odvetvia. Vytvára tiež priestor pre zvýšenie objemov priemyselnej a stavebnej výroby podporou rekonštrukčných a modernizačných prác a podporou výstavby zdrojov a zariadení na zhodnotenie obnoviteľných zdrojov a druhotných surovín ako aj rekonštrukčných a modernizačných prác bytového fondu a verejných objektov. Riziká môžu súvisieť s tlakom na environmentalizáciu produkcie a spotreby a nízkou absorpčnou schopnosťou sektoru priemyslu, stavebníctva a bývania a inovácie s podporou operačného programu.

Synergické a kumulatívne vplyvy na sektor služieb

Operačný program svojimi opatreniami vytvára značný priestor pre rozšírenie energetických a environmentálnych služieb a tým skvalitňovať súčasný sektor verejných služieb. Rizikom je nízkou absorpčná schopnosť verejného sektoru, predovšetkým súvisiaca s potrebou aktivizácie vlastných zdrojov na spolufinancovanie a tiež obmedzenia súvisiace s rozvojom aktivít služieb v chránených územiach.

Synergické a kumulatívne vplyvy na územné systémy ekologickej stability a chránené územia

Operačný program svojimi opatreniami vo všeobecnosti priaznivo ovplyvní ekologickú stabilitu územia SR. Rizikom môžu byť aktivity zamerané na extenzívne využívanie obnoviteľných zdrojov energií, predovšetkým z hľadiska priestorových nárokov a vedľajších negatívnych vplyvov na socio-ekosystém krajiny.

PRIORITNÁ OS 1: UDRŽATEĽNÉ VYUŽÍVANIE A PRÍRODNÝCH ZDROJOV PROSTREDNÍCTVOM ROZVOJA ENVIRONMENTÁLNEJ INFRAŠTRUKTÚRY		
TEMATICKÝ CIEĽ 6 – Zachovanie a ochrana životného prostredia a presadzovanie efektívneho využívania zdrojov		
Investičná priorita	Hlavné typy aktivít	Očakávané vplyvy a ich relevancia vo vzťahu k chráneným územiám
a) Investovanie do sektora odpadového hospodárstva s cieľom splniť požiadavky environmentálneho acquis Únie a pokryť potreby, ktoré členské štáty špecifikovali v súvislosti s investíciami nad rámec týchto požiadaviek	Príprava na opätovné použitie, zhodnocovanie nie nebezpečných odpadov vrátane výstavby a rekonštrukcie zariadení na triedený zber komunálnych odpadov	Zmenšenie objemu skládkovaného a inak deponovaného odpadu v prírodnom prostredí ohrozujúcich chránené územia; Zhodnotenie bioodpadu a jeho recyklácia do poľnohospodárskej prvovýroby a tým zníženie potreby použitia umelých hnojív a zabránenie kontaminácie chránených území
	Príprava na opätovné použitie a recyklácia nebezpečných odpadov	Zmenšenie objemu skládkovaného a inak deponovaného nebezpečného odpadu v prírodnom prostredí ohrozujúcich chránené územia; Zabránenie kontaminácie chránených území; Zvýšenie informovanosti o odpadoch s obsahom POPs vrátane nových POPs ako predpoklad pre ich sledovanie a zneškodňovanie a tým zabránenie kontaminácie chránených území

	Vybudovanie a zavedenie jednotného environmentálneho monitorovacieho a informačného systému v odpadovom hospodárstve	Zvýšenie informovanosti o odpadoch ako predpoklad pre ich sledovanie a zneškodňovanie a zabránenie kontaminácie chránených území;
	Podpora nástrojov informačného charakteru so zameraním na predchádzanie vzniku odpadov, na podporu triedeného zberu odpadov a zhodnocovania odpadov	Skvalitnenie manažmentu odpadového hospodárstva na úrovni obcí a zmenšenie objemu skládkovaného a inak deponovaného odpadu v prírodnom prostredí ohrozujúcich chránené územia; Zvýšené environmentálne povedomie obyvateľstva a iných zainteresovaných subjektov (stakeholderov); Zhodnotenie bioodpadu a jeho recyklácia do poľnohospodárskej prvovýroby a tým zníženie potreby použitia umelých hnojív a zabránenie kontaminácie chránených území;
b) Investovanie do sektora vodného hospodárstva s cieľom splniť požiadavky environmentálneho acquis Únie a pokryť potreby, ktoré členské štáty špecifikovali v súvislosti s investíciami nad rámec týchto požiadaviek	Budovanie verejných kanalizácií a čistiarní odpadových vôd, pre aglomerácie nad 2 000 EO v zmysle záväzkov SR voči EU	Zmenšenie objemu nečistených komunálnych odpadových vôd odvádzaných do prírodného prostredia a tým zníženie jeho zaťaženia a ohrozenia chránených území; Zníženie rizík kontaminácie vodných tokov a ohrozenia vodných biotopov v chránených územiach;
	Podpora realizácie infraštruktúry v oblasti odkanalizovania a čistenia odpadových vôd, ktoré prispievajú k výraznému zlepšeniu kvality vody v chránených vodohospodárskych oblastiach, kde bol identifikovaný zlý stav vôd	Zníženie rizík znečistenia podzemných vôd únikom komunálnych splaškových vôd ohrozujúcich chránené územia; Zníženie rizík priameho alebo sekundárneho zaťaženia chránených území komunálnymi odpadovými vodami
	Zabezpečenie podmienok v oblasti zásobovania obyvateľov SR bezpečnou pitnou vodou z verejných vodovodov	Obmedzenie neautorizovaných zásahov do vodných systémov a tým ich ochrana s dopadom na chránené územia
	Monitorovanie a hodnotenie vôd, vrátane zabezpečovania a prevádzkovania monitorovacej siete	Zvýšenie informovanosti o kvalite, stave a kvantite povrchových vôd ako predpoklad pre efektívny manažment ich využívania; Predchádzanie vzniku rizikových situácií ohrozujúcich chránené územia
	Vytváranie podmienok na zabezpečenie spojitosti vodných tokov a odstraňovanie bariér vo vodných tokoch a ich realizácia za účelom podpory biodiverzity a zabezpečovania ekosystémových služieb	Vyššia diverzita a kvalitnejšie plnenie ekosystémových služieb vodných tokov vrátane tokov v chránených územiach; Podpora prirodzených cyklov vody v chránených územiach
	Podpora zefektívnenia nástrojov koncepčného a informačného charakteru uplatňovaných v oblasti ochrany vôd a vodného hospodárstva	Zvýšenie informovanosti v oblasti vodného hospodárstva ako predpoklad pre ich sledovanie a zneškodňovanie a zabránenie kontaminácie chránených území; Zvýšené environmentálne povedomie obyvateľstva a iných zainteresovaných subjektov (stakeholderov)
d) Ochrana a obnova biologickej diverzity, ochrana pôdy a obnova a propagácia ekosystémových služieb vrátane Natura 2000 a zelených infraštruktúr	Dobudovanie sústavy Natura 2000 a zabezpečenie starostlivosti o sústavu Natura 2000 a ďalšie chránené územia (vrátane území medzinárodného významu)	Zvýšenie miery komplexnosti sústavy chránených území Natura 2000, prepojenosti chránených ekosystémov a skvalitnenie ich

		ochrany
	Zachovanie a obnova biodiverzity a ekosystémov a ich služieb prostredníctvom ich revitalizácie, obnovy a budovania zelenej infraštruktúry a eliminácie nepôvodných invázií druhov	Kompletizácia územného systému ekologickej stability, zníženie fragmentácie krajiny, zvýšenie miery prepojenosti ekosystémov; Skvalitnenie starostlivosti o krajinu osobitne chránených území; Revitalizácia devastovanej krajiny
	Dobudovanie a skvalitnenie systému monitoringu druhov a biotopov európskeho významu a reportingu	Zvýšenie informovanosti v reálnom čase o predmete ochrany a výkone ochrany ako východisko pre efektívny manažment ochrany prírody a krajiny a pre predchádzanie vzniku rizikových situácií
	Dobudovanie a zlepšenie stavu infraštruktúry za účelom propagácie, sprístupňovania a trvalo udržateľného využívania chránených území	Zlepšenie informovanosti verejnosti a jej aktívneho podielu na ochrane
	Zlepšenie informovanosti a zapojenia kľúčových sektorov a verejnosti na úseku ochrany prírody a krajiny.	Skvalitnenie manažmentu v oblasti ochrany prírody a krajiny a zvýšenie environmentálneho povedomia obyvateľstva
e) Prijímanie opatrení na zlepšenie mestského prostredia, revitalizácie miest, oživenia a dekontaminácie opustených priemyselných areálov, (vrátane oblastí, ktoré prechádzajú zmenou) zníženie znečistenia vzduchu a podpory opatrení na znižovanie hluku	Prieskum, sanácia a monitorovanie environmentálnych záťaží v mestskom prostredí, ako aj v opustených priemyselných lokalitách (vrátane oblastí, ktoré prechádzajú zmenou)	Zvýšenie informovanosti v reálnom čase o rizikách znečistených území a environmentálnych záťažach ako predpoklad pre efektívny manažment rizík a opatrenia na elimináciu rizík z nich vyplývajúcich pre chránené územia;
	Zlepšenie informovanosti o problematike environmentálnych záťaží	Skvalitnenie životného prostredia v mestách a recyklácia územia v mestách ako prevencia tlaku sídelných aktivít na chránené územia
	Inštalácia technologických zariadení a realizácia technických opatrení na zabezpečenie plnenia podmienok smernice o priemyselných emisiách, zníženia emisií v rámci plnenia požiadaviek smernice o národných emisných stropoch a/alebo smernice o kvalite okolitého ovzdušia a čistejšom ovzduší v Európe	Zmenšenie objemu emisií odvádzaných do prírodného prostredia a tým zníženie jeho zaťaženia; Zníženie rizík kontaminácie chránených území imisiami vrátane ohrozenia prírodných ekosystémov a najmä chránených biotopov;
	Informovanie o ochrane ovzdušia a integrovanej prevencii a kontrole znečisťovania Skvalitňovanie monitorovania ovzdušia	Zníženie rizík znečistenia pozemných a podzemných vôd v chránených územiach ich kontamináciou imisiami

PRIORITNÁ OS 2: ADAPTÁCIA NA NEPRIAZNIVÉ DÔSLEDKY ZMENY KLÍMY SO ZAMERANÍM NA OCHRANU PRED POVODŇAMI

TEMATICKÝ CIEĽ 5 - Podpora prispôsobovania sa zmene klímy, predchádzanie a riadenie rizika

Investičná priorita	Hlavné typy aktivít	Očakávané vplyvy a ich relevancia vo vzťahu k chráneným územiám
(a) Podpora investícií do prispôsobovania sa zmene klímy vrátane ekosystémových prístupov	Preventívne opatrenia na ochranu pred povodňami prepojené s vodným tokom	Renaturalizácia vodných tokov s významom pre chránené územia; Obmedzenie výkyvov vodných hladín ako dôsledku klimatických zmien a ľudskej činnosti v území;
	Preventívne opatrenia na ochranu pred povodňami realizované mimo vodných tokov v extraviláne obcí	Zlepšenie funkčnosti vodných ekosystémov vrátane hydrických ekokoridorov a iných súčastí chránených území;

	Vodozádržné opatrenia v urbanizovanej krajine (intraviláne obcí)	Potenciálna možnosť ohrozenia fungovania chránených ekosystémov v dôsledku realizácie technických zariadení na vodných tokoch;
	Hydrogeologický. prieskum zameraný na vymedzenie deficitných oblastí a zabezpečenie zdrojov pitnej vody, ich akumuláciu a vodohospodársku bilanciu	Optimalizácia čerpania prírodných zdrojov vo vzťahu k ochrane hodnôt územia
	Aktualizácia máp povodňového ohrozenia a máp povodňového rizika a aktualizácia plánov a manažmentu povodňových rizík	Skvalitnenie manažmentu povodňových rizík s dôrazom na ich hodnotenie k existujúcej technickej infraštruktúre, ktorej havária môže ohroziť chránené územia
	Rozvoj metodík pre hodnotenie investičných rizík spojených s nepriaznivými dôsledkami zmeny klímy	Optimalizácia manažmentu investičných rizík spojených s nepriaznivými dôsledkami zmeny klímy ohrozujúcich chránené územia
	Informačné programy o nepriaznivých dôsledkoch zmeny klímy a možnostiach proaktívnej adaptácie	Skvalitnenie manažmentu rizík spojených so zmenami klímy s dôrazom na proaktívnu adaptáciu ohrozujúcich chránené územia
	Podpora prevencie, prieskumu a sanácie havarijných zosuvov bezprostredne súvisiacich s nadmernou zrážkovou činnosťou.	Optimalizácia manažmentu rizík havarijných zosuvov a ohrození aj v chránených územiach
	Rekultivácia uzavretých ťažísk a opustených ťažísk ťažobného odpadu (v súlade s princípom „znečisťovateľ platí“)	Revitalizácia územia, zníženie zdravotných rizík v území; Odstránenie kontaminantov z prostredia s dopadom na zníženie zaťaženia potenciálne aj chránených území

PRIORITNÁ OS 3: PODPORA RIADENIA RIZÍK A ODOLNOSTI PROTI KATASTROFÁM V SÚVISLOSTI SO ZMENOU KLÍMY

TEMATICKÝ CIEĽ 5 - Podpora prispôsobovania sa zmene klímy, predchádzanie a riadenie rizika

Investičná priorita	Hlavné typy aktivít	Očakávané priame a nepriame vplyvy na životné prostredie	Očakávané vplyvy vo vzťahu k zdravotnému stavu obyvateľstva
(b) Podpora investícií na riešenie osobitných rizík, zabezpečenie odolnosti proti katastrofám a vyvíjanie systémov zvládania katastrof (v rámci prioritnej osi 3)	Zabezpečenie komplexnosti a optimalizácia systému monitorovania a vyhodnocovania rizík viazaných na zmenu klímy a varovania obyvateľstva pred katastrofami	Zvýšenie informovanosti o rizikách a rizikových faktoroch ako podklad pre efektívny rizikový manažment a predchádzanie vzniku rizikových situácií aj vo vzťahu k chráneným územiám;	
	Preventívne opatrenia (okrem protipovodňových) na zníženie dôsledkov zmeny klímy realizované na základe identifikovaných rizík	Zvýšenie informovanosti o rizikách a rizikových faktoroch ako podklad pre efektívny rizikový manažment a predchádzanie vzniku rizikových situácií resp. elimináciu ich dôsledkov aj vo vzťahu k chráneným územiám (napr. veterné kalamity, požiare a pod.);	
	Modelovanie vývoja a dôsledkov zmeny klímy za účelom adaptačných opatrení	Skvalitnenie manažmentu rizík spojených s katastrofami podmienenými zmenou klímy s dôrazom na prevenciu vzniku škôd a efektívnosť odstraňovania následkov aj vo vzťahu k chráneným územiám;	
	Podpora mitigácie efektov zmeny klímy, opatrení na prevenciu prírodných a technologických rizík	Minimalizácia negatívnych dopadov katastrof na prírodné ekosystémy vrátane ekosystémov chránených území	
	Podpora partnerstiev medzi verejným a súkromným sektorom a klastrov zameraných na podporu manažmentu rizík a inovácie	Skvalitnenie manažmentu katastrof a rizikových udalostí spojených so zmenou klímy	
	Optimalizácia systémov pripravenosti, služieb a intervenčných kapacít na lokálnej, regionálnej a národnej úrovni	Obmedzenie škôd a zvýšenie efektivity odstraňovania ich následkov aj vo vzťahu k chráneným územiám	
	Vybudovanie a inštitucionálna podpora špecializovaných záchranných modulov	Minimalizácia negatívnych dopadov katastrof na prírodné ekosystémy vrátane ekosystémov chránených území	
	Budovanie analytických a intervenčných kapacít partnerov v kontexte posilňovania pripravenosti na rizikové udalosti	Zníženie humánnych dopadov katastrof a rizikových	

	Posilnenie intervenčných kapacít záchranných zložiek, civilnej ochrany a iných subjektov pre manažment katastrof a rizikových udalostí	situácií
	Vybudovanie systémových nástrojov obnovy a rekonštrukcie (sociálnej, ekonomickej, ekosystémov) a rehabilitácia fyzického prostredia po katastrofách a rizikových udalostiach súvisiacich so zmenou klímy katastrofou	
	Vytvorenie mechanizmov humanitárnej pomoci pre ohrozené skupiny obyvateľov zasiahnutých katastrofami a rizikovými udalosťami súvisiacimi so zmenou klímy	

PRIORITNÁ OS 4: ENERGETICKY EFEKTÍVNE NÍZKOUHLÍKOVÉ HOSPODÁRSTVO

TEMATICKÝ CIEĽ 4 - Podpora prechodu na nízkouhlíkové hospodárstvo vo všetkých sektoroch

Investičná priorita	Hlavné typy aktivít	Očakávané vplyvy vo vzťahu k chráneným územiám
a) Presadzovanie výroby a distribúcie energie z obnoviteľných zdrojov	Rekonštrukcia a modernizácia existujúcich energetických zariadení s maximálnym tepelným príkonom 20 MW na báze fosílnych palív na zariadenia využívajúce biomasu na výrobu tepla alebo kombinovanú výrobu elektriny a tepla	Zníženie imisného zaťaženia chránených území a zníženie rizík spojených s klimatickými zmenami v dôsledku aktivít človeka , (zníženie produkcie oxidov uhlíka, obmedzenie spotreby energií a zvlášť fosílnych palív, obmedzenie strát energie v prenosovej sústave, níženie spotreby energií;
	Výstavba zariadení na: - výrobu biometánu, - využitie vodnej energie - využitie aerotermálnej, hydrotermálnej alebo geotermálnej energie s použitím tepelného čerpadla, - využitie geotermálnej energie priamym využitím na výrobu tepla a prípadne aj v kombinácii s tepelným čerpadlom, - výrobu a energetické využívanie bioplynu, skládkového plynu a plynu z čistiarní odpadových vôd	Obmedzenie strát energie v prenosovej sústave, níženie spotreby energií a tým aj tlaku na čerpanie zdrojov v dotyku s chránenými územiami; Zvýšenie tlaku na využitie územia na budovanie zariadení pre využívanie obnoviteľných zdrojov energie; Potenciálny negatívny vplyv na chránené územia v dotyku s energetickými zariadeniami
	Inštalácia malých zariadení na využívanie OZE	
b) Presadzovanie energetickej efektívnosti a využívania energie z obnoviteľných zdrojov v podnikoch	Zabezpečenie energetických auditov v MSP,	Potenciálny negatívny dopad pôsobenia výstavby lineárnej energetickej infraštruktúry na krajinoobraz a zložky krajiny
	Implementácia opatrení z energetických auditov najmä: • rekonštrukcia a modernizácia stavebných objektov v oblasti priemyslu a služieb na to nadväzujúcich za účelom zníženia ich energetickej náročnosti, • rekonštrukcia a modernizácia existujúcich energetických zariadení za účelom zvýšenia energetickej účinnosti alebo zníženia emisií skleníkových plynov, • rekonštrukcia a modernizácia systémov výroby a rozvodu stlačeného vzduchu • zavádzanie systémov merania a riadenia v oblasti výroby a spotreby energie za účelom zníženia spotreby energie a emisií skleníkových plynov, • výstavba, modernizácia a rekonštrukcia rozvodov energie, resp. rozvodov energetických médií, vrátane systémov vonkajšieho osvetlenia priemyselných areálov, • rekonštrukcia, výstavba alebo modernizácia technologických a výrobných zariadení za účelom zníženia emisií skleníkových plynov	

c) Podpora energetickej efektívnosti, inteligentného riadenia energie a využitia energie z obnoviteľných zdrojov vo verejných infraštruktúrach, vrátane verejných budov a v sektore bývania	Zlepšovanie energetickej efektívnosti verejných budov: • zlepšovanie tepelno-technických vlastností stavebných konštrukcií, • modernizácia vykurovacích/klimatizačných systémov, systémov prípravy teplej vody, osvetlenia, výťahov s účelom zníženia spotreby energie, • inštalácia systémov merania a riadenia, • zmena spôsobu zásobovania teplom smerom k využívaniu efektívnych systémov CZT, • inštalácia zariadení na využívanie OZE pre spotrebu energie v budove.	Zníženie imisného zaťaženia chránených území a zníženie rizík spojených s klimatickými zmenami v dôsledku aktivít človeka, (zníženie produkcie oxidov uhlíka, obmedzenie spotreby energií a zvlášť fosílnych palív, obmedzenie strát energie v prenosovej sústave, zníženie spotreby energií
e) Presadzovanie nízkouhlíkových stratégií pre všetky typy území, najmä pre mestské oblasti, vrátane podpory udržateľnej multimodálnej mestskej mobility a adaptačných opatrení, ktorých cieľom je zmiernenie zmeny klímy	Zvyšovanie informovanosti v oblasti energetiky najmä energetickej efektívnosti a využívania OZE vrátane poradenstva, informačných kampaní, školení, odborných seminárov a konferencií, aktivít pre deti a mládež,	Bez priameho vzťahu
	Zavádzanie systému kontinuálneho zvyšovania informovanosti pre verejný sektor, energetických manažérov, audítorov, poskytovateľov energetických služieb	
	Rozšírenie monitorovania energetickej efektívnosti a využívania OZE	
	Vypracovanie a implementácia plánov udržateľnej energie a znižovania emisií skleníkových plynov vrátane aktualizácie a implementácie koncepcií rozvoja obcí v oblasti tepelnej energetiky,	Bez priameho vzťahu
	Zavádzanie systémov energetického manažérstva vrátane energetických auditov a environmentálneho manažérstva,	
g) Presadzovanie využívania vysoko účinnej kombinovanej výroby tepla a elektrickej energie na základe dopytu po využiteľnom teple	Výstavba, rekonštrukcia a modernizácia zariadení na výrobu elektriny a tepla vysoko účinnou kombinovanou výrobou s maximálnym tepelným príkonom 20 MW	Zníženie imisného zaťaženia chránených území a zníženie rizík spojených s klimatickými zmenami v dôsledku aktivít človeka, (zníženie produkcie oxidov uhlíka, obmedzenie spotreby energií a zvlášť fosílnych palív vedúce k zníženiu emisného zaťaženia a tlaku na využívanie zdrojov v chránených územiach
	Výstavba, rekonštrukcia a modernizácia rozvodov tepla	Obmedzenie strát energie v prenosovej sústave, zníženie spotreby energií, optimalizácia využitia OZE vedúce k zníženiu emisného zaťaženia a tlaku na využívanie zdrojov v chránených územiach a ich dotyku

Synergické a kumulatívne vplyvy v kontexte nadväznosti operačných programov programovacích období 2007- 2013 a 2014 - 2020 a udržateľnosti ich výstupov

Tematické ciele a špecifické ciele v OP KZP 2014-2020		Nadväznosť na priority resp. špecifické ciele OP ŽP 2007-2013	Hodnotenie miery synergie a kumulatívne vplyvy
<i>Podporovanie prechodu na nízkouhlíkové hospodárstvo vo všetkých sektoroch (tematický cieľ 4)</i>	Zvýšenie podielu OZE na hrubej konečnej energetickej spotrebe	PO. 3 . Ochrana ovzdušia a minimalizácia nepriaznivých vplyvov zmeny klímy Operačný cieľ 3.2 Minimalizácia nepriaznivých vplyvov klimatických zmien vrátane podpory obnoviteľných zdrojov energie	Priama synergia, podpora konkrétnych realizačných krokov
	Zníženie energetickej náročnosti a zvýšenie využívania OZE v podnikoch prostredníctvom energetických auditov, energetického a environmentálneho manažérstva a realizáciou opatrení v oblasti energetickej efektívnosti, OZE a nízkouhlíkových technológií	PO. 3. Ochrana ovzdušia a minimalizácia nepriaznivých vplyvov zmeny klímy. Operačný cieľ 3.2 Minimalizácia nepriaznivých vplyvov klimatických zmien vrátane podpory obnoviteľných zdrojov energie	Priama nadväznosť podpora konkrétnych realizačných krokov, rozšírenie do polohy energetického a environmentálneho manažérstva za účelom synergií

	Zníženie spotreby energie a zvýšenie podielu OZE pri prevádzke verejných budov nad rámec minimálnych požiadaviek	PO. 3. Ochrana ovzdušia a minimalizácia nepriaznivých vplyvov zmeny klímy. Operačný cieľ 3.2 Minimalizácia nepriaznivých vplyvov klimatických zmien vrátane podpory obnoviteľných zdrojov energie	Nepriama väzba, priama synergie, podpora realizačných krokov
	Podpora energetickej efektívnosti, využívania OZE a znižovania emisií skleníkových plynov pre všetky typy území, zvlášť mestských oblastí, prostredníctvom poradenstva, informovanosti a monitorovania	PO. 3. Ochrana ovzdušia a minimalizácia nepriaznivých vplyvov zmeny klímy. Operačný cieľ 3.2 Minimalizácia nepriaznivých vplyvov klimatických zmien vrátane podpory obnoviteľných zdrojov energie	Priama väzba, priame synergie, podpora realizačných krokov politik
	Podpora energetickej efektívnosti, využívania OZE a znižovania emisií skleníkových plynov pre všetky typy území, prostredníctvom regionálnych a lokálnych akčných plánov udrž. energetiky a rozvoja energetických služieb	PO. 3. Ochrana ovzdušia a minimalizácia nepriaznivých vplyvov zmeny klímy. Operačný cieľ 3.2 Minimalizácia nepriaznivých vplyvov klimatických zmien vrátane podpory obnoviteľných zdrojov energie	Priama väzba, priame synergie, podpora realizačných krokov politik
	Rozvoj účinnejších systémov centralizovaného zásobovania teplom založených na dopyte po využiteľnom teple	PO. 3. Ochrana ovzdušia a minimalizácia nepriaznivých vplyvov zmeny klímy. Operačný cieľ 3.1 Ochrana ovzdušia	Nepriama väzba, priame synergie
<i>Podpora prispôsobovania sa zmene klímy, predchádzanie a riadenie rizika (tematický cieľ 5)</i>	Zmierniť negatívne dôsledky zmeny klímy realizáciou adaptačných opatrení, najmä preventívnych opatrení na ochranu pred povodňami	PO. 2. Ochrana pred povodňami –	Priama väzba, priame synergie, podpora realizačných krokov politik
	Zmierniť negatívne dôsledky zmeny klímy realizáciou preventívnych a adaptačných opatrení v súvislosti so zosuvmi a kontamináciou územia z uzavretých úložísk a opustených úložísk ťažobného odpadu	PO.4 Odpadová hospodárstvo, Špecifický cieľ: Dobudovanie infraštruktúry odpadového hospodárstva SR v zmysle právnych predpisov EÚ a SR, znižovanie a eliminácia negatívnych vplyvov environmentálnych záťaží a skládok odpadov na zdravie ľudí a ekosystémy Operačný cieľ 4: Riešenie problematiky environmentálnych záťaží vrátane ich odstraňovania Operačný cieľ 5: Uzatváranie a rekultivácia skládok odpadov	Priama väzba, priame synergie, podpora parciálnych realizačných krokov politik v zmysle identifikácie pretrvávajúcich problémov
	Posilniť preventívne opatrenia (okrem protipovodňových) vo vzťahu k rizikám vyplývajúcim z dôsledkov zmeny klímy		Nový špecifický cieľ prehľbujúci a rozširujúci problematiku
	Zlepšiť pripravenosť na zvládanie rizikových udalostí súvisiacich so zmenou klímy		
	Zvýšiť efektívnosť manažmentu zásahu pri rizikových udalostiach vyplývajúcich zo zmeny klímy		
	Posilniť nástroje na obnovu a rekonštrukciu po katastrofách a rizikových udalostiach		
<i>Zachovanie a ochrana životného prostredia a podpora efektívneho využívania zdrojov (tematický cieľ 6)</i>	Zabezpečiť nakladanie s odpadmi v súlade s hierarchiou odpadového hospodárstva a za účelom plnenia požiadaviek environmentálneho acquis	PO.4 Odpadová hospodárstvo, špecifický cieľ: Dobudovanie infraštruktúry odpadového hospodárstva SR v zmysle právnych predpisov EÚ a SR, znižovanie a eliminácia negatívnych vplyvov environmentálnych záťaží a skládok odpadov na zdravie ľudí a ekosystémy Operačný cieľ 1: Podpora aktivít v oblasti separovaného zberu odpadov Operačný cieľ 2: Podpora aktivít na zhodnocovanie odpadov Operačný cieľ 3: Nakladanie s nebezpečnými odpadmi spôsobom priaznivým pre životné prostredie Operačný cieľ 4: Riešenie problematiky environmentálnych záťaží vrátane ich odstraňovania Operačný cieľ 5: Uzatváranie a rekultivácia	Priama väzba, priame synergie, podpora realizačných krokov politik vo väzbe na identifikované potreby

		skládok odpadov	
	Podporiť zabezpečenie plnenia predvstupových záväzkov SR voči EÚ v oblasti čistenia a odvádzania komunálnych odpadových vôd	PO. 1. Integrovaná ochrana a racionálne využívanie vôd, Špecifický cieľ: Znižovanie znečistenia vôd a zvýšenie kvality života obyvateľstva SR dobudovaním a skvalitnením infraštruktúry vodného hospodárstva SR v zmysle právnych predpisov EÚ a SR, Operačný cieľ 2: Odvádzanie a čistenie komunálnych odpadových vôd v zmysle záväzkov SR voči EÚ	Priama väzba, priame synergie, podpora realizačných krokov politik vo väzbe na identifikované potreby a nové požiadavky
	Zabezpečiť zásobovanie obyvateľstva pitnou vodou v súlade s legislatívou SR a EÚ	PO. 1.- Integrovaná ochrana a racionálne využívanie vôd, Špecifický cieľ: Znižovanie znečistenia vôd a zvýšenie kvality života obyvateľstva SR dobudovaním a skvalitnením infraštruktúry vodného hospodárstva SR v zmysle právnych predpisov EÚ a SR, Operačný cieľ 1: Zásobovanie obyvateľstva pitnou vodou z verejných vodovodov	Priama väzba, priame synergie, podpora realizačných krokov vo väzbe na identifikované potreby
	Vytvoriť podmienky pre zabezpečenie dobrého stavu vôd v SR	PO. 1.- Integrovaná ochrana a racionálne využívanie vôd, Špecifický cieľ: Znižovanie znečistenia vôd a zvýšenie kvality života obyvateľstva SR dobudovaním a skvalitnením infraštruktúry vodného hospodárstva SR v zmysle právnych predpisov EÚ a SR, Operačný cieľ 3: Zabezpečenie primeraného sledovania a hodnotenia stavu povrchových vôd a podzemných vôd	Nepriama väzba, priame synergie,
	Zabezpečiť podmienky pre zachovanie biologickej diverzity a zlepšenie stavu ekosystémov v krajine	PO.5 Ochrana a regenerácia prírodného prostredia, Špecifický cieľ: Zabezpečenie priaznivého stavu biotopov a druhov prostredníctvom vypracovania a realizácie Programov starostlivosti o chránené územia vrátane území Natura 2000 a Programov záchrany pre kriticky ohrozené druhy rastlín, živočíchov a území vrátane realizácie monitoringu druhov a biotopov. Špecifický cieľ: Zlepšenie infraštruktúry ochrany prírody a krajiny prostredníctvom budovania a rozvoja zariadení ochrany prírody a krajiny vrátane zavedenia monitorovacích systémov za účelom plnenia národných a medzinárodných záväzkov	Priama väzba, priame synergie, prehĺbenie systémových väzieb nad rámec vlastných chránených území
	Zabezpečiť sanáciu environmentálnych záťaží v mestskom prostredí, ako aj v opustených priemyselných lokalitách (vrátane oblastí, ktoré prechádzajú zmenou)	PO 4 Odpadová hospodárstvo, špecifický cieľ: Dobudovanie infraštruktúry odpadového hospodárstva SR v zmysle právnych predpisov EÚ a SR, znižovanie a eliminácia negatívnych vplyvov environmentálnych záťaží a skládok odpadov na zdravie ľudí a ekosystémy operačný cieľ 3: : Nakladanie s nebezpečnými odpadmi spôsobom priaznivým pre životné prostredie Operačný cieľ 4: Riešenie problematiky environmentálnych záťaží vrátane ich odstraňovania Operačný cieľ 5: : Uzatváranie a rekultivácia skládok odpadov	Priama väzba, synergie a kumulatívne vplyvy
	Znížiť znečisťovanie ovzdušia a zlepšiť jeho kvalitu	PO. 3. Ochrana ovzdušia a minimalizácia nepriaznivých vplyvov zmeny klímy. Operačný cieľ 3.1 Ochrana ovzdušia	Priama väzba, priame synergie, Ďalšia konkretizácia realizačných krokov politik vo väzbe na identifikované potreby

IV.1.1.C Posúdenie významnosti vplyvov realizácie aktivít operačného programu

Hodnotenie významnosti vplyvov jednotlivých aktivít je možné realizovať iba vo vzťahu k referenčnej kvalite. Pre potreby strategického environmentálneho hodnotenia operačných programov je najvhodnejšie zvoliť za túto referenčnú kvalitu naplnenie princípov udržateľného rozvoja a relevanciu vo vzťahu ku klimatickým zmenám.

HODNOTENIE VÝZNAMNOSTI VO VZŤAHU K PRINCÍPOM UDRŽATEĽNÉHO ROZVOJA (HORIZONTÁLNY PRINCÍP)

Princíp	Kritérium	Charakteristika a miera vplyvu realizácie OP KŽP	Tematický cieľ s dominantným významom pri napĺňaní kritéria
Princíp podpory rozvoja ľudských zdrojov	zabezpečenie ochrany zdravia ľudí,	Priamy i nepriamy veľmi významný pozitívny kumulatívny synergický	4, 5, 6,
	zabezpečenie optimálneho rozvoja ľudských zdrojov	nepriamy menej významný pozitívny synergický	4, 5, 6
Ekologický princíp	zachovanie a podpora biodiverzity, vitality a odolnosti ekosystémov,	Priamy veľmi významný pozitívny kumulatívny synergický	6
	optimalizácia priestorového usporiadania a funkčného využívania krajiny zabezpečenie jej územného systému ekologickej stability,	Priamy pozitívny veľmi významný kumulatívny synergický	6
	zachovanie a podpora život zabezpečujúcich systémov,	Priamy veľmi významný pozitívny kumulatívny synergický	6, 5
	zachovanie vysokej kvality zložiek životného prostredia – minimalizácia negatívnych vplyvov na životné prostredie	Priamy Veľmi významný pozitívny kumulatívny synergický	4, 5, 6,
	minimalizácia využívania neobnoviteľných zdrojov a prednostné využívanie obnoviteľných zdrojov, avšak v medziach ich reprodukčných schopností;	Priamy veľmi významný pozitívny kumulatívny synergický	4, 6,
Princíp autoregulačného a sebahodnotenia vývoja	odhaľovanie a využívanie prírodných a antropicky simulovaných autoregulačných a sebahodnotenia prírodných mechanizmov,	Priamy veľmi významný pozitívny	6
	podpora uzavretých cyklov výroby a spotreby;	Priamy veľmi významný pozitívny	4
Efektívnosť princípu	zachovanie optimálnych látkovo-energetických cyklov	Priamy veľmi významný pozitívny	4, 6
	minimalizácia surovínových a energetických vstupov,	Priamy veľmi významný pozitívny	4
	redukcia množstva výstupov a minimalizácia strát,	Priamy veľmi významný pozitívny kumulatívny synergický	4, 6
	zavádzanie a podpora nástrojov environmentálnej ekonomiky;	Nepriamy významný pozitívny kumulatívny synergický	4, 5, 6
Princíp rozumnej dostatočnosti	rozumné a šetrné využívanie zdrojov a ich ochrana,	Priamy veľmi významný pozitívny kumulatívny synergický	4, 6
	podpora vhodných foriem samosamozásobovania	Priamy veľmi významný pozitívny	4, 6
Princíp preventívnej opatrnosti a predvídavosti	uprednostňovanie preventívnych opatrení pred odstraňovaním nežiaducich následkov činností,	Priamy veľmi významný pozitívny	4, 5, 6,
	rešpektovanie možných rizík (vrátane neoverených);	Priamy veľmi významný pozitívny	5, 6,
Princíp rešpektovania potrieb a práv budúcich generácií	zachovanie možností využívania existujúcich zdrojov aj pre budúce generácie	Priamy veľmi významný pozitívny	4, 6,
	zachovanie rovnakých práv budúcich generácií;	Priamy veľmi významný pozitívny kumulatívny synergický	4, 5, 6,
Princíp vnútrogeneračnej,	zabezpečenie ľudských práv vo všetkých smeroch a systémoch,	Priamy veľmi významný pozitívny kumulatívny synergický	4, 5, 6,

medzigeneračnej a globálnej rovnosti práv obyvateľov Zeme	zabezpečenie národnostnej, rasovej a inej rovnosti,	nepriamy významný pozitívny	4, 5, 6,
	zabezpečenie práv ostatných živých bytostí;	Priamy veľmi významný pozitívny kumulatívny synergický	4, 5, 6,
Princíp kultúrnej a spoločenskej Integrity	preferovanie rozvoja na báze vnútorného rozvojového potenciálu namiesto mechanicky importovaného rozvoja,	nepriamy veľmi významný pozitívny kumulatívny synergický	4, 6,
	zachovanie a obnova pozitívnych hodnôt krajiny, sociálnej a kultúrnej identity,	Priamy veľmi významný pozitívny	5, 6,
	podpora miestneho koloritu, ľudovej kultúry a duchovnej atmosféry,	Nepriamy menej významný pozitívny	6
	oživenie tradičných aktivít s citlivým využitím moderných technológií	Nepriamy menej významný pozitívny	4
	podpora spontánnych foriem pomoci, resp. svojpomoci	Priamy veľmi významný pozitívny	4, 5, 6,
Princíp nenásillia	uplatňovanie mierových a konsenzuálnych metód riadenia,	nepriamy významný pozitívny	4, 5, 6,
	nepoužívanie akýchkoľvek foriem násillia	Nepriamy menej významný pozitívny	4, 5, 6,
Princíp emancipácie a participácie	presadzovanie primeranej miery decentralizácie a uplatňovania príslušníkov daného spoločenstva	Nepriamy menej významný pozitívny	4, 5, 6,
	tvorba pracovných príležitostí a umožnenie prístupu k verejným statkom a službám,	Nepriamy významný pozitívny kumulatívny synergický	4, 5, 6,
	účasť obyvateľov obcí na rozhodovaní a posilnenie verejnej kontroly;	Nepriamy veľmi významný pozitívny kumulatívny synergický	4, 5, 6,
Princíp solidarity	uplatňovanie tolerance a porozumenia,	Nepriamy menej významný pozitívny	4, 5, 6,
	podpora vzájomnej pomoci a spoluzodpovednosti	Nepriamy veľmi významný pozitívny kumulatívny synergický	4, 5, 6,
Princíp subsidiarity	prenášanie kompetencií na najnižšiu možnú hierarchickú úroveň ich realizácie a približovanie ich výkonu k občanovi,	Nepriamy veľmi významný pozitívny kumulatívny synergický	4, 5, 6,
Princíp prijateľných chýb	uprednostňovanie prístupov umožňujúcich návrat k východiskovému stavu - minimalizácia nevratných zmien s ťažko predvídateľnými dôsledkami	Priamy veľmi významný pozitívny kumulatívny synergický	4, 5, 6,
	bezodkladné zverejňovanie chýb a omylov, ako aj ich bezprostredné odstraňovanie, resp. zmierňovanie;	Priamy veľmi významný pozitívny	4, 5, 6,
Princíp optimalizácie	cielené riadenie a zosúladovanie všetkých činností so smerom k rovnováhe, odstraňovanie nežiaducich následkov, zdrojov nestability a rizík,	Priamy veľmi významný pozitívny	4, 5, 6,
	hľadanie a podpora verejnoprospešných činností s viacsmernými kladnými vplyvmi	Priamy veľmi významný pozitívny kumulatívny synergický	4, 5, 6,
Princíp sociálne, eticky a environmentálne priaznivého hospodárenia, rozhodovania, riadenia a správania	uplatňovanie všetkých vyššie uvedených 15 princípov v synergickom pôsobení politických, právnych, ekonomických, organizačných, výchovno-vzdelávacích a iných nástrojov pri podpore hodnotových orientácií, tvorbe kultúry a určovaní hodnôt, ako aj a pri vzniku, činnosti a budovaní príslušných inštitúcií	Priamy veľmi významný pozitívny kumulatívny synergický	4, 5, 6,

HODNOTENIE VÝZNAMNOSTI VO VZŤAHU KU KLIMATICKÝM ZMENÁM A BIODIVERZITE

Hodnotenie bolo vykonané v zmysle metodické príručky Európskej komisie CEC (2013) Guidance on Integrating Climate Change and Biodiversity into Environmental Impact Assessment, CEC, ISBN 978-92-79-28969-9.

Oblasť	Kľúčová otázka	Charakteristika a miera vplyvu realizácie OP KŽP	Tematický cieľ s dominantným významom pri napĺňaní kritéria
Teplotné extrémny	Obmedzenie produkcie VOC a NOx	Priamy i nepriamy veľmi významný pozitívny kumulatívny synergický	6, 4
	Zníženie expozície obyvateľstva	nepriamy menej významný pozitívny synergický	6, 4, 5
	Zníženie energetickej potreby pre chladenie	Významný pozitívny synergický	5, 4, 6
Sucho v dôsledku dlhodobých zmien v zrážkovom režime	Zníženie spotreby vody	nepriamy pozitívny kumulatívny synergický	6,
	Zadržiavanie vody v krajine	Priamy pozitívny veľmi významný kumulatívny synergický	5
	Zníženie znečistenia vody	Priamy veľmi významný pozitívny kumulatívny synergický	6
	Zníženie zraniteľnosti požiarmi	Priamy Veľmi významný pozitívny kumulatívny synergický	5
	Zabezpečenie dostatku vody pre obyvateľstvo	Priamy veľmi významný pozitívny kumulatívny synergický	6, 5
Extrémne dažde, bleskové povodne, záplavy vodnými tokmi	Zvýšenie zádržnej kapacity na vodných tokoch	Priamy veľmi významný pozitívny	5, 6
	Zvýšenie zádržnej kapacity v krajine	Priamy veľmi významný pozitívny	5,6
	Zníženie expozície obyvateľstva/zvýšenie ochrany	Priamy veľmi významný pozitívny	5
	Zlepšenie manažmentu katastrof	Priamy veľmi významný pozitívny	5
Vichrice a búrky	Zvýšenie odolnosti v prípade víchríc a búrok	Priamy veľmi významný pozitívny	5
	Zníženie zraniteľnosti infraštruktúry	Priamy veľmi významný pozitívny	5
Zosuvy pôdy a iné geodynamické javy	Zvýšenie odolnosti voči geodynamickým javom	Priamy veľmi významný pozitívny kumulatívny synergický	5
	Zníženie zraniteľnosti infraštruktúry	Priamy veľmi významný pozitívny	5
	Zníženie expozície obyvateľstva	Priamy veľmi významný pozitívny	5
Mrazivé počasie a sneh	Zvýšenie tepelnej odolnosti objektov a zníženie spotreby energie na kúrenie	Priamy veľmi významný pozitívny	4
	Zvýšenie odolnosti voči záťaži snehom	Nepriamy pozitívny	5
	Zníženie zraniteľnosti infraštruktúry	Priamy veľmi významný pozitívny kumulatívny synergický	5
Degradácia ekosystémových služieb	Zmeny ekosystémových služieb ako výsledok straty druhov a habitatov	Priamy veľmi významný pozitívny	6
Strata habitatov, fragmentácia	Deštrukcia habitatov ich záberom pre iné funkcie a infraštruktúrne zariadenia	Priamy veľmi významný pozitívny	6
	Fragmentácia krajiny	Priamy veľmi významný pozitívny	6
	Zmeny v prirodzených procesoch, ktoré majú dlhodobý vplyv na existenciu habitatov a druhov	Priamy veľmi významný pozitívny	6

	Negatívne vplyvy priame (napr. výstavba)	nepriamy pozitívny	6
Strata druhovej diverzity	Strata druhov endemických v danom habitate alebo ich ohrozenie	Priamy veľmi významný pozitívny	6
	Nebezpečenstvo invázie nepôvodných druhov	Priamy veľmi významný pozitívny	6
Strata genetickej diverzity	Obmedzenie počtu jedincov špecifických druhov	Priamy veľmi významný pozitívny	6
	Obmedzenie migračných procesov	Priamy veľmi významný pozitívny	6

Na základe obsahu Operačného programu Kvalita životného prostredia je možné konštatovať, že:

1. Operačný program navrhuje priority, ciele a podporované aktivity v súlade s nadradenými strategickými cieľmi definovanými v európskych a národných strategických dokumentoch a sú v súlade s cieľom optimalizácie dlhodobých účinkov na sociálne, kultúrne, ekonomické a environmentálne aspekty
2. Operačný program vychádza z podrobnej analýzy problémovej situácie na úrovni SR ako aj v globálnom rozmere a reflektuje potrebu riešenia aktuálnych problémov v oblasti životného prostredia a efektívneho nakladania s prírodnými zdrojmi s dlhodobou perspektívou jeho vývoja čím zabezpečuje, že jeho realizáciou nedôjde k obmedzeniu možnosti rozvoja spoločnosť v budúcnosti
3. Operačný program celým svojim profilom prioritných osí, tematických cieľov a aktivít prispieje k tomu, že sa v budúcnosti skvalitní využitie územia a jeho zdrojov a zlepší sa kvalita života, a to tak pre súčasnú ako aj pre budúce generácie
4. Prioritné osi, tematické ciele a hlavné typy aktivít Operačného programu dávajú predpoklady a vytvárajú podmienky pre požadovanú zmenu pre zabezpečenie udržateľného rozvoja keďže:
 - podporujú zmenu správania občanov a celej spoločnosti v oblastiach ochrany, racionálneho využívania prírodných zdrojov, ochrany ovzdušia, ozónovej vrstvy, v oblasti rozvoja využívania obnoviteľných zdrojov energie, odpadového hospodárstva, eliminácie environmentálnych záťaží ochrany a regenerácie prírodného prostredia a krajiny
 - vytvárajú nediskriminačné podmienky pre uplatňovanie princípov udržateľného rozvoja vo väzbe na Agendu 21 a horizontálny princíp TUR na všetkých úrovniach a vo všetkých sférach spoločnosti,
 - navrhovanými aktivitami monitorovania zabezpečuje kontrolné mechanizmy, motivuje a podporuje dodržiavanie etických a morálnych princípov,
 - plánovanými podporovanými aktivitami motivuje verejný sektor, podnikateľskú sféru i obyvateľstvo k zmene ich doterajšieho správania, postojov a hodnotových orientácií zosúladiť svoje správanie s princípmi udržateľného rozvoja vo väzbe na Agendu 21
 - alokáciou a definovaním podmienok pre získanie finančných zdrojov na jednotlivé aktivity motivuje občanov i podnikateľský sektor k zodpovednosti za kvalitu života spoločnosti a k zodpovednosti za rešpektovanie práv budúcich generácií.
5. Operačný program obsahuje efektívne nástroje na presadenie pozitívnych zmien a vytvorenie podmienok pre zabezpečenie udržateľného rozvoja vo väzbe na Agendu 21 a to najmä:
 - zameraním aktivít na dlhodobé ciele rozvoja celej spoločnosti s minimalizáciou negatívnych environmentálnych a sociálnych dôsledkov,
 - zameraním aktivít na dosiahnutie kumulatívnych a synergických efektov smerujúcich na dlhodobu udržateľné dosiahnutie cieľov rozvoja spoločnosti
 - definovaním mechanizmov zabezpečenia a kontroly efektívnosti vynaložených prostriedkov.
6. Operačný program predpokladá vytvorenie takého kapacitného (inštitucionálneho) zabezpečenia, ktoré bude zabezpečovať úspešnú realizáciu environmentálnych

- sociálnych i ekonomických cieľov udržateľného rozvoja vo väzbe na Agendu 21 na princípe subsidiarity
7. Operačný program je svojimi prioritám vyvážený tak v polohe regeneračných a nápravných ako aj prospektívnych preventívnych aktivít rešpektujúc vo všetkých navrhovaných činnostiach princíp zvýšenej opatrnosti
 8. Operačný program svojim charakterom nepriamo prispieva k rozvoju demokratických inštitucionálnych nástrojov riadenia, svojou transparentnosťou riadiacich inštitúcií a monitoringu garantuje prístup k informáciám, garantuje rovnaké práva účasti všetkých obyvateľov na podporovaných aktivitách bez ohľadu na ich národnostnú, sociálnu, náboženskú či inú príslušnosť, orientáciu a pohlavie.
 9. Operačný program svojim zameraním ale aj jednotlivými prioritnými osami sleduje dominantne uplatňovanie princípu solidarity medzi generáciami a v rámci generácií.
 10. Operačný program svojim organizačným zabezpečením podporuje vytváranie podmienok pre dodržiavanie uplatňovania ľudských práv najmä práva na život, práva na rovnocenný prístup k vzdelaniu, službám, práci
 11. Operačný program podporuje nepriamo budovanie trvalo udržateľných komunít predovšetkým prostredníctvom zlepšovania environmentálnych podmienok pre ich udržateľný rozvoj, podporou sociálneho pokroku zohľadňujúceho potreby každého občana – prístupom k environmentálnej infraštruktúre, zlepšením podmienok pre život, ochranou zdravia a pod.
 12. Operačný program podporuje svojimi prioritami a organizáciou aktivít angažovanosť pri tvorbe a napĺňaní cieľov udržateľného rozvoja vo väzbe na Agendu 21 a horizontálny princíp udržateľného rozvoja, nepriamo umožňuje účasť miestnych obyvateľov na rozhodovaní, posilňuje miestnu kontrolu, regionálnu kontrolu, kontrolu na národnej úrovni. Napriek jasnej cieľovej orientácii ponecháva dostatok priestoru na identifikáciu a podchytenie lokálne špecifických problémov a voľbu lokálne adekvátnych prístupov k ich riešeniu zohľadňujúc lokálne kapacity realizácie aktivít i potreby ich aktivácie, rozšírenia či vytvorenia.
 13. Operačný program podporuje predovšetkým svojou investičnou prioritnou „Ochrana a obnova biologickej diverzity, ochrana pôdy a obnova a propagácia ekosystémových služieb vrátane Natura 2000 a zelených infraštruktúr“ zachovanie pozitívnych hodnôt krajiny a kultúrnej identity
 14. Zvýšením kvality životného prostredia ako súčasti mäkkých lokalizačných faktorov pre ekonomické aktivity vedomostne založenej spoločnosti a aktivitami smerujúcimi k zabezpečeniu udržateľnosti a efektívnosti využívania zdrojov Operačný program podporuje udržanie vysokej a stabilnej úrovne hospodárskeho rastu a zamestnanosti bez nepriaznivých vplyvov na životné a sociálne prostredie
 15. Operačný program podporuje motiváciu k environmentálnemu správaniu výrobcov a spotrebiteľov ako aj rozvíjanie vysokej technologickej úrovne a know-how
 16. Operačný program prostredníctvom obmedzenia rizikových impaktov na zdravie obyvateľstva nepriamo a podporu rozvoja udržateľného energetického hospodárstva podporuje rast potenciálu pracovných síl s ohľadom na udržateľnú úroveň zamestnanosti
 17. Operačný program predovšetkým svojimi tematickými cieľmi 5 a 6 prispieva k zabezpečeniu bezpečnosti obyvateľstva zabezpečeniu ochrany a bezpečnosti občanov a ich majetku, ochrany ich zdravia
 18. Operačný program je priamo zacielený na podporu využívania uzavretých cyklov výroby a spotreby, ako aj optimálnych látkovo-energetických cyklov, minimalizovanie spotreby surovínovo-energetických zdrojov, uprednostňuje integrovanú prevenciu a kontrolu znečistenia
 19. Operačný program je súčasťou nástrojov environmentálnej politiky s veľmi významný prienikom do sféry environmentálnej ekonomiky, čím nepriamo podporuje aj efektívne rozmiestnenie výrobných aktivít v súlade s potenciálmi a limitmi environmentu
 20. Operačný program priamo i nepriamo podporuje rozvoj miestnej ekonomiky (podpora vytvárania pracovných príležitostí priamo v obci na báze miestnych podmienok, napr. podpora vhodných foriem samozásobovania, využívania obnoviteľných zdrojov a pod

21. Operačný program je svojim tematickým cieľom č. 6 priamo zacielený na podporu zachovania biodiverzity, vitalitu a odolnosť ekosystémov, podporu zachovania život podporujúcich systémov, obnovenie a zachovanie vysokej kvality prírodných zložiek životného prostredia, minimalizáciu vplyvov činností na životné prostredie
22. Operačný program je svojim tematickým cieľom č. 4 priamo zacielený na minimalizáciu využívania neobnoviteľných zdrojov
23. Operačný program podporuje prednostné využívanie obnoviteľných zdrojov a dôsledne rešpektuje pri ich využívaní medze ich reprodukčných možností
24. Operačný program organizáciou realizačnej i prípravnej fázy podporuje princíp subsidiarity, za súčasnej podpory všeobecne prospešných činností s viacsmernými pozitívnymi vplyvmi na všetkých úrovniach od obce až po celoštátnu úroveň.
25. Operačný program nepriamo podporuje win-win stratégie v oblasti hospodárenia, rozhodovania, riadenia a správania sa na všetkých úrovniach vrátane medzinárodnej a cezhraničnej spolupráce
26. Operačný program prispieva významnou mierou k eliminovaniu rizík z globalizácie predovšetkým v oblasti klimatických zmien
27. Na úrovni jednotlivých prioritných osí sa udržateľný rozvoj ako základná priorita premieta do tematických cieľov, ako aj aktivít a ich očakávaných dopadov realizácie. Aktivity, ktorú sú podporované v rámci jednotlivých prioritných osí, svojimi výsledkami priamo prispievajú k napĺňaniu environmentálnych ukazovateľov udržateľného rozvoja.

V. Navrhované opatrenia na prevenciu, elimináciu, minimalizáciu vplyvov na životné prostredie a zdravie

Vzhľadom na charakter Operačného programu Kvalita životného prostredia a jeho orientáciu na skvalitnenie životného prostredia, systém opatrení na prevenciu, elimináciu, minimalizáciu a kompenzáciu vplyvov na životné prostredie a zdravie je orientovaný na zabezpečenie optimalizácie realizácie jednotlivých aktivít vo vzťahu k horizontálnemu princípu udržateľného rozvoja. Pre zabezpečenie minimalizácie rizík vyplývajúcich z jeho realizácie pre chránené územia je potrebné najmä:

- zabezpečiť dôslednú realizáciu posudzovania vplyvov na životné prostredie na úrovni jednotlivých činností/projektov v súlade so zákonom č. 24/2006 Z. z. tak, aby bola zabezpečená optimalizácia zvolených riešení a ich lokalizácie, výberu environmentálnych technológií, časovej a vecnej následnosti jednotlivých realizačných krokov ako aj vyváženosť environmentálnych, sociálnych a ekonomických aspektov realizovaných projektov.
- osobitnú pozornosť je potrebné venovať projektom realizácie obnoviteľných zdrojov energie, zariadeniam zhodnocovania odpadu a rekultivácie skládok odpadu vo vzťahu k ich potenciálnym negatívnym dopadom na lokálne kvalitatívne parametre životného prostredia, ochranu biotopov a humánneho životného prostredia a zvlášť chránených častí prírody
- pri rozhodovaní vo výbere projektov dôsledne sledovať aspekt udržateľnosti podporovanej aktivity po skončení spolufinancovaného projektu a vyváženosť krátkodobých a dlhodobých efektov
- pri rozhodovaní vo výbere projektov sledovať vyváženosť lokálnych, regionálnych a nadregionálnych efektov projektov s cieľom preferencie kumulatívnych a synergických efektov s dôrazom na priame a nepriame efekty pre chránené územia
- zabezpečiť transparentnosť vrátane prístupu k informáciám v celom procese vyhlasovania výziev, výberu a prideľovania prostriedkov ako aj monitoringu a hodnotenia projektov, jednotlivých prioritných osí a Operačného programu
- Zefektívniť a zjednodušiť administráciu prípravy a realizácie projektov tak, aby boli prístupné širšiemu okruhu adresátov pomoci z rôznych regiónov, obcí bez zvláštnych požiadaviek na ich finančné, technické a personálne kapacity za súčasného zabezpečenia objektívnosti výberu a dôslednosti kontroly.

VI. Dôvody pre výber zvažovaných alternatív a popis toho, ako bolo vykonané vyhodnotenie vrátane ťažkostí s poskytovaním potrebných informácií, ako napr. technické nedostatky alebo neurčitosti, ktoré sa vyskytli pri zostavovaní požadovaných informácií

Vzhľadom na charakter operačného programu, postup jeho prerokovávania a schvaľovania ako strategického dokumentu ako aj vzhľadom k procesu jeho spracovávania na princípe partnerstva, je návrh OP KŽP spracovaný v jednom variante ako výsledok zohľadnenia prevažnej časti pripomienok vznesených partnermi v rámci Pracovnej skupiny pre prípravu OP KŽP, ako aj zásadných pripomienok a požiadaviek Európskej komisie vznesených v rámci neformálnych negociácií k návrhu OP KŽP .

VII. Návrh monitorovania environmentálnych vplyvov vrátane vplyvov na zdravie

Na sledovanie efektov OP KŽP boli pre jednotlivé špecifické ciele a k nim prislúchajúce aktivity definované výsledkové ukazovatele. Keďže v prípade OP KŽP ide o program, ktorého bezprostredným cieľom je podpora udržateľného a efektívneho využívania prírodných zdrojov, zabezpečujúce ochranu životného prostredia, aktívnu adaptáciu na zmenu klímy a podporu energeticky efektívneho nízkouhlíkového hospodárstva, je možné súbor jeho ukazovateľov priamo využiť pre monitoring environmentálnych vplyvov operačného programu. Z hľadiska vplyvu na životné prostredie má zásadný význam skutočnosť, že cieľové hodnoty ukazovateľov sú stanovené tak, aby bol dosiahnutý pozitívny efekt realizácie aktivít OP KŽP na životné prostredie.

Pre proces monitorovania vplyvov OP KŽP na životné prostredie je možné využiť synergické efekty s procesom monitorovania fondov EÚ celkovo, a to najmä:

- zabezpečenie zberu štatistických a finančných údajov o realizácii projektov v rámci OP ŽP prostredníctvom ITMS, ktoré umožní sledovanie ukazovateľov environmentálnych efektov na úrovni jednotlivých investičných priorít, špecifických cieľov a aktivít a následnú agregáciu výsledkov monitorovania za účelom vyhodnocovania efektov a efektivity projektov, jednotlivých prioritných osí a OP ako celku;
- využitím relevantných spoločných (tzv. common) ukazovateľov, tvoriacich súčasť súboru ukazovateľov OP KŽP, prostredníctvom ktorých je možné porovnanie environmentálnych efektov OP KŽP s operačnými programami v iných členských štátoch EÚ.

Implementačná prax v rámci uplynulého programového obdobia poukázala aj na potrebu výraznejšej orientácie na nákladovú efektívnosť projektov a potrebu zefektívnenia posudzovania hospodárnosti a efektívnosti výdavkov prostredníctvom zavedenia benchmarkov mernej investičnej náročnosti vyjadrenej ako pomer príspevku projektu k plneniu stanovených merateľných ukazovateľov k žiadanej výške nenávratného finančného príspevku s cieľom doceliť zníženie a zobjektivizovanie nákladov na rozvoj environmentálnej infraštruktúry. V tomto kontexte je potrebné aj vhodnejšie nastavenie sústavy merateľných ukazovateľov na programové obdobie 2014 – 2020, a to predovšetkým v súvislosti s primeranosťou rozsahu sústavy ukazovateľov, ich relevancie k podporovaným aktivitám, efektívnosťou ich merania a vykazovania, zrozumiteľnosťou a záväznosťou.

Monitorovanie realizácie OP KŽP bude koordinované monitorovacím výborom. Hlavnou úlohou monitorovacieho výboru je zabezpečenie dohľadu nad realizáciou operačného programu a jej pravidelné sledovanie, a to tak v polohe ekonomickej efektívnosti ako aj polohe environmentálnych efektov realizácie.

Z hľadiska monitorovania dopadu realizácie Op KŽP je úloho monitorovacieho výboru zabezpečiť najmä:

- a) návrh a schválenie kritérií pre výber projektov a hodnotenie progresu a miery dosiahnutia cieľov projektov realizujúcich Program tak, aby boli prioritne hodnotené dlhodobé, synergické environmentálne efekty realizácie projektov pri dodržaní princípu efektívnosti
- b) pravidelné hodnotenie pokroku v dosahovaní konkrétnych cieľov operačného Programu ako celu a v členení na prioritné osi a špecifické ciele
- c) monitoring vplyvov na životné prostredie v skladbe v delení na prioritné osi, špecifické ciele a aktivity
- d) spracovanie a zverejnenie monitorovacích správ ako hlavných zdrojov informácií pre monitorovací výbor a Európsku komisiu ale aj pre verejnosť
- e) monitorovanie na úrovni projektov na základe merateľných ukazovateľov,
- f) implementáciu sústavy ukazovateľov udržateľného rozvoja pre hodnotenie efektov implementácie OP

VIII. Pravdepodobne významné cezhraničné environmentálne vplyvy vrátane vplyvov na zdravie

Z vyššie uvedených údajov o očakávaných vplyvoch Operačného programu Kvalita životného prostredia vyplýva jeho jednoznačný pozitívny prínos po celkovej implementácii. Preto vzhľadom na globálny cieľ operačného programu, jeho jednotlivé prioritné osi a tematické ciele, hlavne v súvislosti s podporou obmedzení využívania neobnoviteľných zdrojov, ochranou ovzdušia, zlepšovania kvality vody a odstraňovania environmentálnych záťaží je predpoklad, že realizáciou týchto opatrení dôjde k zlepšeniu životného prostredia, čo umožňuje predpokladať, že nevzniknú faktory vyvolávajúce pravdepodobne významné cezhraničné environmentálne vplyvy. Realizáciou posudzovaného strategického dokumentu sa teda v štádiu strategického environmentálneho posudzovania nepredpokladajú významné negatívne cezhraničné environmentálne vplyvy, ani vplyvy na ľudské zdravie

IX. Netechnické zhrnutie poskytnutých informácií

Operačný program Kvalita životného prostredia je programový dokument SR pre čerpanie pomoci zo štrukturálnych fondov EÚ a Kohézneho fondu v programovom období 2014 – 2020 v oblasti udržateľného a efektívneho využívania prírodných zdrojov, zabezpečujúceho ochranu životného prostredia, aktívnu adaptáciu na zmenu klímy a podporu energeticky efektívneho nízkouhlíkového hospodárstva.

Z priorit stratégie Európa 2020 a cieľov NPR SR vychádza celkové zameranie OP KŽP, ktorým je podpora trvalo udržateľného a efektívneho využívania prírodných zdrojov. S cieľom jej zabezpečenia sú v investičnej stratégii OP KŽP zahrnuté tri základné tematické ciele, a to:

- *Podpora prechodu na nízkouhlíkové hospodárstvo vo všetkých sektoroch (tematický cieľ 4);*
- *Podpora prispôsobovania sa zmene klímy, predchádzanie a riadenie rizika (tematický cieľ 5);*
- *Zachovanie a ochrana životného prostredia a presadzovanie efektívneho využívania zdrojov (tematický cieľ 6).*

Stratégia OP KŽP je zvolená tak, aby prostredníctvom výberu tematických cieľov a im zodpovedajúcich investičných priorít, ako aj prostredníctvom špecifických cieľov v ich rámci umožňovala podporiť udržateľný rast, a teda konkrétne umožňovala:

- dosiahnuť environmentálne udržateľné využívanie jednotlivých zložiek životného prostredia, najmä podporou investičných priorít v rámci tematického cieľa 6;
- prispieť k efektívnejšiemu využívaniu prírodných zdrojov a udržateľnému hospodáreniu s nimi;
- prispieť k efektívnejšiemu využívaniu energetických zdrojov prostredníctvom investičných priorít zameraných na podporu energetickej efektívnosti v podnikoch, ako aj verejných infraštruktúrach v rámci tematického cieľa 4;
- podporiť udržateľné využívanie energetických zdrojov prostredníctvom investičných priorít zameraných na podporu využívania obnoviteľných zdrojov energie v rámci tematického cieľa 4;
- podporovať technológie priaznivé vo vzťahu k životnému prostrediu a tým zmierňovať zhoršovanie jeho kvality, a to prostredníctvom investičných priorít v rámci tematického cieľa 4 a tematického cieľa 6;
- zabezpečiť vhodné podmienky pre život obyvateľov a hospodárske aktivity predchádzaním rizík vyplývajúcich zo zmeny klímy, a to najmä prostredníctvom investičných priorít v rámci tematického cieľa 5.

Koncept zeleného rastu, jeho ciele a opatrenia sú koncentrované do 4 kľúčových oblastí:

- Environmentálna a zdrojová produktivita ekonomiky: uhlíková náročnosť a energetická účinnosť, produktivita a efektivita zdrojov, multifaktorová produktivita
- Základňa prírodných zdrojov – prírodný kapitál: obnoviteľné zdroje: voda, lesy, ryby; neobnoviteľné zdroje, biodiverzita a ekosystém
- Environmentálne rozmery kvality života: environmentálne zdravie a riziká, environmentálne služby a občianska vybavenosť
- Politické reakcie a ekonomické možnosti: technológie a inovácie, environmentálne výrobky a služby, medzinárodné prevody a investície, tréningy a rozvoj zručností.

Podpora udržateľného a efektívneho využívania energetických zdrojov bude v rámci stratégie OP KŽP realizovaná prostredníctvom investičných priorít spadajúcich pod tematický cieľ 4 - **Podpora prechodu na nízkouhlíkové hospodárstvo vo všetkých sektoroch**, a to prostredníctvom:

- a) presadzovania výroby a distribúcie energie z obnoviteľných zdrojov,
- b) presadzovania energetickej efektívnosti a využitia energie z obnoviteľných zdrojov v podnikoch,
- c) podpory energetickej efektívnosti, inteligentného riadenia energie a využívania energie z obnoviteľných zdrojov vo verejných infraštruktúrach, vrátane využitia vo verejných budovách a v sektore bývania,
- d) podpor presadzovania nízkouhlíkových stratégií pre všetky typy území, najmä mestských oblastí, vrátane podpory udržateľnej multimodálnej mestskej mobility a zmiernenie relevantných adaptačných opatrení,
- e) presadzovania využívania vysokoúčinnnej kombinovanej výroby elektriny a tepla na základe dopytu po využiteľnom teple.

Podpora aktívnej adaptácie na zmenu klímy a intervenčných kapacít na zvládanie katastrof bude v rámci stratégie OP KŽP realizovaná prostredníctvom investičných priorít zahrnutých pod tematický cieľ 5 - **Podpora prispôsobovania sa zmene klímy, predchádzanie a riadenie rizika**, a to:

- a) podpory investícií do prispôsobovania sa zmene klímy, vrátane ekosystémových prístupov,
- b) podpory investícií na riešenie osobitných rizík, zabezpečenie odolnosti proti katastrofám a vyvíjanie systémov zvládania katastrof.

Podpora udržateľného využívania prírodných zdrojov prostredníctvom rozvoja environmentálnej infraštruktúry bude v rámci stratégie OP KŽP realizovaná prostredníctvom investičných priorít v rámci tematického cieľa 6 - **Zachovanie a ochrana životného prostredia a presadzovanie efektívneho využívania zdrojov**, zahŕňajúceho:

- a) investovanie do sektora odpadového hospodárstva s cieľom splniť požiadavky environmentálneho acquis Únie a pokryť potreby, ktoré členské štáty špecifikovali v súvislosti s investíciami nad rámec týchto požiadaviek;
- b) investovanie do sektora vodného hospodárstva s cieľom splniť požiadavky environmentálneho acquis Únie a pokryť potreby, ktoré členské štáty špecifikovali v súvislosti s investíciami nad rámec týchto požiadaviek;
- c) ochranu a obnovu biologickej diverzity a pôdy a podporu ekosystémových služieb, vrátane prostredníctvom siete Natura 2000 a zelených infraštruktúr;
- d) prijímanie opatrení na zlepšenie mestského prostredia, revitalizácie miest, oživenie a dekontamináciu opustených priemyselných areálov (vrátane oblastí, ktoré prechádzajú zmenou), zníženie znečistenia vzduchu a podpory opatrení na znižovanie hluku;

Prioritná os **Technická pomoc** je špecifickou oblasťou pomoci v rámci operačného programu. Cieľom prioritnej osi Technická pomoc je zabezpečenie riadneho a plynulého procesu riadenia, prípravy, implementácie, monitorovania, hodnotenia, finančného riadenia, publicity, kontroly a auditu tak, aby bol napĺňaný globálny cieľ operačného programu.

Jednotlivé tematické ciele sa napĺňajú prostredníctvom investičných priorít, špecifických cieľov a hlavných typov aktivít tak, ako to uvádza nasledujúci prehľad prioritných osí, tematických cieľov, investičných priorít, špecifických cieľov a hlavných typov aktivít.

Investičné priority v rámci jednotlivých tematických cieľov, zahrnutých do investičnej stratégie OP KŽP, spájajú zlepšenie kvality životného prostredia a investície do čistých technológií, kladú dôraz na zvýšenie efektívnosti využívania prírodných zdrojov, vrátane energetických zdrojov a na zvýšenie podielu obnoviteľných zdrojov energie na energetickej spotrebe, ako aj na obmedzenie nárastu emisií skleníkových plynov, ktoré je základným preventívnym opatrením na znižovanie nepriaznivých vplyvov zmeny klímy a zároveň ho dopĺňajú podporou adaptačných opatrení zameraných na prispôbovanie sa zmenám klímy, ako aj na posilnenie intervenčných kapacít na zvládanie katastrof vznikajúcich v dôsledku zmeny klímy, najmä povodní, čím zároveň prispievajú k obmedzeniu hospodárskych škôd spôsobených povodňami. Všetky uvedené aspekty sú zároveň prejavom príspevku investičnej stratégie OP KŽP k hospodárskemu rastu.

X. Informácia o ekonomickej náročnosti (ak to charakter a rozsah strategického dokumentu umožňuje)

Disponibilná alokácia vyčlenená na OP KŽP pozostáva z finančných prostriedkov Kohézneho fondu a Európskeho fondu regionálneho rozvoja. Rozdelenie alokácie medzi relevantné tematické ciele zohľadňuje podporu plnenia priorít inteligentného, udržateľného a inkluzívneho rastu stratégie Európa 2020 a taktiež Národného programu reforiem SR. Najväčší podiel – okolo 42 % celkovej finančnej alokácie je vyčlenený na tematický cieľ 6 – *Zachovanie a ochrana životného prostredia a podpora efektívneho využívania zdrojov*. Na tematický cieľ 5 *Podpora prispôbovania sa zmene klímy, predchádzanie a riadenie rizika* bol vyčlenený objem finančných prostriedkov predstavujúci takmer 27 % z celkovej alokácie, v rozdelení približne v rovnakom pomere, pokiaľ ide o zdroje Kohézneho fondu a zdroje Európskeho fondu regionálneho rozvoja. 29 % disponibilnej alokácie bolo vyčlenených na tematický cieľ 4 *Podporovanie prechodu na nízkouhlíkové hospodárstvo vo všetkých sektoroch*. Technická pomoc určená pre OP KŽP bude zabezpečovať komplexnú podporu potrebnú pre úspešnú realizáciu programu, pričom sú na ňu vyčlenené cca 2 % percentá celkovej alokácie programu.

Vzhľadom na to, že predmetom strategického environmentálneho posudzovania je návrh OP KŽP, finančný plán nemá definitívny charakter a v prípade zmien na národnej úrovni - v rámci Partnerskej dohody SR na roky 2014 – 2020 (napr. s cieľom dosiahnutia stanovených percentuálnych pomerov financovania vymedzených tematických cieľov v rámci princípu

tematickej koncentrácie) sú možné ešte úpravy uvedeného finančného plánu. Aj v tomto prípade sa však úpravy finančných alokácií budú pohybovať maximálne na úrovni okolo 5 % alokácie jednotlivých prioritných osí, čo vzhľadom na celkovú finančnú alokáciu OP KŽP nemá dopad na charakter, rozsah alebo závažnosť predpokladaných environmentálnych vplyvov návrhu OP KŽP identifikovaných v tejto Správe o hodnotení.

Členenie finančného plánu OP KŽP podľa prioritných osí, zdrojov financovania, kategórií regiónov a tematického cieľa

Prioritná os	Fond	Kategória regiónu	Tematický cieľ	EÚ zdroje (EUR)	Národné spolufinancovanie (EUR)	Spolu (EUR)
<i>Prioritná os 1: Udržateľné využívanie prírodných zdrojov prostredníctvom rozvoja environmentálnej infraštruktúry</i>	KF		6. Zachovanie a ochrana životného prostredia a podpora efektívneho využívania zdrojov	1 411 653 830	352 913 457	1 764 567 287
<i>Prioritná os 2: Adaptácia na nepriaznivé dôsledky zmeny klímy so zameraním na ochranu pred povodňami, riadenie a prevenciu súvisiacich rizík</i>	KF		5. Podpora prispôbovania sa zmene klímy, predchádzania a riadenia rizika	449 349 800	79 297 024	528 646 824
<i>Prioritná os 3: Podpora riadenia rizík a odolnosti proti katastrofám v súvislosti so zmenou klímy</i>	EFRR	menej rozvinuté regióny SR	5. Podpora prispôbovania sa zmene klímy, predchádzania a riadenia rizika	414 124 220	73 080 745	487 204 965
<i>Prioritná os 4: Energeticky efektívne nízkouhlíkové hospodárstvo</i>	EFRR	menej rozvinuté regióny SR	4. Podporovanie prechodu na nízkouhlíkové hospodárstvo vo všetkých sektoroch	813 875 780	419 209 925	1 233 085 705
<i>Prioritná os 5: Technická pomoc</i>	EFRR	menej rozvinuté regióny SR	N/A	75 000 000	13 235 294	88 235 294
CELKOVO	EFRR	menej rozvinuté regióny SR		1 303 000 000	505 525 964	1 808 525 964
CELKOVO	KF	N/A		1 861 000 000	432 209 840	2 293 209 840
SPOLU	EFRR + KF			3 164 000 000	937 735 804	4 101 735 804

XI. Doplňujúce údaje

Materiály použité pri vypracovaní strategického dokumentu a jeho oznámení

Návrh Operačného programu Kvalita životného prostredia 2014 – 2020 (2013), Bratislava: MŽP SR

HUBA, M., 1996a: Uplatnenie zásad trvalej udržateľnosti pri hodnotení environmentálnych vplyvov rozvojových koncepcií. Životné prostredie 30, s.19-21.

HUBA, M., 1996b: Uplatnenie filozofie trvalej udržateľnosti pri hodnotení návrhov rozvojových koncepcií. In: Kozová, M. a kol., 1996: Strategické environmentálne hodnotenie (SEA) ako jeden z nástrojov realizácie environmentálnej politiky a stratégie trvalo udržateľného rozvoja, 1. Časť. Centrum pre posudzovanie vplyvov na životné prostredie pri KKE PRIF UK, MŽP SR Bratislava: s. 55-74.

ICLEI's Guide to Environmental management for Local Authorities in Central and Eastern Europe, ICLEI European Secretariat GmbH, Freiburg, 1994.

KOZOVÁ, M. 2000: Strategické environmentálne hodnotenie v Slovenskej republike - Súčasné právne zabezpečenie, praktické skúsenosti a očakávaný vývoj, Acta Iuridicae Universitas Comeniana, T. XX, Univerzita Komenského Bratislava, s. 175 - 191

KOZOVÁ, M., 2000: Vzťah národnej stratégie trvalo udržateľného rozvoja k štátnej politike, existujúcim a pripravovaným koncepciám a stratégiám, in: Národná stratégia trvalo udržateľného rozvoja Slovenskej republiky, s. 222-245, REC Slovensko, MŽP SR, december 2000

KOZOVÁ, M., BUTKOVSKÁ, K., VRBENSKÝ, R., ANTALOVÁ, S., 1999: Environmentálne hodnotenie zásadných rozvojových koncepcií (§ 35 zákona NR SR č. 127/1994 Z.z.), Náležitosti dokumentácie a odporúčané metodické postupy pre republikovú a regionálnu úroveň, KKE PRIF UK, MŽP SR, 73 s. a prílohy.

Národná stratégia trvalo udržateľného rozvoja v SR, 2000, REC Slovensko, MŽP SR, UNDP.

RUŽIČKOVÁ, H., HALADA, Ľ., JEDLIČKA, L., KALIVODOVÁ, E. (eds.), (1996): Biotopy Slovenska, Ústav krajinnnej ekológie SAV, Bratislava, 192 p.

AGRAWALA, S. at al. (2011) Incorporating Climate Change Impacts and Adaptation in Environmental Impact Assessments, OECD Environmental Working Paper No.24, EOCED Publishing,

CEC (2013) Guidance on Integrating Climate Change and Biodiversity into Environmental Impact Assessment, CEC, ISBN 978-92-79-28969-9

XII. Miesto a dátum vypracovania oznámenia

Bratislava, 20. decembra 2013

XIII. Potvrdenie správnosti údajov

1. Meno spracovateľa oznámenia

prof. Ing. arch. Maroš Finka PhD., zodpovedný riešiteľ
doc. RNDr. Eva Pauditšová, PhD.
doc. PhDr. Dagmar Petříková, PhD.
Ing. Ľubomír Jamečný, PhD.

2. Potvrdenie správnosti údajov oznámenia podpisom oprávneného zástupcu obstarávateľa

Ing. Martin Húska
generálny riaditeľ sekcie environmentálnych programov a projektov
Ministerstvo životného prostredia SR
Námestie Ľudovíta Štúra 1
812 35 Bratislava